

קונטרס

הבינוני

**פרשת
כי תשא
תשפ"ה**

שנה ז'
חוברת כ"ג
גליון 355

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת השיעורים או החוברות באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור רע"ח

יום שלישי פרשת תצוה ד' אדר תשפ"ה

ה עבודת הבטחון בהנהגות האדם עם בני ביתו

בטחון בכל המצבים | דברים שבהם קל לבטוח בה' | ילכו מחיל אל חיל | קורס בשלום בית וחינוך הילדים | מצבו הבלתי אפשרי של בעל האשה והבנים | אל תאמר לכשאפנה אשנה | צדדי הנסיון של בעל האשה ואב הבנים | חיים מנוהלים מחוסרי בטחון | יבטח בא-להים בהצלחתו מהם | בין ארבעים לשישים בנס עומדים | הטרדות עולות ומשתרגות | הישיבה הגדולה של לבן הארמי | וישתדל לפרוע מה שחייב להם | מילוי התפקיד זקוק לנס | שלום בית לשם מה? | חינוך הילדים לשם מה? | לכבוד עצמו הוא דורש | טוב לגבר כי ישא עול אשה ובנים | ברא מזכה אבא כיצד? | זה הזמן לבטוח בה' | כשהאשה רוצה מטבח חדש | עוללים שואלים כסף לטיול | מצב של שח-מט | אין שום אפשרות להתעלם

יום רביעי פרשת תצוה ה' אדר תשפ"ה

יט התוצאה של ראיית ההשגחה במאורעות הטבע

ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקינו | ויידע כל פעול כי אתה פעלתו | נס פורים הוא בכפליים | הגויים מספרים כבוד א-ל | ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר | בדרך אמונה בחרתי - בין פראי האדם | קיימו וקבלו היהודים | הכנה לקראת שינוי קיצוני | אין כריתות ברית לחצאין | כציפור נודדת מן קינה | אף פעם לא יוצאים מהמסגרת | לא מנתקים קשר בשום מצב | אורה זו תורה - בכל מצב | החילוק בין ששון ושמחה | שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב | ממנו ניקח לעבוד את ה'

יום חמישי פרשת תצוה ו' אדר תשפ"ה

כח הקב"ה אוהב אותנו אפילו בשעת החטא

נס הריגת ושתי בסעודת אחשוורוש | בלי זה אי אפשר להיות ירא שמים | ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא | אהבה שאינה תלויה בדבר | כשילד מרגיש שהאהבה תלויה בדבר | כמים הפנים לפנים כלפי הקב"ה | הכרת חומר החטא | על אף הצער שציערתני | קיימו וקבלו מאהבה | החתן וחותנו בדיון תורה אצל הצדיק | אזהרות התורה לטובת האדם בלבד | יראה שלא תתקלקל האהבה | לא להישאר ילדים קטנים

יום ראשון פרשת כי תשא ט' אדר תשפ"ה

לז מצוות הפורים מעמיקות ההבנה שאנו אוהבים ללא תנאי

בנים אתם לה' אלוקים | קבלת הארת היו"ט על-ידי המצוות | רחמנא ליבא בעי | ממעלה למטה וממטה למעלה | מוח שליט על הלב | אדם נפעל לפי פעולותיו | דביקות על-ידי קבלה והשפעה | ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים | ומשלוח | מנות איש לרעהו | ההבנה באה עם העשייה | שמחתם הפנימית של הנותנים |

מתנות לאדם מדולדל | הקב"ה נותן מתנות חיים | העשיר שכספו נעלם יחד עם החברים | המגילה מספרת את הסיפור שלנו | מן השמים מכריחים את האדם להיות 'נותן' | עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה | זוכה ונפתחים לו אוצרות שמים | כשקשה מדברים עם הקב"ה - מעשי גדולים

יום שני פרשת כי תשא י' אדר תשפ"ה

והשתיה כדת אין אונס - הסחת הדעת מהדברים המפריעים לקרבת ה' מז

בין יין למרי נפש לינה של תורה | כוחה של הסחת הדעת | הסחת הדעת מצד הקליפה | הסחת הדעת - הוללות דקדושה | להיות עם הקב"ה בלי מחיצות | התפשטות הנשמה מלבושיה | מרוב עצים לא רואים את היער | שאלת הזהות העצמית | הקב"ה מתענג אפילו מרשע גדול | להפריד את היצר הרע מהזהות העצמית | מחשבות מועילות בעת הריקודים | להיות עם הקב"ה בעצמו בלי עיסוקים | עד שבעל הדירה מוציא את השקעתו | אחד אלוקינו שבשמים ובארץ | לקחת את ההתקדמות בפרופורציה | העיקר הוא לעורר את הנשמה | על מצות ומרורים יאכלוהו | הצרה אינה כה קשה | להתקשר לתמונה הגדולה

מדור אור החיים הק'

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

הרגשת טעם השבת תלויה בשמירת הפה נח

ושמרו בני ישראל את השבת | כנגד יצר הרע דיברה תורה | אדם פשוט שאינה מבזה את השבת | אדם לעמל פה יולד | וקראת לשבת עונג | הנותן בעין יפה או נותן | ירידה לצורך עלייה | רק זה לא

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת תצוה כ' אדר א' תשפ"ד

אין בעל החנות נמצא בחנות למכור סחורה סג

מוכר הנעליים שלא התרגז | הסיפור התלוי מאחורי הדלפק | דוגמה חיה של אמונה | מה' מצעדי גבר כוננו | אפשר כבר לספר את הפרק הראשון | נסיונו והזדמנותו של העוסק במסחר

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

כפי שנותנים כך מקבלים בחזרה סו

הברכה תלויה בבחירת המתברך | היתכן ליתן כשרון מופלג כזה לאיש אחד?! | אין לך אדם בלתי מוצלח | ומה כשרון לבעליה? | זה הקטן גדול יהיה | בכל המקום אשר אזכיר את שמי

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

גילוי אהבת הקב"ה לבניו כשאינם מתנהגים כשורה סט

וראית את אחורי ופני לא ייראו | אהבתי אתכם אמר ה' | לא היו ראויים לאותו מעשה | מור ואהלות קציעות כל בגדותיך | התקשרות קב"ה וישראל על-ידי התפילין

מדור אמונה ובטחון

שיעור רע"ח

לזכות

החתן **מרדכי אברהם בן שרה פנינה** נ"ו
והכלה **שרה בת מרים איידל** תחי'

יום שלישי פרשת תצוה ד' אדר תשפ"ה

עבודת הבטחון בהנהגות האדם עם בני ביתו

ואותו 'טוב ה' לכל', אוהב אותו גם כשזה נוגע לתחומים האחרים, ואם בכל זאת אינו מרגיש שם רגוע ואינו מתנהג שם כיהודי, אין זה אלא שבתחום זה הוא מרגיש רגוע מפני שלא באמת אכפת לו מה יהיה ולא בגלל בטחון בה', או מפני שבזה יותר קל לו לבטוח בגלל סיבות אחרות. **על כן פעמים רבות מכניס הקב"ה את האדם למצבים שונים, כדי שיכריחוהו לבטוח בו בכל הנסיגות אשר בכל תחומי חייו.**

דברים שבהם קל לבטוח בה'

בפרק זה מבאר רבינו המחבר, שיש כמה וכמה עניינים בלב האדם, דברים שנוגעים לחייו ולבריאותו, דברים שנוגעים לממונו, וכן הלאה. יש דברים רבים מאוד, ולא תמיד אפשר לומר אלו מהם קלים ואלו קשים, כי אין הדבר שווה אצל כולם. אבל באופן כללי כדאי לדעת שיש תחומים בחיי האדם שאין לו לאדם הרבה מה לעשות בהם, ובמדה מסוימת זה מקל עליו את עבודת הבטחון, כי יותר קל לו להינצל מכוחי ועוצם ידי,

בטחון בכל המצבים

בשיעורים האחרונים עסקנו בסוגיית **הבדידות**, היינו במי שמרגיש שהוא בודד ואין לו קרובים, **איך הוא יכול ליצור קשר מיוחד עם הקב"ה ולהרגיש שיש לו הכל משום שהקב"ה נמצא אתו.** כעת נראה בדברי רבינו המחבר, מה קורה במקרה ההפוך, כלומר במי שיש לו בית וילדים וידידים לרוב, כיצד יתנהג ואיך ישם מבטחו בה' באופן הנכון.

נקדים הקדמה קצרה: ראינו כבר כמה פעמים בדברי רבינו המחבר שהאדם מגיע אל הבטחון הנכון רק כשהוא לומד **לבטוח בה' בכל מצבי החיים.** וסיבת הדבר, כי לא הרי מצב זה כמצב זה, ולפעמים האדם מרגיש רגוע ושאנן לגבי נסיון מסוים ונדמה לו שזה נובע מגודל בטחונו בה'. אך כשהוא רואה שבתחומים אחרים אינו רגוע ואף מרגיש אבוד לגמרי, הוא מבין שגם באותו תחום שהוא מרגיש בו רגוע, אין זה נובע מגודל בטחונו בה', כי אותו 'כל יכול'

דיברנו על הדברים הפשוטים, על הדברים הרוחניים ועל החיים ועל הכסף. הם לכאורה מהמדרגות היותר פשוטות. כעת אנו עולים דרגה, וכאן בדרגה החדשה, רבינו המחבר מכניס אותנו אל **תחום הקשרים עם בני אדם**, הקשרים עם ידידיו והקשרים עם אלו שפוגעים בנו. **נושא זה חודר למקום עמוק בנפש האדם**, למקום אשר מצוי מאוד שאף מי שכבר עוסק חמש שנים בבטחון, לא הניח לבטחון להיכנס למקום זה. כל פעם שהתמודד עם הנושא הזה, הוא נעל את עצמו עם דאגותיו ודמיונותיו באותו חדר, ולא נתן לאור הבטחון לחדור לשם. זאת אף על פי שמאמרי הבטחון שגורים בפיו ואף על פי שהבטחון באמת הוביל אותו כברת דרך ארוכה, כי מקום זה נמצא ברחוב אחר. הוי אומר: **מדובר במקום שבלב אשר אם אין האדם נותן את דעתו לכך, מצוי מאוד שאינו נותן לאור הבטחון להכנס לשם.**

קורט בשלום בית וחינוך הילדים

בדרך כלל האדם חושב על הקשרים שיש לו עם חבריו הקרובים, וקשרים אלו אינם שייכים לבטחון, וכל תכליתם אינה אלא שיוכל לשפוך בפניהם את לבו. רק כשמישהו רוצה להזיק לו, אז הוא מכניס לשם את הבטחון, ולא, זה לא קשור לפלוני דווקא אלא לפחד שיש לו מן הנזק שעלול להגיע אליו, כי לכן הוא מתחיל לומר לעצמו: הקב"ה יותר חזק ממנו וישמור עלי לבל יגיע אלי שום נזק. אבל ככל שמדובר בידידו הקרוב, אינו מכניס לשם בטחון. הוא חושב לעצמו: מה יש לו להקב"ה כאן בינינו? זה סתם קשר ביני ובינו. אני משוחח אתו. מה אני זקוק עכשיו לבטחון כאן. הוא סתם חברי הקרוב ואני מפטפט אתו. בזה מכניס אותנו רבינו המחבר לעולם חדש, והעולם הזה הוא המקום הרשמי של שלום הבית וחינוך הילדים, לא ברמז, אם האדם

מאחר שהוא מבין כמה הוא זקוק לחסדי ה'.

ברור שגם לשם היצר הרע פושט את טלפיו, אם כי באופנים אחרים, כאשר האדם חושב שזה מסודר ואינו צריך להתפלל ולבטוח בה', או להיפך שמרגיש אבוד לגמרי ונופל לייאוש. אבל בענייני רוחניות לדוגמא, שם האדם צריך לבטוח בכל רגע ורגע, ואלמלא הקב"ה בעזרו - אינו יכול לו. כך הוא בכל תחום ברוחניות, אם בסור מרע, אם בהצלחה בלימוד התורה, אם בהצלחה בתפילה. וכן יש בריאות האדם וחיי האדם. אכן החשיבה על כך תלויה בגילו של האדם. יש הרבה אנשים שחיים עשורת שנים מבלי לחשוב כלל על הענין הזה.

ילכו מחיל אל חיל

אם נדבר למשל על האנשים שבשכבת הגיל בערך בין עשרים ושבע לשלושים ושמונה, נראה שמה שגורם להם להתעניין בבטחון הוא הכסף. הכסף הוא הבעיה שלהם, הכסף הוא השאיפה שלהם, הכסף הוא מה שמעסיק להם את המוח. הכסף הוא זה שמביא אותם לחשוב בענייני הבטחון. מי שנמצא בדרגה נמוכה, חושב שהבטחון הוא העצה להשיג כסף. זה סך הכל אמצעי להגיע אל התכלית. אם הוא בדרגה קצת יותר גבוהה, הוא מבין שבעצם הוא רוצה לעבוד את ה', אבל למעשה, הוא עסוק סביב פרשת הכסף. הוא אומר פרשת המן, הוא מתחזק בתורה ותפילה, אבל הכל סביב הכסף. ואם הוא מתקדם בנושא ואינו עושה יותר השתדלות של הבל, אלא מאמין שהקב"ה יעזור לו, הרי קיים כללו של רבינו המחבר במקום אחר, שכאשר האדם מסיים עם המלחמה הקטנה, הוא נקלע למלחמה הגדולה.

והנה כאן, בשורות הבאות, רבינו המחבר עוסק במלחמה הגדולה. כאילו יאמר: כבר

יכול לחשוב על הקב"ה באין מפריע. ומכאן שאם יש לו לאדם אשה ובנים, יש לו טרדות הרבה במוחו והן מעסיקות את נפשו בכל עת. בבוקר הוא צריך לפזר את הילדים לבתי ספרם, ובערב אינו יכול לעלות על יצועו.

הוא אומר: אני נהנה לשמוע את אלה שמדברים על הצורך ללכת לישון מוקדם כדי לקום מוקדם. גם אני מכיר את כל המאמרים בענין זה. אני יכול להביא לך ח"י מראי מקומות על זה. אבל בית הוא בית, והמציאות בבית אינה מאפשרת את זה. פעמים שאחד מדבר עם חבריו ואומר כך: אמור לי! בן כמה אתה? כמה ילדים יש לך? מה הגילאים שלהם? מדוע אם כן אתה מציע לי ללכת לישון מוקדם? יש דברים שבאחת עשרה בלילה רק מתחילים. ככה זה. אי אפשר לתכנן אותם מראש. אינני יכול להשתמט מהם. אני חייב להיות שם כי מדובר בחיי נפש. אני צריך לקחת אז פיקוד על המצב החדש שהתפתח. הילד לא הגיע הביתה בשעה הנקובה. הוא כן התקשר, הוא לא התקשר... אמרתי לו לא להישאר בשום פנים ואופן מעבר לשעה זו, וזו, והוא כן נשאר... מלחמה שלימה אני צריך לנהל אז (הוא מנהל אותה בדרך התורה, כמובן, אך לא עם הילד, אלא עם הסטרא אחרא)...

אכן כן, יש לו טרדות. יש לו בעיות ויש לו דאגות. וכך הוא גם בבוקר, בין שבע לשמונה. הוא לא כמו בחור שיכול לבוא לסדר של אשמורת הבוקר בישיבה. הוא טרוד ומבולבל לגמרי כאשר הוא מתרוצץ מדבר לדבר ואינו יכול לבוא מוקדם לתפילה. הוא אומר: אדרבא! אלה הם ילדי אשר חנן אותי אלוקים, זהו הזמן שהם הולכים לבתי ספרם, אלה הן תכונות הנפש של נוות ביתי. וכעת אתם אִמְרוּ לי איך אוכל לבוא בזמן לתפילה. בבקשה! תסבירו

רוצה לדעת היכן רבינו המחבר מלמד ענייני חינוך ושלוש בית? התשובה היא: כן.

על האדם לדעת שכאשר הוא רואה שהוא מתחיל לדבר בצורה אחרת לאשתו ולשאר האנשים הקרובים אליו ביותר, הוא יכול לדעת בוודאות שהבטחון מתחיל להשפיע עליו. אבל אם רק כשמדובר בנושא הכסף, אז הוא מאמין ואומר שיר השירים ומזמורים מסוימים בתהלים ומחזק את עצמו הרבה, וכשהוא מגיע לביתו, הוא יוצא מהכלים - לאו דוקא באופן החמור ביותר, אך מדי פעם הוא מתרגז ואינו תחת השראה נעימה כמי שמדושן עונג - סימן הוא שיש לו עדיין דרך ארוכה ללכת, ועליו לחזק שם את הבטחון. הוא לא צריך לסגור את שער הבטחון כדי ללכת ללמוד סוגיות של שלום בית וחינוך הילדים, אלא הוא צריך להכניס שם את הבטחון ואז ממילא יהיה לו שלום בית נפלא ויוכל גם יוכל לחנך את ילדיו באופן הנעלה ביותר. צריך ללמוד היטב את הנושא, כי אצל רבים זה מאוד מחדש שיש לחינוך ושלוש בית שייכות לבטחון, והאמת שיש בזה הרבה כיווני מחשבה מחדשים.

מצבו הבלתי אפשרי של בעל האשה והבנים

הנה דברי רבינו המחבר: "ואם יהיה הנוטח בא-להים בעל אשה וקרובים ואוהבים ואויבים (בקיצור), הוא לא בודד בעולם. הוא מוקף באנשים הרבה מכל הסוגים ושש ושמש סביבו". רבינו המחבר בא להסביר שאדם כזה עומד בפני נסיון גדול, כי על מי שנמצא בודד מפני שאין לו אשה ובנים, כתב רבינו המחבר קודם לכן: "ואם יהיה מבקש עניני אחריתו, יהיה לבו יותר ריק ופנוי בעת התבודדותו מבלי ספק". כלומר, מאחר שאין לו טרדות של אשה ובנים, הוא

אצלי סדר היום מתנהל למופת. אבל זה לא נכון, כי אם תעקוב, תראה שתוך עשרה ימים קורה לך משהו ואתה לא יכול להמשיך עם סדר היום שלך. עכ"פ מי שיש לו אשה ובנים, יש לו דברים הרבה שמטרידים אותו מעבודת ה', והוא שרוי בבעיה גדולה. **צד אחד של הבעיה הוא הטרדות והדאגות** אשר בגללן ראשו עליו סחרחר ואינו חושב על הקב"ה. הוא לא חושב בכלל. אילו היה חושב, אולי היה חושב נכונה, אבל הוא לא חושב. הוא רץ מדבר למשנהו, ואין מוחו פנוי לחשוב מה שצריך לחשוב. **הצד השני של הבעיה הוא שבדברים שהוא מצליח בהם, הוא בוטח בעצמו.** אלה הם הרי שני הצדדים שקיימים תמיד **בכל נסיון של בטחון, או שהאדם שרוי בדאגה או ביאוש** כי אינו רואה מאין יבוא עזרו, **או שהוא מאוד רגוע, אבל שלולתו נובעת ממחשבה של כוחי ועוצם ידי.** הוא בוטח בעצמו, בכשרון שלו או בנדיבים. אלה הם שני הצדדים, **והאדם חייב להיות באמצע, היינו להבין שהוא זקוק לעזרתו יתברך והקב"ה באמת יעזור לו, ועליו ישים מבטחו.**

אף כאן, כל אחד עם בני סביבתו, אשתו וילדיו, ילדים הקטנים וילדיו הגדולים ואף גם הנשואים, וכן החברים בבית הכנסת, ואף זה שכועס עליו ואינו מדבר אתו (אכן כאן לא מדברים על מי שנמצא במדבר. להיפך, מדברים על מי שיש לו יותר מדי אנשים בסביבתו. הוא שוקל להחליף את מספר הפלאפון שלו. יותר מדי אנשים מכירים את המספר שלו והוא מרגיש שאינו יכול לנהל ככה את חייו), על מנת לנהל אתם חברות נכונה, הוא זקוק לנס, כי זה כל-כך מורכב. יש שהאדם אינו מעלה בדעתו שהוא זקוק לנס. זה שהוא זקוק לנס להתרכז בלימודו - הוא מבין; זה שהוא זקוק לנס לקום בבוקר בזמן - הוא כבר שמע על זה פעם בדרשתו של המשגיח; זה

לי. אני בקושי מצליח לישון חמש שעות בלילה. אתם חושבים שאני מבזבז זמן? אִמְרו לי אתם האם אני מבזבז זמן. אני מתרוצץ כל היום ולכל דבר אני מגיע באיחור. אִמְרו לי מה אני יכול להוציא מסדר יומי. אינני מביא מספיק פרנסה הביתה. אני מנסה. אני מנסה כמה שאני יכול...

אל תאמר לכשאפנה אשנה

לעיתים האדם מוצא את עצמו במצב כזה במשך תקופות ארוכות, ולא דוק באופן זה. יש לזה אופנים רבים. פעמים שנדמה לו לאדם שהסיבה היא מפני שהוא נמצא עכשיו באיזשהו מעבר. בשבועיים שלפני פסח, זה הרי ערב פסח. מטבע הדברים, הנקיונות נעשים בשלוש בלילה, כי כשהילדים ערים, אי אפשר לנקות. הם מסתובבים מתחת לרגליים, פשוט בלתי אפשרי. אם כן בשבועיים האלה זה בכלל לא נוגע. בשבועיים של אחרי פסח, מציעים לו איזה שידוך ועליו לנסוע מחוץ לעיר לבדוק, ולכן הוא כל-כך טרוד. ואח"כ גיסו עורך חתונה מעבר לים, כך ששבוע זה אינו בא בחשבון, כי הוא צריך לנסוע ולחזור והשעות מתבלבלות. כך ממשיך הגלגל להסתובב בלי סוף. מי שסבור שבדיוק בשבוע זה אינו יכול כ... ובעוד שבוע יתחיל "באמת" בכל מה שצריך, עליו שנינו (אבות ב, ז): אל תאמר לכשאפנה אשנה שמוא לא תיפנה. אומרים לו: אם תחכה עד שתסיים, זה יקח לך עוד כמה עשרות שנים, ולא בטוח שתהיה כאן בכלל.

צדדי הנסיון של בעל האשה ואב הבנים

מדובר במציאות שקיימת אצל כל אחד, ואף מי שחושב שאין מתכוונים אליו - מתכוונים אליו. יש שהאדם אומר: דווקא

לפרנסה... זה טוב, זה נוסע... עד שהקב"ה מראה לו - מה הפירוש 'זה נוסע'? בכל רגע אני נותן לך... התעלמת מלהודות לי, התעלמת מלבקש ממני, התעלמת מכך שאתה זקוק לניסים ושאני עושה לך ניסים בכל רגע ורגע. עכשיו כשיפטרו אותך מעבודתך או כשיעלו את המחירים, תתפוס את עצמך. כך הוא לגבי היכולת לדבר עם אנשים כבני אדם ולהתנהג עמם כמו שצריך. אף **כשיו לו לאדם שאלה כדת מה לעשות, אין הוא חושב בכלל על הקב"ה**. הוא מתקשר לחבירו ושואל: נראה לך שפלוגי ייפגע אם לא אגיע להשתתף בבר מצוה? הוא הרי יודע שאני טרוד מאוד, נדמה לך שייפגע? **הוא לא מכניס את הקב"ה בשיקוליו** אם לחייך או לא לחייך, לקנות מתנה או לא לקנות, לשלוח משלוח מנות או לא לשלוח. ואם נוצרות בעיות, הוא רק חושב על פלוגי - פלוגי משוגע, פלוגי ילד קטן, פלוגי נפגע מכל דבר קטן.

יבטח בא-להים בהצלתו מהם

אנו אומרים 'פלוגי' כדי להשתמש בלשון נקיה, אבל כך הוא לגבי שלום הבית. הוא מנסה להסתדר בכל דרך אפשרית, ואינו **מעלה בדעתו לחשוב שהקב"ה הכניסו במצב כזה כדי שיזכור שהוא זקוק לנס בכל רגע ורגע**. אמנם מי שיש לו בעיה גדולה בשלום ביתו ופונה למומחה או מי שיש לו בעיה קטנה ומנסה לעבוד על עצמו, אולי הוא חושב קצת על הקב"ה, אבל הוא גם כועס עד מאוד על הצד השני ובטוח שהוא מקור הבעיה. ולמעשה, הדבר נוגע לכל אחד, **אף גם למי שמצליח בשלום ביתו, כי אף הוא צריך לזכור שזה חלק מחייו שזקוק בכל עת לסיוע מהקב"ה**.

על כן אומר לנו רבינו המחבר: אם בעל אשה וקרובים אתה ויש לך אוהבים ואויבים,

שהוא זקוק לנס לשמור על עיניו - הוא כבר קולט, אבל שהוא זקוק לנס כדי לנהל חברות נכונה עם אנשי סביבתו, לא להיות מדי קרוב אליהם ולא לבטוח בהם ולא לירא מהם ובאותו זמן להיות מספיק חם אליהם, את זה לא העלה אפילו בדעתו.

חיים מנוהלים מחוסרי בטחון

אכן האדם הממוצע על-פי-רוב כבר למד את הכללים המקובלים איך לדבר עם אנשים. הוא כבר רכש את הכלים איך להתנהג עם אנשים שבאים אתם במגע. מחייכים, אומרים מילה טובה, נוהרים לא לפגוע, משתתפים בשמחות, וכן הלאה. הנה אדם כזה כשהכל מסודר אצלו עם סביבתו הקרובה, זה לא נחשב אצלו נושא בכלל. הוא לא מודה על זה כפי שאינו מודה על השיניים שיש לו. מדוע אינו מודה על השיניים? כי אינו זוכר בכלל שיש לו שיניים. רק כשאחת משיניו תתחיל להכאיב לו, אז ייזכר שיש לו שיניים. אף כאן, החברות הבריאה שיש לו עם סביבתו אינה נחשבת אצלו כנושא ואינו מעלה בדעתו שיש לה **שייכות לעבודת הבטחון**, כי ברוך ה', הכל זורם על מי מנוחות. וזה אומר שהוא נתפס **קצת בכוחי ועוצם ידי**. הוא אינו זוכר שאלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו. הוא אומר להקב"ה: לא! כאן אני יכול. הכל בסדר. כשקורה לפעמים והוא מסתכסך עם פלוגי בגלל ענין ממוני, הוא מנסה תחילה להסיח את דעתו, ואם זה לא עוזר, הוא מנסה לגייס אחרים שיעזרו לו, ואולי מדי פעם הוא גם נזכר להתפלל קצת. עכ"פ **ברוב הזמן הוא מרגיש שהענין מסודר, וכך הוא מנהל את חייו בלי שום מחשבה של בטחון**.

אין זה אומר שהאדם מתנהג שם נכונה, וזה מכמה סיבות. דבר ראשון, **כבר אמרנו, כי הוא נשען על כוחו ועוצם ידו**. בדומה

תיבת אוהבים, הוא כתב רק בשביל הלשון הנקיה, אבל באמת זה 'אוהבים ואוהבים' עולים על אשה וקרובים. מאחר שהוא בעל אשה וקרובים, יש לו בכל עת מי מטביבתו שמסוכסך אתו. פעם זה אשתו, פעם זה אחד מבניו, פעם זה מחותנו, פעם זה חתנו.

הטרדות עולות ומשתרגות

הוי אומר: אם אתה מנהל מוסד, כי יש לך אשה וילדים, ילדים נשואים ושאינם נשואים, אתה מוצף בטרדות. טרדות הן לא רק כסף ולא רק הדברים הטכניים. טרדות הן כלשון המחבר: **אוהבים ואוהבים**. אנשים שחודרים לו בלב. הוא רוצה לאהבה וליראה את שמך. הוא לא רוצה להיות עכשיו עסוק בשאלה: מה עושים עכשיו עם פלוני? הוא רץ מהמקוה לבית הכנסת כשפאותיו רטובות ושקית הטלית ותפילין תחת שחיו, והנה פלוני עומד לו בדרך, או באופן פיזי, או שהוא צף לו במחשבתו, כי הוא סבור שפלוני הוא רשע מרושע. זה משתלט עליו. הוא מתפלל ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, אבל אינו יכול להתחבר לזה, כי חלק מלבו נמצא שם.

על זה אומר רבינו המחבר: **יְבִטַח בַּאֲלֵהִים בְּהַצְלָתוֹ מֵהֶם. עֲלִיךָ לִבְקֵשׁ מֵהַקב"ה מִתּוֹךְ הַכְרָה שְׂאִינְךָ יִכּוֹל לִבְדּוֹ, וְאִתָּה צָרִיךְ לִבְטוֹחַ בּוֹ, הֵייוֹ שֶׁתִּרְגִּישׁ שֶׁהַקב"ה יַעֲזוּר לְךָ לַמַּעֲלָה מִדֶּרֶךְ הַטֵּבַע שֶׁתּוֹכֵל לְהַתְּפַלֵּל בְּמִצְבִּים כְּאַלֵּה. הַתְּפַלֵּל אִין פִּירוּשׁוֹ לִבְכוּת שְׂאִי בְּמִצּוּקָה בְּלִבְדּוֹ, אֲלֵא פִירוּשׁוֹ שְׂאוּכֵל לְהִיכַנֵּס בְּעוֹלָם הַתְּפִילָה. אֲבָל אִין אַעֲשֶׂה אֵת זֶה? אִין אֲתַפְּלֵל בְּמִצְבִּים כְּאַלֵּה? - אִין לִי דֶרֶךְ, אֲבָל זֶהוּ בְּטַחֲוֹן.**

מי שמנחם את עצמו ואומר: אינני יכול להתרכז בתקופה זו בלימודי ובתפילתי, כי יש לי עכשיו חגיגה בבית. שתי בנות

עליך לבטוח בה', ובלשונו: **"יְבִטַח בַּאֲלֵהִים בְּהַצְלָתוֹ מֵהֶם"**.

פירושו: **יבטח בה' שיצילו שלבו לא יהיה טרוד עמהם יותר מן הראוי**, לא לגבי פרנסתם, ולא לגבי סיפוק שאר צרכיהם, ולא לגבי חיתון הילדים, כי אם יהיה טרוד בתקופת חיתון הילדים, יהיה לו נתח גדול של שנים, בין ארבעים לשישים, שבו לא יוכל לעבוד את ה'. **הוא צריך לבטוח בה' ולהתפלל אליו שיעשה לו נס.**

בין ארבעים לשישים בנס עומדים

הן כך אומרים העולם בדרך צחות: מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין (מגילה ג, א) - השנים של בין ארבעים לשישים, עומדות על ניסים. הווארט נשמע כאומר: רק אז זקוק האדם לנס. אם נרצה נוכל להמתיק את הדין ולפרש הכוונה **שאו כל אחד קולט כבר שהוא זקוק לנס**. אך אנו איננו מדברים עכשיו על הכסף. אנו מדברים על הטרדות. הטרדות של תקופת הנישואין הן הרי עד למעלה ראש. וזה שהבן שכבר נמצא שלוש שנים אחרי הנישואין עדיין מתנהג כילד קטן ועדיין מגיע ומבקש ודורש, והאב אומר בלב: תגיד לי! כבר התחתנת. עזוב אותי! לך ושב אצלך בבית. הלא גם זו טרדה השייכות לתקופה זו. כוונתנו להראות שתקופה זו כרוכה מעצם טבעה בטרדות לרוב בלי קשר לכסף.

אכן **על האדם להבין מראש שהמצב הולך להביא עמו הרבה טרדות**, לא סתם טרדות, אלא טרדות עמוקות שמפעילות אותו. הוא לא יכול להתרכז כי משהו כועס עליו. נאמר בענין זה דבר שהוא מעין מילתא דבדיחותא, אך יש בו הרבה מן האמת: כשרבינו המחבר כתב **"אם יהיה הבוטח בַּאֲלֵהִים בְּעַל אִשָּׁה וְקִרְוִבִים וְאוֹהֲבִים וְאוֹיְבִים"**, את הווא"ו המפטיק של

בישיבת לבן. אכן כן, בית לבן הוא ישיבה לכל דבר וענין, אך שם התלמיד לומד מה הוא עושה כשפלוני רימה אותו, ומה הוא עושה כשנולד לו ילד, ומה הוא עושה כשאשתו האחת הסתכסכה על השניה. מדובר באותה ישיבה כישיבת שם ועבר, אך היא בדרגה יותר מתקדמת - ישיבה גדולה.

כך באמת נראים חיי האדם. **ומי שקולט את הנקודה - לומד בכל עת, ולומד גם מטעויותיו**, וכך הוא עולה משיעור א' לשיעור ב' ומשיעור ב' לשיעור ג', והוא יודע לפני שהוא מגיע לביתו אחרי שהתפלל בהתלהבות שמחכים לו דברים בלתי נעימים. הוא אומר לעצמו: איני יודע. אולי מישהו יהיה זעוף, אולי יטילו עלי אחריות, אולי יתלוננו עלי... והוא נושא תפילה קצרה: **רבונו של עולם! עזור לי לקחת אתי את השראת התפילה לפחות לדקות הקרובות...**

אם אתה איש בין אנשים, יש לך מדי פעם מי שצריך אותך מאוד מאוד דחוף, או מי שכועס עליך, אוהבים ואויבים, ואתה צריך לדעת אם לעצור את הכל בשבילו או לא. וכן יש לך בדרך כלל חבר קרוב, ונסיוןך גדול לבטוח בו ולא לבטוח בה'. מי בכלל נתן לך את החבר הקרוב? מותר וראוי שיהיה לו לאדם חבר קרוב כדי שיוכל להתייעץ אתו, אבל מי נתן לך אותו? הקב"ה נתנו לך. ואם יום אחד הוא לא יכול? אל תבטחו בנדיבים הרי עולה על חברים ג"כ. הוי אומר: **אם יש לך חבר קרוב, זה מהקב"ה, ואם יום אחד הקב"ה אומר 'לא' - אז לא.**

נשואות עושות עכשיו את חופשת הלידה בביתי, ובני בן השתים עשרה מתהלך זעוף כי נטלו ממנו את חדרו. איזה ריכוז? איזה רוגע? ברוך ה', על כל בני ישראל צרות כאלה... אם הוא אומר כך ובגלל כן אינו לומד ומתפלל מתוך ריכוז המוח, באים אליו בטענה: למה התייאשת? למה התנתקת מתכליתך? התייאשת מלעבוד את ה' עכשיו כי אתה מרגיש שזה לא נוגע לך עכשיו...

הנה כל זה הוא מכלל הטרדות של מי שיש לו אשה וקרובים... הוא היה כל הלילה עם בתו בבית החולים, ולמעשה, עדיין לא התקבלה הבשורה. כל הסיפורים האלה, הם מכלל הטרדות האלה. **ועל האדם לדעת שהקב"ה רוצה שאותו יום יהיה יום הכיפורים שלו, שיעסוק בו בתשובה ובתפילה ובלימוד התורה, וגם בגמילות חסד באופן הנכון**, כפי שיבואר להלן.

עכ"פ על האדם לדעת: אתה מיואש ולכן אינך מעלה בדעתך שאתה זקוק לדעת שלך. אתה חושב שזה לא נוגע לך עכשיו. בוודאי זה נוגע לך עכשיו. מי שאומר: עכשיו זה לא נוגע לי - הוא אומר כך בשמונים אחוז מחייו, ולכן אינו מתקדם, כי הוא רץ מטרדה לטרדה, ובשבוע היחיד שריק לו, הוא באמת לא יודע מה לעשות. הוא משתגע מהבטלה. למה? כי הוא לא טרוד בשום דבר. הוא מחכה שייטרד במשהו. או שאז הוא מכסה את החשבון בבנק. עכשיו זה 'ניטל' והוא יכול לסדר כמה דברים שצריך לסדר. אבל זה לא כך. **בעצם האדם נמצא בישיבה כל החיים. תמיד הוא באמצע הזמן.**

וישתדל לפרוע מה שחייב להם

כל זה מונח בדברי רבינו המחבר, ועכשיו באה עוד סוגיא שלימה: **וְיִשְׁתַּדֵּל לְפָרוֹעַ מֵהַ שְׁחִיבֵי לָהֶם** (היינו לקיים את

הישיבה הגדולה של לבן הארמי

מובא מהרה"ק **מאוסטרובצה** זיע"א, שיעקב אבינו למד בשתי ישיבות. בתחילה למד בישיבת שם ועבר, ואח"כ עבר ללמוד

האנשים אינם מתייחסים לתפקידם ברצינות מספקת כדי להבין עד כמה הם זקוקים לנס שיייע להם למלא אותו כראוי.

האדם אומר לעצמו: עיקר האחריות שלי היא להתפלל, לקבוע עתים לתורה, לשמור על העינים והפה. את הטיפול באשתו ובילדיו הוא רואה כנושא נפרד שאינו קשור לעבודת ה'. צריך אמנם לעשות אותו, אך רק כדי שהמערכת המשפחתית תמשיך לפעול. אם לא יטפל בהם - הכל יתפרק.

הוא אומר: לא כל מי שנוהג כך עושה זאת מתוך חוסר אחריות. ממש לא. יש גברים ונשים רבים שנוטלים אחריות ופועלים כשורה. אך השאלה האמיתית היא: מדוע?

מהי הסיבה שהבעל הוא בעל כה טוב? מהי הסיבה שהאב הוא אב כה מסור? מהי הסיבה שהאם היא אם כה טובה.

בזה רבינו המחבר עוסק עכשיו.

שלום בית לשם מה?

אכן רוב בני אדם דואגים לצרכי בני ביתם מפני שרוצים להצליח בכך. האדם רוצה שיהיה לו שלום בית, וכאשר שואלים אותו מדוע - הוא כלל לא מבין את השאלה. מעולם לא הציגו בפניו שאלה כזאת. "אתה טיפוש! אינך מבין למה?! למה אתה שואל אותי מפני מה אני רוצה שיהיה לי שלום בית?"

ובכן, אם האדם אינו מבין את השאלה, סימן שהוא עושה את זה בגלל הסיבות המקובלות בעולם ולא בגלל הסיבה הנכונה באמת. הוא רוצה שלום בית כי זה מאפשר למערכת לעבוד כראוי. הוא יודע שאם שלום הבית יתערער, חייו יהיו קשים הרבה

תפקידי האחריות שלו כלפיהם) **וְלַעֲשׂוֹת חֻמְרֵיהֶם** (לעשות להם צרכיהם) **וְלִהְיוֹת לְבוֹשָׁתָם עֲמָהֶם**.

נכנסנו כאן לסוגיא חדשה. עד כה דיברנו על כך שהטרדות לא יפריעו לו לאדם ושיבטח בה', וכל מה שהבאנו היה להסביר, הן לגבי הדברים שאינן מסודרים שלא יפול בגאווה, בכעס ובעצבות, אך יבטח בה' שיעזור לו, והן לגבי הדברים שמתנהלים אצלו על מי מנוחות, שיזכור כמה הוא צריך להודות עליהם, וכשהם נמנעים ממנו, יזכור שה' נתן ה' לקח. אם היום לא הכינו לי ארוחה, למה אתלונן? הן כל מה שקיבלתי עד עכשיו היה מאת ה'... כאן רבינו המחבר לוקח אותנו לנושא חדש, שלא מספיק לו לאדם במה שהוא רגוע בענין מצבו, אלא הוא מחויב לטפל באשתו ובניו ברשימה ארוכה של דברים עמוקים. "דברים עמוקים" - כלומר, נושאים שאינם טכניים, כאלה שאי אפשר למנות להם שליח.

מילוי התפקיד זקוק לנס

פעמים שהאדם רוצה להרגיש יותר משוחרר - דומה קצת לציפור דרוור, ואומר לעצמו: יש לי עצה נפלאה. אכניס למקפיא את כל החובות והמחויבות שלי, כל אחת עטופה בשקית עטופה משלה, עם פתק שמפרט בדיוק למה הוא נועד. הנה, כאן נמצא החיוך שאני צריך לתת למוישי לפני שהוא יוצא לתלמוד תורה ביום רביעי פרשת חוקת - וכן הלאה. אך לא! האדם אינו יכול לעשות כך. עליו לשאת באחריות המוטלת עליו, להזהר שלא לפגוע, ולהקפיד לעשות מה שצריך. שהרי, אם אינו עושה - זה לא טוב, אם עושה יותר מדי - זה לא טוב, ואם עושה בצורה הנכונה - זה גם לא טוב.

מכאן ברור שהאדם זקוק לנס. אך רוב

התשובה היא אותה תשובה - רק עם תוספת של מושג נוסף: כבוד. האדם רוצה ילדים טובים כי הוא יודע איזה נסיון קשה יהיה לו אם ילדיו לא יתנהגו כראוי. זאת ועוד, הוא מרגיש (גם אם זה לא נכון) שבזה נמדדת הצלחתו. הוא אומר לעצמו: אם יש לי ילדים טובים ומאירים - סימן הוא שאני מוצלח, הצלחתי בחינוך וגם הצלחתי מבחינה רוחנית.

מעבר לכך, האדם שואב מכך את הרגשת הערך שלו. יש שאומרים זאת בגלוי: אני שואב את ערכי מהדמות של ילדי.

כאשר אחד הילדים אינו מתנהג בהתאם לציפיותיו, אין זו בעיה צדדית בעיניו - אלא כאב עמוק. הוא מרגיש כאילו בנו דוקר אותו בחברות, והוא צועק עליו: מדוע אתה פוגע בי כך?!

ואם שואלים אותו: מדוע אתה כל-כך צועק? הרי לך יש יצר הרע, וגם להם יש יצר הרע. למה זה מכעיס אותך כל כך?

הוא משיב: נכון, אבל אנשים אחרים יודעים עליהם ורואים איך הם מתנהגים.

ואם ממשיכים לשאול: אז מה בכך? וכי נדמה לך שאנשים חושבים שלידיך אין יצר הרע?! יש לך הרי ילדים מכל הסוגים - ילדים צדיקים, וגם ילד אחד כזה, מדוע זה מערער אותך כל-כך?

בסופו של דבר, הוא מרגיש שהוא עצמו אינו מצליח. הוא מכה על חטא ואומר: נכשלתי, לא עשיתי את הדברים הנכונים. הילד כועס עליי, אולי הוא אפילו שונא אותי...

וזה נוגע לו ישירות בהרגשת ערכו. "אני לא רוצה להיכשל" - הוא אומר לעצמו - "אני רוצה להרגיש אדם נורמלי, אדם מצליח."

יותר. הרי צער נורא הוא כששלוש הבית מעורער והמתח שורר בבית. מצב שבו הוא מדבר - והיא שותקת; היא מדברת - והוא שותק. לפעמים נדמה לו שהם נמצאים במלחמה, לפעמים בשלום, ולפעמים הוא אפילו לא בטוח. אה... הוא נזכר: הם בעיצומם של ארבעים ושניים ימי שלב המלחמה הראשון. עדיין לא הוחלט אם יעברו לשלב השני או יחתרו להפסקת אש. בכל אופן, הוא אינו רוצה לחיות כך. הוא מבין שעדיף לו פשוט לעשות את מה שנדרש ממנו, וכך השלום והשלווה יישמרו. ולכן הוא אומר לעצמו: מה צריך לעשות? לפני יו"ט צריך לעשות קנייה? כל יום צריך להושיט יד בשעה זו וזו בהשכבת הילדים? - אני מוכן. זה קשה לי, אבל הדרך השניה קשה הרבה יותר. זו סיבה אחת, ויש גם סיבה נוספת: הוא רוצה להיות אדם ישר. הוא אומר כך: אני מבין שזהו הדבר הישר והנכון לעשות. אני מבין שזו אחריות. ולכן, ככל שהדבר אפשרי עבורי - וככל שזה לא חודר עמוק מדי לנפשי - אני מוכן לעשות זאת.

הסיבות הללו אכן נכונות, אבל משום כך אין אור הבטחון נכנס לשם. יש לו הגיון ישר, הוא מבין שכך ראוי לפעול, אך כאשר הוא נתקל בקושי, או כל פעם שמתפתח איזה נושא חדש, הוא מתמודד קצת, נופל קצת למלחמה, ומקווה שזה יעבור.

בסופו של דבר, המסקנה היא שהוא דואג לשלום ביתו רק מתוך רצון אישי.

חינוך הילדים לשם מה?

וכך הדבר גם בנוגע לחינוך הילדים.

שואלים אדם: למה אתה רוצה ילדים טובים? הוא מביט במבוכה: מה השאלה למה אני רוצה ילדים טובים? מי אינו רוצה ילדים טובים? אך גם כאן, בסופו של דבר,

אם הקב"ה, שידוע מה טוב לנשמתו, רואה שדווקא הדרך שאתה מבקש עבורו אינה מתאימה לו? אתה מתעקש: אבל אני רוצה זאת! זה חשוב לי, זה הכבוד שלי!

זהו בדיוק השורש של חוסר הביטחון בה'. מה פירוש לבטוח בה? **לבטוח בה' משמעותו להתאים את עצמך לרצונו.** אבל אם אינך מתעניין כלל ברצון ה', ורק רוצה שהפל יפעל כרצונך - **אינך בוטח בה', אלא מנסה "לכופף" אותו לרצונותיך.** וכשכך הדבר - חייך מלאים מצוקה, כי כל הזמן אתה מתעקש לומר לה' מה צריך לקרות.

אכן ספק שזהו עניין עדין. אולי דברינו האחרונים באמת אינם שווים לכל נפש. כי יש שהאדם יתקומם לנוכח הדברים ויעקב: אני לא מבין מה אתה סת. אך זוהי האמת. ורבינו המחבר עוסק בנושא הזה, ואומר **שהאדם צריך לחנך את ילדיו ולדאוג לבני ביתו בגלל הסיבה הנכונה.** האדם שואל: מי יכול להיות בדרגה זו? באמת! אתה רוצה שנגיע למדרגה כה גבוהה?! והתשובה היא: **אכן, האדם באמת זקוק לנס! עליו להתפלל על כך, לבקש מה' שיעשה עמו נס.** זה מה שנקרא **'בְּטַח פֶּאֱ-לֵהִים'**. על האדם להבין שהסיבה שהוא כל-כך מתרגז מטרדותיהם של אנשי סביבתו וכל נפשו נגזלת דרכם, היא מפני שאינו מצפה נכונה.

אמור מעתה: הסוגיא השניה היא תולדה של הראשונה. דהיינו: הנושא הראשון היה שקשריו עם אנשי סביבתו מטרידים את נפשו. הנושא השני - שגם כשהוא עושה, אין זו הגישה הנכונה, והוא זקוק לנס כדי לשנות זאת. כעת אנו רואים, כיון שהאדם אינו עושה מה שצריך מתוך כוונה טהורה של 'בלתי לה' לבדו', אלא הוא פועל גם מתוך סיבות אישיות (לדוגמא בעלמא, אב הצועק על בנו ברוב כעס: אמרתי לך לעשות כך

כשאמרנו 'כבוד', לא התכוונו בהכרח לכך שהאדם רוצה שייראה נאה ביותר, אלא לכך ששורש הכבוד הוא הרגשת הערך. הוא רוצה להרגיש בעל ערך. לכן תראה שהתפיסה הזאת תלויה תמיד במקום שבו האדם נמצא. אם הוא אדם פשוט, נראה שאין לו צורך שבנו יגיע לפסגה. מדוע אין זה נחשב לו כצורך נפשי? כי לא בזה הוא מודד את ערכו. הוא מודד אותו בדברים אחרים. ואם הוא אדם יותר חשוב, הוא מרגיש פגיעה גדולה בערכו כשאחד מהילדים יורד קצת מהתלם.

לכבוד עצמו הוא דורש

הדברים הללו אינם אמיתיים, ובזה בדיוק רבינו המחבר עומד להעמיק. **אתה רוצה שלום בית וחינוך הילדים - אך למה? האם באמת זה לשם שמים, או בגלל צרכיך הגשמיים.** האדם טוען: איך אפשר לומר כך? הרי אני בוכה בכל תפילותי על הצלחת בני בתורה, אני משקיע בזה דמים מרובים! והתשובה היא: זה נכון, ואתה מקיים בזה מצוה, ויש לו להקב"ה נחת רוח כשהוא רואה שאתה מחנך את ילדיך. אבל **אל תרמה את עצמך לחשוב שזוהי הסיבה היחידה שלך.** למה זה כל כך חשוב לדעת? **כי אם תכוון רק לעצמך - הצלחתך תהיה נמוכה הרבה יותר.** ובמציאות, אנו הרי מתכוונים לעצמנו צריך לומר זאת בגלוי: **כאשר אנו מחנכים את ילדינו, אנו חושבים גם על עצמנו.** וזה מה שמוריד את אחוזי ההצלחה.

ובנוסף לכך, **אתה בעצם משאיר את הקב"ה מחוץ לתמונה.** גם כאשר אתה מתפלל להצלחי בחינוך הבנים, זה דומה אצלך כאילו אתה מבקש ממנו מכונית יוקרה או דירת פאר. זה לא שונה בכלל. אתה מבקש דבר מסוים לבנך, כי בעיניך, ילדך חייב להיות כפי שאתה רוצה. אך מה

ברא מזכה אבא כיצד?

נביא דוגמא כזאת: אדם נעים הליכות שמסדר עם כל האנשים בבית הכנסת. אדם נעים ונחמד באמת, 'נותן' במהותו, אהוב וחביב על כולם. דא עקא שבנו הבחור כל-כך כועס עליו ואינו רוצה לדבר אתו אפילו, ומי שמסכים להאזין לו, שומע אותו מדבר באופן חד וחלק: אבי משוגע! אינך יודע איך הוא נראה בבית. בחוץ הוא רק מציג הצגה. היית בבית כשהתפרץ עלי? אתה יודע שהוא גלגל אותי מכל המדרגות?

הנה כשהאב מבין מה שקורה, הוא נעשה מלא בושה ובעקבות כך הוא מתמלא כעס ושנאה ומאבד לגמרי את עשתונותיו. והקב"ה אומר לו: 'טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו'. אף אחד בבית הכנסת אינו מוציא אותך משוויון הנפש, אך בחור אחד נתתי לך שיצליח לערער את יישוב הדעת שלך ושיפתח לך חלקים בלב, ותשאל את עצמך: איך זה באמת קרה שהתפרצתי עליו? זה הרי קרה פעם אחת ויחידה, ובני מספר על כך לכולם כאילו זה קורה מדי יום ביומו. הוא לא יודע שעד אז התאפקתי מאה פעמים. גם הפעם הזו, זה לא קרה סתם. זה קרה בגלל שלא ישנתי בלילה הקודם והוא דרך לי על נקודה רגישה ביותר, ו... כן, איבדתי עשתונות. אני מתבייש...

היש לנו מושג כמה זה טוב לאדם? מעתה הוא מתחיל להכיר את מעמדו, הוא נעשה עניו, ומבין כמה הוא צריך לשים מבטחו בה'. עד כה הוא לא הבין בכלל על מה רבינו המחבר מדבר. זה לא היה אצלו נושא בכלל. 'טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו' כולל כל מה שקשור לשלום בית וחיינוך הבנים. הדוגמא שהבאנו היתה רק דוגמא אחת. חוץ מזה יש לו לאדם גם עם שלום ביתו. הוא לא אותו אחד שזקוק לרחמים

וכך ולא שמעת לי! לכאורה, הוא מוכיח את בנו על אי-כיבוד הורים. אבל האמת היא, שהכעס שלו אינו על עצם המצווה, אלא על כך שלא נשמעו לו! לכן הוא כל-כך מעורער. האדם מעורער כי הוא מלא בכעס וברוגז. **הוא אינו רואה עצמו כמי שממלא שליחות בעבודת ה' שאותה הוא צריך לקיים יותר מזה אינו קשור אליו, אלא כמי שמנהל מערכת לפי רצונותיו.** וכשהמערכת אינה מתנהלת בדיוק כפי רצונותיו - הדבר גוזל ממנו כוחות נפש עצומים. כי בסופו של דבר - הוא אינו עובד את ה'. הוא עובד את עצמו. וזהו שורש הבעיה.

טוב לגבר כי ישא עול אשה ובנים

באיכה (ג, כז) כתוב: 'טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו', ואיתא שם במדרש שהכוונה בין השאר גם לעול אשה. אכן כן, **על האדם לדאוג לאשתו ולבניו, וזה כולל כל הכרוך בכך.** הבחור בגיל ההתבגרות, הבחור עם תכונת הנפש המוזרה, האשה שנמצאת במצב רוח כזה או אחר, וכן הלאה. **הכל כולל בפסוק זה. זה מה שמוכך את האדם.** זה לא רק מזכך לו את מדותיו, אלא גם **עוזר לו להיות בעונה,** כי גם אם חשב שהוא מוצלח גדול, הוא רואה שהוא לא התחיל עדיין. הפלא ופלא.

לפעמים יש אדם שנראה מושלם. אדם חביב, נעים ומלא טעם, מעין מדת התפארת. הוא משדר חמימות לאחרים, ויחד עם כן יש לו תקיפות ואומץ והוא תמיד מתהלך בשמחה. איך אומרים? זה המהלך האמיתי. כך צריך האדם להיראות מן הסתם. אולי הוא לא צדיק הדור, אבל בנפש ובהתנהלות עם החברה, הוא אדם מאוד מאוזן. אולם כשאדם זה עצמו יתחיל להבין מה כלול בפסוק 'טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו' ושמפני כך נתן לו הקב"ה אשה ובנים - יתחיל להבין כמה אין לו שום כח.

זהו הפירוש 'רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו' (תהלים קמז, יא). האדם שואל: איך אעשה את זה? איך אתקדם מכאן הלאה? - ככה. בדיוק ככה. עכשיו תכוון על זה בשמו"ע. עד כה הוא לא העלה בדעתו לכוון על זה בשמו"ע. אם היתה לו איזו צרה גדולה, אז היה מתפלל עליה בשמו"ע, אך לא כשזה רק חרק קצת. אומר רבינו המחבר: **יִבְטַח בְּאֵלֵהֶם** - א. שיצילנו מן הטרדות. ב. שיעזור לו להשתדל. **עליו מוטל לנסות לפרוע מה שחייב להם ולעשות חפציהם ולהיות לבו שלם עמהם**. לבו שלם עמהם משמעותו שהוא צריך לעשות את זה כי הוא רוצה. **הוא רוצה כי הקב"ה רוצה. הוא צריך לעשותו עם לב ורגש**. אכן **אם האדם יודע שבזה הוא מזדכך ונעשה ירא שמים אמיתי, הוא מתמלא מזה שמחה**. האדם הרי יכול להרגיש את האמת. אם הוא מסיר קצת את הגאווה ואת ה'אני ואפסי עוד' מלבו, בוודאי הוא מרגיש את האמת. תיכף ומיד הוא מרגישה. **והאמת נעימה ביותר, כי היא חותמו של הקב"ה, ומרגישים בה את הקב"ה**.

כשהאשה רוצה מטבח חדש

ראיתי בפירוש הגה"ח ר' יעקב דוד דאמב זצ"ל על **חובת הלבבות** שמביא מהספר **אלפא ביתא**² וזה לשונו: **"ועל הוצאת ביתו יתן כמו שברצון אשתו והשי"ת יזמין לו, ויאמין באמונה שלמה שכאשר אדם עושה דבר לשם שמים, נותנים לו צרכיו לדבר זה, וכשעושה זאת לשם שמים להרחיק עצמו מן הכעס ומן ההקפדה"**. פירוש: הוא אומר לעצמו: אם היא תהיה מרוצה - אני לא אכעס וממילא היא לא תכעס. היא רוצה מטבח חדש, או

גדולים בענין שלום הבית. ברוך ה', הוא מסתדר די טוב. כן, אבל אם הוא אומר שהוא מסתדר, **הוא מגלה שהוא עושה מה שצריך רק כדי שהענינים יתנהלו על מי מנוחות**, וכיון שכן, **פה ושם קורה שהוא לא מתנהל על פי תורה**, כגון שבא לידי כעס, או שאינו נותן כשהוא צריך ליתן, או שאינו מקיים מה שאמרו **חז"ל** (חולין פד, ב) לעולם יכבד אדם אשתו ובניו יותר ממה שיש לו. אין לו לאדם את הכסף לכך, ואעפ"כ הוא צריך לתת להם, וסיבת הדבר, **כי בשביל להיות ירא שמים אמיתי, צריך האדם לדעת לתת לאשתו ובניו יותר מכפי יכלתו**.

זה הזמן לבטוח בה'

הנה האדם יכול לצאת מדברי רבינו המחבר מיואש לגמרי - זה אומר שמעולם לא התחלתי... ובכן, הדבר נכון, אבל מפני כך השאיר זאת רבינו המחבר לפרק הרביעי. הוי אומר: תחילה מדברים על הכסף, ועם הזמן האדם מתחיל לראות כמה עבודת הבטחון רחבה, ומבין שמדובר בעלייה על סולם גבוה. אכן **בל נשכח שיש לזה את החלק השני, והוא - לבטוח בה' שיעזור לו**. אם הבנת דבריו של רבינו המחבר הצליחה לשבור אותך, הלא זה בדיוק טוב. זה מה שצריך לקרות. **זה הזמן שתקום ותאמר: אבל אם הקב"ה יהיה בעזרי - אוכל גם אוכל לו. צריכים לזה כוחות שמימיים? אין הכי נמי. אבקש אפוא מהקב"ה שיתן לי. אינני סומך על עצמי, כי אני יודע בדיוק מי אני. אם אתה שבור ורצוצ' כי אתה מבין שאתה כל-כך רחוק ואינך מתחיל עכשיו להתקרב לזה - נפלא מאוד. עכשיו תדע שהקב"ה עוזר למי שבוטח בו**.

ב. להרה"ק רבי צבי הירש מנדבורנא בעל צמח ה' לצבי זיע"א. מתלמידי המגיד הק' ממעזריטש והמגיד הק' מזלאטשוב זיע"א.

מקופחים ויפגעו בנפשם, ולכן אני רוצה לראות מה לעשות כאן... אם האדם אומר כך - הוא עושה חצי דרך בלבד, אבל לא זו האמת. **האמת היא שיש לו תפקיד לפרנס את ילדיו ובכלל זה לפרנס את נפשם.** הקב"ה אומר לו: אני מחייב אותך לתת לילדיך את צרכי נפשם. האדם מסתכל בחזרה אל הקב"ה ואומר: אני מוכן ומזומן לתת להם את צרכי נפשם, אבל איפה הכסף? שואל אותו הקב"ה: אתה לומד תורה או לא לומד? הרי כתבתי בתורתך שאני נותן לכולם את כל צרכיהם. אז שואל האדם: אמרת לי כי ביצחק ייקרא לך זרע ועכשיו אתה אומר לי והעלהו לעולה, זה לא מסתדר לי...

בדיוק כך! **עכשיו אתה נמצא באותה נקודה שאתה מבין ששניהם יצאו מפי הקב"ה.** אתה שואל: הוא אמר לי לעשותו והוא אמר לי שיתן לי את הכסף, ולמעשה, אין לי את הכסף, מה גם שאני נמצא במצב שכבר ניתקו לי את החשמל כי לא שילמתי את החשבונות כבר כמה שנים, ואני מסתובב עם כאב שיניים כי אין לי את הכסף לטיפול שיניים. אני מבין שאני צריך להאמין שהקב"ה יתן לי את הכסף בשביל הטיפול של הילדים, אבל שיני כבר כואבות לי כמה שבועות. יחד עם כן בישיבתו של בני דוחקים בי להביא להם את שכר הלימוד. אם הדבר היה תלוי בי - הייתי מוציא אותו מהישיבה, אבל אינני יכול כי הקב"ה אומר 'ולמדתם אותם את בניכם'...

מצב של שח-מט

על המצב הזה מדבר רבינו המחבר. האדם עוצם את עיניו ואומר: **אני מאמין שאתה נותן לאדם את כל צרכיו.** אני מאמין בזה. **ואני מאמין שאם חסר לי איזה דבר, אין זה אלא שאינו יכול להגיע עד**

מטבח לפסח. אין לי את הכסף לכך, אבל אני יודע שזה יביא ישוב הדעת בבית ולשם כך אני מוכן לעשותו. **"אז בוודאי מזמין לו השי"ת. ובלבד שתהא אמונה זו תקועה בלבו,** כי חסרון האמונה בכל דבר מבטלת ההבטחה כידוע". עכ"ל הספר הנ"ל.

והוסיף הרב דאמב: **אבל האדם צריך לבקש מה' שיתן לו את ההבטחה הנכונה לדעת מה נכלל בזה ומה לא נכלל בזה.** אכן כמה בטחון ותפילה צריך לזה. אבל אדרבא, **כך האדם תלוי כל היום כולו בהקב"ה.** זה שאמר **רבי יוחנן** ולוואי שיתפלל אדם כל היום כולו (ברכות כא, א), זה מפני שהתפילה נוגעת לו לאדם בכל רגע ורגע. בדרך כלל כשהאדם חוזר מעבודתו בערב, הוא אומר: עכשיו תרפה ממני. עכשיו תן לי לאכול ולאזור את המוח... אבל זה לא נכון. לאכול כן, אבל **בשעה שאתה אוכל, עליך לבטוח בה'** שיאכילך עם המזון הנכון שיביא את גופך ואת נפשך. **האדם צריך להיות עובד ה' תמיד.** עובד ה' משמעותו **שהוא מברך עובר לאכילתו וחוזר שהקב"ה מאכילו.**

עוללים שואלים כסף לטיו

כך הוא, אם כן, בכל תחום. אותו אחד שאשתו החליטה לעשות עכשיו מטבח חדש, מקבל דווקא עכשיו ארבעה פתקים מארבעת ילדיו, ובהם רשום שהיות שהוחלט לצאת לטיו, צריך להביא עבור כל אחד מאה שקלים. הוא מתרגז - מה? איך? מי צריך בכלל את הטיו? הנה כי כן, **אין לו אלא להשתמש בכח הבטחון.** אבל אין מדובר כאן בבטחון בענין הכסף בלבד, אלא גם **בבטחון להתנהל נכונה מול ילדיו.** יש שהאדם אומר כך: ילדי צריכים עכשיו לקבל ממני צרכים נפשיים, והלא חצי פסיכולוג אני, ואני יודע שאם ילדי יראו שכל חבריהם נוסעים ורק הם לא, ירגישו

מוכרח לבטוח לגמרי בה', כי הוא אומר לעצמו: אני יכול להתעלם מפלוני. אני לא חייב להרים לו את הטלפון, אני יכול להגיד לו שלא היה לי, אני יכול להעמיד פנים כאילו לא שמתי לב. הוא בוטח ובוטח, אך כשמגיע לפינה זו - הוא בורח החוצה. זה מה שנקרא בשפתו של ה'מסילת ישרים': הוללות. האדם אומר: אני לא חייב לתת לפלוני דין וחשבון. אני יכול להעמיד פני תם. הכל בסדר. **רק כשהאדם מבין שאינו יכול לעשות את זה, אלא הוא חייב למלא כל אחריות שיש לו כלפי אנשים, רק אז הוא מרגיש שבאמת אין לו דרך אחרת, ואז הוא יכול באמת לבטוח בה'.**

נמצא שאם יש לך אשה וקרובים, אוהבים ואויבים, מכל הסוגים, ואתה צריך לתת להם ואין לך איך, ואתה צריך שיהיה לך שלם עמם... יש לך מושג כמה זה קשה להיות לבו שלם עמם? קנו משקפיים לילד ושבר אותם כעבור יומיים; קנו לו עוד פעם, ושוב שבר אותם. מדובר במשקפים יקרים כי הזכויות מחולקות לשני מספרים, מספר אחד לחצי התחתון, מספר אחר לחצי השני. מאוד קשה לו לאב שלבו יהיה שלם עם בנו במצב כזה, אבל הוא צריך להבין מה יקרה אם לבו יהיה שלם עמו. **הוא ייעשה מרכבה לשכינה, ויזכה לסייעתא דשמיא מיוחדת ולניצוצות של רוח הקודש.** הוא יתפלא על עצמו שבלי משים לב ענה תשובה מסוימת והיא היתה בשבילו ישועה. אכן ככה זה נראה, כפי שהקב"ה הבטיח 'בכל מקום אשר אזכיר את שמי - אבוא אליך וברכתיך'. ככה עושים את זה.

אלי בגלל עוונותיי ועלי לחזור בתשובה. אכן כן, יש לי מה לעשות בנידון. לא אתרגז אפוא, אלא **אלך לתקן איזה ענין שאני צריך לתקן, ואשא תפילה לה' שזה יהיה לרחמים ולרצון,** ואף אם אחרי תיקון הענין לא אושע, לא תהיה לי קושיא אף לא לרגע אחד, ואם תצוץ לי קושיא, מיד אתרץ אותה לומר שאני טעיתי, כי הקב"ה הוא 'א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא', **ואחזור בתשובה על עוד איזה ענין, ואתן הודאה להקב"ה על שאכניס אותי למצב כזה שמכריח אותי לחיות בעוה"ב** ולהיעשות כלי ראוי לכל הנצחיות שתהיה לי, כי עכשיו אינני יכול להתחמק יותר, כי אני מבין שעשו לי שח-מט. אני סגור מכל הכיוונים.

אכן עד שאדם זה הגיע לדברי רבינו המחבר כאן, הוא חשב שהוא סגור מכל הכיוונים. בטוח היה שיודע מה זה "מכל הכיוונים". אבל רק עכשיו הוא מבין לראשונה מה זה מכל הכיוונים. הוא מבין שיש אלף כיוונים ומכולם הוא סגור.

אין שום אפשרות להתעלם

זהו שכתוב בספרים שיש מושג של קול פשוט. האדם אינו מתפלל במילים. הוא רק מוציא קול מזהפה, **ורק הקב"ה מבין מה משמעויותו.** הוא מבקש מהקב"ה, הוא מודה להקב"ה. הוא מחייך כל פעם מחדש כשהוא רואה איך הקב"ה הכניסו למצב כה מורכב.

רק תפקידי האחריות שבין אדם לחבירו שיש לו לאדם, משלימים את התמונה. **מי שיכול להתעלם ולא לקיים את תפקידי האחריות שבין אדם לחבירו - אינו מרגיש**

לזכות החתן **יונה בן פרומט** נ"ו
 והכלה **פייגא קיילא** בת **רבקה** תחי'
 לזכות החתן **משה בן ריזל רחל** נ"ו
 והכלה **רחל** בת **זעלדא מרים** תחי'
 נדבת הר"ר **יהושע ווייסבערג** הי"ו

לע"נ

ר' **אברהם צבי** בן ר' **חיים בנציון זאב** ז"ל
 נדבת הר"ר **בנציון לעפקאוויטש** הי"ו

יום רביעי פרשת תצוה ה' אדר תשפ"ה

התוצאה של ראיית ההשגחה במאורעות הטבע

אחד הוא **על-ידי ניסים גלויים**, והשני הוא **על-ידי ניסים נסתרים**. היתה תקופה שהראה את עצמו על-ידי ניסים גלויים, המבול, עשרת המכות, קריעת ים סוף, וקבלת התורה. כשראו כל יושבי תבל שהקב"ה שולט על המים כי הם נבקעים כשהוא רוצה, והוא שולט על השמים, כי הם מורידים ברד כשהוא רוצה, הם ראו שהקב"ה מנהיג את העולם. **אח"כ סיבב הקב"ה שנוכל לשים לב שהוא מנהל את העולם גם כשהכל מתנהל בדרך הטבע**. וכי תשאל איך גילה את עצמו אם לא שידד מערכות הטבע, התשובה היא שצירף מקרים רבים זה לזה באופן שכאשר **תבוא ישועתם של ישראל ויסתכלו לאחור על כל השתלשלות הדברים, יראו באופן ברור שהכל התנהל על-ידי יד שמימית**. זה היסוד המובא כבר בקדושת לוי.

אך ה'בני יששכר' מוסיף לכך נקודה חשובה. שבהם עם ישראל מבחין בהנהגת ה' בניסים נסתרים, ויש זמנים שבהם גם אומות העולם מכירות בכך. 'זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל', אבל מי שם לב לכך שהכל מושגח ומנוהל מלמעלה? 'כל אפסי ארץ'. 'ראו כל אפסי ארץ את ישועת

ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקיני

שנינו **במסכת מגילה** (יא, א): רבי יוחנן פתח לה פתחא להא פרשתא (דמגילה) מהכא: זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקיני (תהלים צח, ג), אימתי ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקיני? - בימי מרדכי ואסתר. והנה בסיבת הדבר שדווקא אז ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקיני יותר מבשאר הניסים שנעשו לישראל, מבאר ה'בני יששכר' בספרו **ריח דודאים** (עמ"ס מגילה), כי בניסים הקודמים, ראינו ישועת הוי"ה, כלומר, הם היו ניסים גלויים, ובימי אחשוורוש נתהווה הויה חדשה, כי **הגם שהיה הנס נסתר, לא היה שום אחד מבעלי הדעה בעולם שיכחיש בזה ההשגחה הנפלאה**, והכירו כי הוי"ה הוא האלוקים.

היסוד ידוע מכבר **מקדושת לוי**, אך בדברי ה'בני יששכר' יש נקודה נוספת שלא תמיד מורגשת. יש יסוד נפלא באמונת בני ישראל ובמציאות העולם, **שהקב"ה מנהל את העולם בהשגחה פרטית בכל עת ובכל העיניים**, ויש שני אופנים שהוא מתגלה,

ויאתיו כל עבדך ויתנו לך כתר מלוכה, ובימי הפורים היה מעין דלעתיד לבוא, כך שאין צורך לבטלו בשביל המצב החדש.

נס פורים הוא בכפליים

להבין יותר נביא מדברי ה'שם משמואל' (תצוה תרפ"א): "ונראה דהנה נס של פורים היה נס כפול, נס הצלת ישראל שהיו נמסרים להשמיד להרוג ולאבד, ונהפוך הוא שיצאו לשלום ובכבוד גדול מאוד, הנס השני שהרגו בשונאיהם העמלקים בשושן שמונה מאות ובשאר מדינות המלך חמשה ושבעים אלף, ואיש לא עמד בפניהם כי נפל פחדם על כל העמים, וכל אחד הוא נס בפני עצמו, כי אפילו באם לא נסתעף שיהרגו את העמלקים אלא שינצלו ישראל מהשמידה ויצאו לשלום מבין שיני אריות, היה נס גדול, וכן נמי אפילו לא היתה מקודם גזירה על ישראל, אלא שנודמן ביד ישראל להרוג בשונאיהם העמלקים לקיים מצות מחיית עמלק באופן נעלה כזה ושאיש לא עמד בפניהם, היה נמי נס נפלא, אם כן נס פורים הוא בכפליים".

וממשיך: "ויש לומר שלעומת שני סוגי הניסים, תיקנו לעומתם שני סוגי מצוות, קריאת המגילה, וסעודת פורים. דענין קריאת המגילה היא כעין הלל כאמרם ז"ל (מגילה י, א) קרייתא זו הלילא, והלל שייך לומר על הצלת ישראל וגאולתן אף בלי איבוד שונאים, כאמרם ז"ל בש"ס פסחים (ק"ז, א) שנביאים שביניהם תיקנו על כל צרה שלא תבוא על הציבור ולכשנגאלים אומרים אותו על גאולתם וכו' ותיקון השמחה והסעודה יש לומר שבא על איבוד האויבים (משום באבוד רשעים רינה), ויש לומר שכך היה ענין מלכי צדק שהוציא לחם ויין לקראת אברהם שניצח את ארבעת המלכים, אף שלא היה מקודם בסכנה נגלית שהיה צריך להצלה".

אלוקינו'. אומות העולם הן אלו שהכירו בהשגחת ה' דרך הנסים הנסתרים, זה היה בימי מרדכי ואסתר. נמצא שיש כאן שני דיוקים. דיוק אחד שלא כתוב ישועת הוי"ה אלא ישועת אלוקינו, ופירושו שמכירים שהקב"ה מנהל את העולם גם כשהוא פועל בהסתר, ללא שינוי סדרי הטבע. והדיוק השני הוא: מי ראה שהקב"ה מנהל את העולם בניסים נסתרים? - אפסי הארץ, וזה מה שקרה בימי מרדכי ואסתר. זהו הלשון של ה'בני יששכר': לא היה שום אחד מבעלי הדעה בעולם שיכחיש בזה ההשגחה הנפלאה, והכירו כי הוי"ה הוא האלוקים.

ויידע כל פעול כי אתה פעלתו

שמחה גדולה היא, שכן זוהי התועלת המרכזית של נס מגילת אסתר. משום כך, פתח רבי יוחנן בפסוק זה כשהתחיל לדרוש במגילת אסתר, כדי להדגיש שאחת הנקודות העיקריות שנלמד מהסיפור היא זו, שגם אומות העולם הכירו בהשגחת ה'. נתחיל ללמוד על אחשוורוש, ושת"י, בגתן ותרש, המן ושאר הדמויות, אך בסופו של דבר נראה התוצאה: 'ורבים מעמי הארץ מתייהדים'. כלומר, לא רק שעם ישראל ניצל וזכה ל"אורה ושמחה וששון ויקר", אלא שהגויים עצמם יכירו בהשגחתו יתברך. נדבך נוסף הוא - ימות המשיח. כמו שכתוב: 'יודוך עמים אלוקים יודוך עמים כולם, ישמחו וירננו לאומים וגו', וכן: 'כל העמים תקעו כף הריעו לאלוקים בקול רינה', ועל זה אנו מתפללים: 'ויידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו'. אנו מתפללים שההכרה הזו תהיה כה ברורה, עד שגם אומות העולם ללא יוצא מן הכלל יכירו במלכות ה'. זוהי גם הסיבה לכך שימי הפורים לא נבטלים. מכיוון שהתכלית לעתיד לבוא היא שאומות העולם בלי יוצא מן הכלל יכירו במלכותו

הגויים מספרים כבוד א-ל

הנה אחרי דברי השם משמואל, נקרא שוב את לשון הפסוק הנ"ל ונראה שהוא מחולק לשני סוגי הניסים - א. זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל. ב. ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקינו. החלק הראשון הוא נס גדול בפני עצמו. **בני ישראל ניצולו מציפורני הרשעים.** צריך לרקוד ולפזז ברוב הודיה לה' על שיצאנו ממוות לחיים. והחלק השני הוא סיפור אחר שאינו קשור בהכרח. אפסי ארץ, דהיינו **אומות העולם, הכירו שהקב"ה מנהל את העולם.** אמנם השם משמואל מדבר על כך שהעמלקים נהרגו, אבל אין הם רחוקים זה מזה, כי כשמאבדים קליפת עמלק, נשאר אצל הגויים רק החלק שיכול להכיר בישועת אלוקינו.

נסביר: הקב"ה ברא אילנות וצמחים, ימים ונהרות, אשר אין להם שכל כאדם, ומכל מקום כיון שהם ברואים, הם יכולים להכיר שיש בורא ומנהיג - 'ירעם הים ומלואו יעלוז שָׁדְי וכל אשר בו, אז ירננו כל עצי היער'. אף הגויים לא היו צריכים להיות שונים מזה, כי אף הם ברואים הם. למה הם גרועים מהאילנות והימים? מדוע הם לא יכולים לומר שירה? נכון שאין להם המעלות של יהודי, 'ולא נתתו לגויי הארצות', אין להם כריתת ברית עם הקב"ה, אבל מדוע לא יהיו כמו שאר הברואים שהם עומדים לשמש את ישראל ומגלים את נפלאות הבורא? אכן אם הגוי לא היה עטוף בקליפה, היינו מתפעלים בראותינו את הגוי לא פחות מכפי שאנו מתפעלים כשאנו רואים את שקיעת השמש מעל הים. הגוי הוא הרי בריאה יותר נפלאה. הוא יודע לדבר. האדם היה מתקשר לבנו: אתה חייב לדעת מה אני רואה עכשיו. אני רואה בריאה מדברת. אך יש לנו בעיה. אסור להסתכל. אך כל זה בגלל הקליפה השוררת

עליו. וכיון שהקליפה מתבטלת - 'שמחו וירננו לאומיים'. הם משוררים יותר יפה מהאילנות כי יש להם דעת. הם במדרגה פחותה משל בני ישראל, אבל מעולים יותר מכל שאר הנבראים. אך כשהם חוטאים ועושים את ההיפך, הם גרועים יותר מכולם, כי מרכבה הם לטומאה.

כאשר הקב"ה עושה נס והקליפה מתבטלת, כמו שאכן קורה כשבני ישראל חוזרים בתשובה, אז גם אפסי ארץ מכירים כי הוי"ה הוא האלוקים. יש בזה דבר נפלא. אמנם היהודי מכיר במציאות ה' באופן של **דביקות** כי הוא לומד תורה. הוא לא רק יודע שיש אלוקים. הוא לומד תורה, הוא דבוק, הוא שומר שבת, יש לו אות עם הקב"ה, הוא מתדבק ממש, 'שיר השירים'. אבל הגוי, אף שאינו דבוק ממש, הוא רואה שהקב"ה מנהל את העולם, וצועק: ה' הוא האלוקים. אכן כן, **הגוי צועק ונושא דרשות לפרסם כי הקב"ה מנהל את העולם בהשגחה פרטית.** מדוע לא? הוא דומה לבעל חי אך יש לו דעת וכח הדיבור.

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר

זהו המצב של העתיד לבוא. הקליפה נכרתת ונעשה השם שלם והכסא שלם, ונשארים הגויים בלי הקליפה שעטפה אותם, **והרי הם מסייעים לבני ישראל מבלי שיתדבקו בה'.** ובני ישראל בימי מרדכי ואסתר הביאו את העולם למצב זה באמצעות תשובתם. הם הגביהו את העולם למדרגה זו שבה בני ישראל דבוקים בה'. הם לא רק מכירים. צריך לתת על זה את הדעת. **הם לא רק הכירו אז שהקב"ה מנהל את העולם בניסים נסתרים.** לא. אמירה חלשה מדי היא זו. להכרה זו הגיעו אפילו אומות העולם. **זה נעשה כל-כך פשוט, שכולם הכירו בו. לא היה אפילו אחד שלא**

תעשה איזה מבצע וזה יעזור לך לצאת. לא כך היה המעשה. אף אחד לא אומר להם כלום. הם היו רחוקים מאוד, רחוקים בדעת ובהבנה, וכמה מהם היו ממש 'אנטי', אבל **כשגופם דוכא, הרגישו את נשמתם, ונשמתם אמרה להם שיש אלוקים בעולם.** הם האמינו, וצמו ביו"כ, וחלקם מסרו את נפשם על שמירת השבת, והם לא מרפים, הם מתקדמים הלאה בתורה ובמצוות כל אחד לפי דרגתו.

משמעותו של דבר הוא שהקב"ה **ברא את היהודי בצורה אחרת.** עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית שלא עשנו כגויי הארצות. **הוא לא ברא אותנו כפי שברא את גויי הארצות.** אנו לא אותו דבר. אנו דבר אחר לגמרי. השאלה היא: מה הפירוש דבר אחר? תראה, הוא יש לו דעת והוא יש לו דעת, הוא יש לו חכמה והוא יש לו חכמה, אף הגוי יכול להאמין שיש אלוקים, ואף נצטוה בשבע מצוות בני נח, הרי שהוא יכול להאמין ומחויב להאמין שיש בורא לעולם ולשמוע בקולו. מה אם כן הפירוש שלא עשנו כגויי הארצות? זהו החילוק. החילוק הוא שהיהודי הוא **נברא מסוג אחר, כי יש לו חלק אלוהי ממעל,** ולכן **אחרי שהוא קולט שהקב"ה מזמין לו את הקשיים שעוברים עליו בהשגחה פרטית מדוקדקת, הוא מתקדם** בצעד נוסף. הוא לא נשאר שם. **הוא הולך משם וכורת ברית עם הקב"ה.** הוא נותן להטיף ממנו דם. זה מה שהוא רוצה לעשות, כי המים פנים לפנים, **וכיון שגופו דוכא ונתגלתה נשמתו, הקב"ה מתגלה לו, וממילא הוא מרגיש אהבת ה'.**

קיימו וקבלו היהודים

הלא זה נורא נוראות! יהודי נמצא ככול בשרשראות במנהרות החושך במשך שנה וארבעה חודשים ומרגיש בגלל כן אהבה

ראה שהקב"ה עושה כל דבר, גדול כקטן, בהשגחה פרטית מדוקדקת. אחשורוש מִשְׁתַּפֵּר, ונכנס לו שגעון להביא את וּשְׁתִי, היא לא רוצה לבוא והוא מצוה להרגה. וכפי שכתב ה'חתם סופר' שזהו הנס הגדול ביותר, **כי זה היה כשבני ישראל עדיין חטאו, וכבר אז סיבב להם הישועה והקדים להם רפואה למכה,** מפני שידע שיחזרו בתשובה. ונוסח התפילה: **מלך ממיית ומחיה ומצמיח ישועה.** מתוך המצב הקשה, הוא מצמיח ישועה. כולם הכירו בזה. החילוק בין היהודי לגוי הוא, שהיהודי כשמכיר בכך, זה מביאו לידי דביקות בה'. הוא לא סתם מתפעל ומתחזק מזה שהקב"ה מנהל את העולם. את זה גם הגוי יכול. כשיהודי מכיר בכך, נעשה אצלו אורה ושמחה וששון ויקר - אורה זו תורה, שמחה זה יו"ט, ששון זו מילה, ויקר אלו תפילין. כל דבר שהוא אות. **כשאני מכיר שהקב"ה מנהל את העולם כשאני עמוק באדמה, אני הולך ומניח תפילין, אני הולך ומתיישב ללמוד, אני שר ורוקד להקב"ה.**

בדרך אמונה בחרתי - בין פראי האדם

הנה אותם יהודים אשר היו רחוקים מכל זיק של יהדות ונחטפו על-ידי פראי האדם בעזה, כשהם יוצאים, לא אחד מהם ולא שנים מהם, מעידים על עצמם ששם בהיותם במקום החשוך ביותר בעולם כשהם מתייסרים ביסורים שאין דומה להם, הם קלטו שיש אלוקים בעולם. הם יוצאים ומניחים תפילין, הם יוצאים ושומרים שבת, הם יוצאים ואומרים: **זו הפעם הראשונה שהבנתי מה זה אמונה.** מיששתי את האמונה. עשיתי שם קידוש, שרתי שם אשת חיל, ערכתי שם ליל הסדר, וכן הלאה. לא היה להם שליח חב"ד שיבקר אותם במנהרות לומר: לא הולך לך טוב, אולי

מסוימת צריכה ההכנה לחג הפורים יותר נפש כדי להגיע למקום זה בלב. הוי אומר: פורים הוא חג שהתהליך שעברו הביא אותם להגיע עד לקבלת התורה באהבה, ושיתחולל שינוי קיצוני בלבם. **הם מבינים מה שקרה, הם מבינים שהקב"ה מנהל את הכל לטובתך גם בשעת החטא. הם מבינים שמצבי החושך הם רק כדי להביא לאור,** ואם החושך עוד יותר עמוק, אין האדם נבהל מזה, כי הוא יודע שגם זה יוביל אותו לאור, ובסופו של דבר הוא נעשה קרוב לה' ודבוק בו. ואם כן הוא צריך להכין את עצמו למצב כזה. ובוודאי הדרך היא על-ידי שהוא מתחיל לחשוב על השגחה פרטית גם בדברים שלא הולך לא טוב, והוא מודה עליהם, והוא מסתכל על דברים שכבר עברו - תראה איך הקב"ה עשה לי נס בדרך הטבע. הוא רואה עוד ועוד דברים כאלה ואומר: **כעת אני הולך להשתמש עם החיות שקיבלתי ולוהדות על הדברים שעדיין איני רואה בהם את ההשגחה הפרטית.** וכל זה מביא אותו לדרגה כזו שהוא נעשה ממש קשור להקב"ה.

אין כריתות ברית לחצאי

נתקדם בעוד צעד שיכול גם כן להיות איזו עצה ומהלך איך לעבוד את ה'. הנה מהו החילוק בין מי ששם לב שהקב"ה מנהל את העולם רק כשהוא רואה שידוד מערכות, לבין מי ששם לב שגם הניסים הנסתרים הם של הקב"ה ומגיב אל המצבים שלו בהודאה ובתשובה ואמונה? בשפתינו: האדם זוכה ועומד בשמחת הבר מצוה של בנו ונושא דרשה של הודאה לה', ולמחר הוא מכניס ילד לחדר, ובשבת בסעודה אינו יכול להפסיק להודות, והוא אף מתפרץ בבכי של שמחה במזמור שיר ליום השבת. זהו ניסים גלויים. אבל אח"כ כשאחד מבניו הביאו קצת למצב של עגמת

להשי"ת? תסביר לי את הדבר הזה. אבל היהודי מעיד על כך. **התשובה היא שיהודי הוא יהודי, וכשמסלקים קצת גוף ממנו, הוא מתחיל להרגיש אהבה להשי"ת.** 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר' - זה דבר אחד. 'ראו כל אפסי ארץ את ישועת א-להינו' - זה דבר שני. ובפורים אנו מודים על שני הדברים. על החלק שניצלנו ממות בטוח. אומרים הלל. הקב"ה הציל אותי. **אבל אם אתה נשאר רק עם זה שהקב"ה הציל אותך, אינך מנצל את ההתפעלות מכך שהקב"ה הציל אותך, לממש על ידה את הכח של היותך יהודי.** אכן אם אתה מגיע מזה לידי 'קיימו וקבלו', אם אתה פועל שההבנה שהקב"ה הציל אותך ממות לחיים ייהפך לקבלת התורה מאהבה, אז אתה נעשה יהודי.

הוי אומר: צריך לחלק את זה לשנים. לא זו אף זו. דבר ראשון אומרים הלל. מודים להקב"ה על שהצילנו ממוות לחיים. ואז יושבים לסעודה. מפלתן של רשעים היא מפלתה של הקליפה. היהודי נכנס למצב אחר. הוא אומר בלבו כך: אם הגוי כבר מבין שיש אלוקים, אם לא אתקדם הלאה, לא יהיה חילוק ביני לבינו.

אמנם כן, פעמים שהאדם אפילו לשם לא הגיע. לדאבון לב. הוא כל-כך ממורמר, כל-כך כועס, כך שהוא עדיין צריך חיזוק בחלק זה גופא. אבל אצל היהודים, זה לא רק 'ראו את ישועת אלוקינו', אלא אצלם זה 'זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל'. 'חסדו ואמונתו' פירושו אהבה, קרבה ודביקות. מצב הוא של העתיד לבוא, וזה מה שקרה אז.

הכנה לקראת שינוי קיצוני

כשאדם מתכוון לחג הפורים, הוא צריך להכין עצמו לחגוג אותו בעומקו, ובמדה

חוזר כמעט לביתו ואף לא עונה לשיחות שהוא מקבל מאשתו. מדריך החתנים שלו פוגש אותו ואומר לו: לפחות תודיע שאתה הולך ולא חוזר עד שעה פלונית. והלה אומר לו: תשמע, אני לא יכול לדעת כמה זמן זה יקח. אני לא אוהב לפתח באשתי ציפיות שתחשוב שאני חוזר עד שעה פלונית. אני לא יכול לדעת. ובכלל, אני לא עכשיו במצב רוח להודיע לאשתי. אראה כבר. אני משוטט עכשיו בארץ. אין לי עכשיו כח לכלום.

כל אחד מבין, אפילו ילד מבין, שזה לא נקרא קשר של חמישים אחוז. זה נקרא שלא הבין מה זה נישואין ואין כאן לא כריתות ברית ולא כלום.

ובכן, כלפי הקב"ה זה אותו דבר. **לזכור את הקב"ה גם בימי החושך, הוא התנאי לכריתות הברית אתו באמצעות לימוד התורה, שמירת השבת וברית מילה.** כלומר: **כל עוד אין האדם רואה גם במצבים האחרים שהקב"ה מנהל את חייו, כל עוד אינו מודה לו על המצבים האלה ומגיע לתפילה ומנסה להתפלל גם מנחה בכוונה, אין ביניהם כריתות ברית.** לא מתקיים בו באדם זה 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', ואם כן הוא דומה לאפסי ארץ. הוא אמנם מאמין בהקב"ה, אבל לא כל יום יש לו מצב רוח. הוא כאילו אמר: אני מאמין, והייתי מציע גם לאחרים לעבוד את ה', אבל במקרה אני נמצא עכשיו בקטנות. אך **כשהאדם מבין שניהודי יש לו יתרון גדול, הוא מבין שבמצבים כאלה דורשים ממנו משהו אחר.**

אף פעם לא יוצאים מהמסגרת

ישאל האדם את השאלה הגדולה: הן אדם הוא אדם והמציאות היא שיש עליות וירידות, ואף פעם אין האדם נמצא תמיד

נפש ודאגה, אינו כל-כך בכלים. הוא לא בוכה אז במזמור שיר ליום השבת. מה החילוק בין מי שרואה את הקב"ה גם במצבים לא נעימים, למי שרואה אותו רק במצבים משמחים?

והנה אפשר לחשוב שהחילוק הוא בין חמישים אחוז למאה אחוז. יש מי שאמנם מכיר שזה מעשה ידי הקב"ה ומודה לו ואינו חושב שהוא גרם לזה ומאמין שזה רק ממנו יתברך ונותן צדקה מבלי שאף אחד יידע רק מחמת הכרת הטוב להקב"ה, אבל רק במצבים מסוימים. יכולים להסתכל על זה ולומר שזה רק חמישים אחוז. אבל כל אחד מבין שהחילוק בין חמישים למאה, איננו החילוק שבין חצי למאה, כי כריתות ברית פירושה להיות קשורים תמיד, ואם אין האדם קשור תמיד, אף חמישים האחוזים האחרים לוקים בחסר.

לכן אף שמצב רוחו של האדם לא שווה תמיד, והרגש שלו לא תמיד באותו מצב, מכל מקום יש לו הבנה נכונה. הוא מבין שכך צריך להיות. השתוקקותו היא שיהיה כך.

כציפור נודדת מן קינה

תארו לכם מי שנכנס בבית הנישואין, אבל אין לו חשק לעשות תמיד את המוטל עליו. הוא חושב לעצמו: בשר ודם אני, האם אני צריך תמיד להיות באותו מצב רוח? האם אני חייב תמיד להיות עם אותו חיוך ועם אותו רוגע? מה לעשות? אני לא כזה. אני סוחב ברוח ה' הרבה, עניינים ופרשיות וחובות ואני עושה מספיק. וכך הוא באמת פועל. כשהוא לא במצב רוח טוב, הוא מתפטר. אם נעשה חשבון בסוף השנה, נראה שזה היה בערך חמישים חמישים. זה לא אומר שכל שבוע מחולק לשנים. יש לו שבועות כאלה ושבועות כאלה. אבל באותם שבועות שהוא בקטנות המוחין, הוא לא

מגיע? איזה שטות הוא זה? **הלא כרתת ברית עם הקב"ה!** זהו החילוק בין היהודי לגוי. הגוי אינו יכול לחזור בתשובה. היהודי חוזר בתשובה. זהו החילוק היסודי, כי **היהודי מחובר גם כשהוא חוטא, וכשהוא שם לב שציער את אביו, הוא בא מדבר אתו על כך.** זהו החילוק בין מי שעומד מבחוץ ויודע שיש אלוקים, למי שעמד במעמד הר סיני וקיבל כתובה וכתת ברית עם הקב"ה. זהו החילוק, ושם יש לו ליהודי את העליות והירידות שלו. **באופן ממילא ירידות אינן כל-כך קשות ואינן מנתקות אותו מהקב"ה.**

והנה אם האדם מבין שכלפי כריתות הברית החילוק בין מאה לחמישים, הוא כבין מאה לאפס, ובגלל כן הוא מתחיל לשעבד עצמו להקב"ה בכל עת ומשתדל לזכור בכל עת שיש לו אחריות כלפי בוראו ואינו יכול להתעלם ממנה, ובשכר זה הוא יוכה באמת למצוא את הקב"ה בתוך החושך. הקב"ה אומר: מי שקרוב אלי, מי שנמצא בדרגה של יהודי, יכול תמיד למצוא 'אורה ושמחה וששון ויקר'. לא יהיה אצלו חילוק בין המצבים השונים. תמיד הללו יגיעו אליו.

אורה זו תורה - בכל מצב

ניקח למשל אורה זו תורה. תורה היא הרי דבר שהאדם יכול ללמוד אותו תמיד. אם אינו יכול ללמוד עכשיו באופן של בשבתך בביתך - הוא יכול ללמוד באופן של ובלכתך בדרך; אם אינו יכול ללמוד באופן של ובלכתך בדרך - הוא יכול ללמוד באופן של ובשכבך, ובאופן של ובקומך. לא יהיה לך חלוק על המקום. תראה מה אתה יכול ללמוד ממצב זה שאתה שרוי בו, ואם תעשה כן, מצבך ייהפך לאור.

כשבני ישראל קיבלו את התורה מאהבה, אין פירושו שהתיישבו ללמוד או לומדות.

באותה מדרגה. אכן התשובה לכך פשוטה עד מאוד. קח את המשל משלום הבית שהבאנו לעיל ותקיש מזה אל הנמשל. איך באמת מתנהג הבעל כשאין לו מצב רוח וטוען שאי אפשר לדרוש ממנו להיות תמיד באותו מצב רוח? התשובה היא שהוא יודע שיש גבולות שאותן אינו יכול לעבור. זהו החילוק בין מי שהוא בר דעת למי שאינו בר דעת. בר הדעת - קטנותו וגדלותו נמצאות במסגרת. בדרך כלל הוא קם בשבע - היום הוא קם בשבע וחצי; בדרך כלל הוא מתפלל במנין זה - היום הוא מתפלל במנין האחר. כך נראה בר דעת. אף הוא יש לו זמנים שהוא זקוק בהם לחיזוק, אבל לא מפני כך יחלל שבת. מדוע באמת אינו מחלל שבת? כי הוא יודע בתוך תוכו שיש דברים שאינם באים בכלל בחשבון. אע"פ שאני בקטנות - אינני שוטה. האמת שאף השוטה, אף זה שפטור מכל המצוות, יש לו ג"כ גבולות שאותם הוא לא עובר. הוא לא ילך, בדרך משל, ערום בשוק. ובכן, בר הדעת יודע שהיות שהוא נשוי לאשה, הוא צריך לקחת אחריות. הוא מתקשר להודיע: אולי אחזור היום קצת יותר מאוחר. וכשאין לו חשק - הוא אומר: אין לי חשק. הוא מתקשר עם אשתו בצורה בריאה, הוא מדבר אתה בפתיחות, וכשהיא נפגעת - הוא מפייס. אבל אם האדם אומר: עכשיו אני ציפור דרור ואינני חייב חשבון לאף אחד - הוא מגלה דעתו שלא הבין מה זה קשר של אישות.

לא מנתקים קשר בשום מצב

כך הוא בענין הנמשל, לגבי ירידותיו של אדם בינו לבין קונו. בר דעת, אם יש לו ירידה, הוא לומד לימוד יותר קל, או אומר תהלים, או מחזק אנשים אחרים, ואם הוא נכשל בדבר שאינו ראוי, הוא מדבר על כך עם הקב"ה... מה זה אומר אינך מדבר? מה זה אומר אינך מתקשר? מה זה אומר אינך

אינך יכול ללמוד בעיון - אתה יכול ללמוד בבקיאות; אם אינך יכול ללמוד בבקיאות - אתה יכול ללמוד אגדתא; אתה יכול ללמוד חומש רש"י; אתה יכול לומר תהלים. מה הפשט? **הפשט הוא שכריתת ברית פירושה שאפשר תמיד לעשות את זה.** 'קיימו וקבלו' הראה להם לבני ישראל בזמנו שהם יכולים לעשות את הנס לעצמם באופן פרטי. מדוע זכו לנס? כי חזרו בתשובה. הגזירה כבר היתה חתומה למעלה בשמים, אבל הם שינו את גור הדין, 'ונהפוך הוא', מדוע? כי היה בזה עומק. **מרדכי הצדיק המשיך להם את הסייעתא דשמיא שיוכלו לחזור בתשובה, וממילא קיבלו אותו אור.**

החילוק בין ששון ושמחה

וכן הוא לגבי שאר הדברים. מילה. **מילה היא כריתות ברית עם הקב"ה.** האדם אינו עומד לחטוא, האדם עומד להישאר נקי, האדם עומד להישאר קדוש. **וכשהאדם נמצא באמת במצב כזה, הוא קשור להקב"ה בקשר של נישואין, וממילא יש לו יכולת להרגיש ששון** שהיא שמחה עמוקה מאוד.

בספרים כתוב בביאור החילוק בין שמחה לששון, שששון הוא כשהאדם מתבשר בבשורה טובה באופן פתאומי, אז הוא מתפעל בהתפעלות חזקה בהרבה מכפי שהוא מתפעל כשהבשורה מגיעה אליו בהדרגה. אם האדם יודע שאולי תגיע בשורה טובה, ואח"כ הוא נעשה כמעט בטוח שהיא תגיע, ואח"כ היא מגיעה, הוא נעשה בשמחה. אך תורה פועלת באופן של הדרגה. האדם מתרגל עוד ועוד והנפש נכנסת לעולם חדש. ששון פירושו שפתאום האדם מקבל הרבה מאוד בבת אחת. זה קופץ בבת אחת מאפס למאה (אגב, גם בצד הקליפה זה כך, כלומר, גם התענוג הבא מהיפך הקדושה פועל באופן זה שבבת אחת זה קופץ

הם אמנם למדו היטב הלכות קמיצה, אבל **הם קיבלו את האור כשלמדו מה שקרה להם.** זהו הפשט הפשוט של 'קיימו וקבלו'. הם ראו איך הקב"ה מציל אותם. כשהאדם לומד את מצבו, הוא לומד תורה. **כשהאדם מבין מה שקורה אתו עכשיו, הוא לומד תורה.** אבל שם חדש יש לתורה כזו - אור. והסיבה פשוטה, כי **זוהי התורה שמאירה את המצבים החשובים.** כשאין האדם כורת ברית עם הקב"ה, כשמגיע מצב כזה - אינו לומד, כי הוא אומר: אני כועס עכשיו. עזוב אותי עכשיו. לא רוצה ללמוד את המצב. אתה סתם מטריד אותי. אני סתם רוצה עכשיו להתלונן על מצבי ולהראות לכולם כמה אני כועס על כל העולם. אני לא רוצה ללמוד את מצבי.

אכן כריתות ברית אינה בשביל הגוי. הגוי לא קיבל תורה כזו. גוי שלומד תורה חייב מיתה. **תורה היא דבר שקיים בכל המצבים. תורה היא דבר שכאשר אתה מבין אותו - זה אורה.** אז הם קלטו שאורה זו תורה. כלומר, היא מאירה, והיא יכולה להאיר כל מצב שהוא, ואז הם למדו גם למצבים האחרים. הם אמרו לעצמם כך: **אם עכשיו כשאני אוכל מסעודתו של אחשוורוש, הקב"ה מציל אותי, וכשאני חוזר בתשובה, אני מתחיל לקלוט מה הקב"ה עושה עמי, הרי זה מעורר בי התשוקה ללמוד תורה בבחינת אורה, היינו שבפעם הבאה שאהיה במצב של חושך, אעצור ואומר: אני רוצה לעשות מה שעשיתי אז.** אני רוצה לחזור בתשובה, אני רוצה להתפלל, ואני רוצה שאוכל לומר אח"כ: **אני יודע מה שהקב"ה עשה עמי. הוא הביא אותי לעמקות חדשה בתשובה.**

זהו הפירוש שכריתות ברית עם הקב"ה, מגלה לו לאדם שיוכל ללמוד תורה, להבין ולראות, ולהתמלא אור. לתורה יש הכל, אם

דרמטיות. מה קרה? ספינה התהפכה. אהה... לבו מתחיל לדפוק. התרחש מהפך. זה מה שנקרא ששון. שמחה היא - ברוך ה', יש לו כסף. החיים מסודרים כמצופה. ששון הוא כשהדבר לא היה צפוי והוא קרה באופן פתאומי. הדבר הרי מעורר פלא - מדוע אתה כל-כך מתלהב מה'נייעס'? הדברים הרי לא שייכים אליך בכלל! אכן השינוי הפתאומי עושה לו את זה. הוא מקבל ריבוי 'אור' בבת אחת, והוא לא יכול להתנתק ממנו. הוא רוצה לקבל שוב ושוב את ההתפעלות.

אומר הקב"ה ליהודי: **אם אתה כורת ברית עמדי - אתה נמצא אתי בכל עת, ואם כן יש לך ביכולת להיות כל הזמן עם 'אורה ושמחה ששון ויקר'.** כן! פתאום יפלו לך דברים חדשים ברעיוןך. **מציאות היא שהאדם הולך ברחוב ופתאום נופל לו ברעיונו דבר חדש שמעוררו לא ידע.** מדוע זה קורה לו? משום שהוא נוכח. הוא לא מנותק. תורה היא דבר שצריך להיות קשור אליו. האדם אף פעם אינו אומר: עכשיו אין לי כלום. אם אין לך כלום - לא נופל לך שום דבר ברעיוןך. אין לך ששון. **האדם קשור בכל עת להקב"ה, וזה מה שנותן לו היכולת לקבל את כל מיני התענוגים והתועלויות שבתורה ובתפילין, במילה וביו"ט.**

וכשהאדם קולט ורואה את החילוק בין חיים כאלה לחיים כאלה, **זה מעורר בו תשוקה לחיות חיים של כריתות ברית, והרי הוא מתפלל ומנסה לעבוד על עצמו ואט אט הוא מקבל סיוע מן השמים להתקשר עוד ועוד, וממילא ירידותיו אינן קשות כל-כך.** הוא אמנם מרגיש שהן קשות, אבל הן בכלל לא הדברים שהיה עושה בעבר. יש לו כריתות עם הקב"ה. הוא לא גוי. הוא לא דומה לאפסי ארץ. **כשהוא רואה שהקב"ה עושה ניסים, זה גורם לו לקבל ולקיים את התורה באהבה.**

מאפס למאה). לכן אפשר להבין שזה מביא לאדם ששון. זה גורם להתפעל ולהתרגש עד כדי יציאה מהכלים, שיתקשר לזה בכל מהותו. ובכן, **אם האדם זוכה לכריתות ברית עם הקב"ה, הקב"ה נותן לו מתנה בשם ששון, שיש לו יכולת להיות תמיד בהתפעלות כזו.** והוא באמת חידוש גדול, כי בדרך כלל ההתפעלות כזו באה רק פעם בהרבה זמן.

שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב

כך כתב ה'שם משמואל' על הפסוק 'שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב': ששון הוא שמחה פתאומית, והדוגמא המעולה ביותר היא המוצא שלל רב. הוא הולך ברחוב ואינו מצפה לכלום, ופתאום הוא נתקל בסכום כסף עצום. אומר דוד המלך: כשיש לאדם תורה, יש לו יכולת להיות כמוצא שלל רב בכל עת וזמן. כמו יגעת ומצאת. לא מה שחיפש בכלל. הוא מקבל פתאום ברק.

חז"ל אמרו במסכת ע"ז (לה, ב) על תלמיד חכם שמלמד לאחרים: דברים שמכוסין ממנו מתגלין לו. פירש רש"י: מתגלין לו - מעצמן בלא טורח כשהוא מלמדן. בחינה של ששון הוא. מאליו זה קורה. מבאר ה'שם משמואל' שהקב"ה ברא יכולת כזו להיות תמיד בבחינת ששון, וזהו חידושי תורה. חידוש בתורה הוא ברק. האדם לא הכין את זה. הוא אמנם הכין את נפשו ללמוד, אבל פתאום הוא מקבל הבנה חדשה כאילו מאליה. שש אנכי על אמרתך, שש הוא ששון, כי זו הבנה חדשה.

ממנו ניקח לעבוד את ה'

אפשר להבין זאת גם מצד אחר. הסיבה שיש משיכה כה חזקה ל'נייעס' [חדשות] היא כי 'נייעס' מביא לאדם ששון. כל פעם האדם רואה כותרת מפוצצת אחרת. חדשות

לזכות

החתן **מרדכי אברהם בן שרה פנינה** נ"ו
והכלה **שרה בת מרים איידל** תחי'

יום חמישי פרשת תצוה ו' אדר תשפ"ה

הקב"ה אוהב אותנו אפילו בשעת החטא

שעה שמרדו בה', ריחם עליהם והכין את הנס הגדול הזה. להורות נתן, שבנים משחיתים, אפילו בשעה שמשחיתים, בנים חביבים הם לשם". עכ"ל ה'חתם סופר'.

הוא מבאר שהדבר העיקרי שצריך ללמוד מהמגילה הוא כמה הקב"ה אוהב את היהודי אפילו בשעה שהוא חוטא. זה מה שהקב"ה רוצה שהאדם ילמד, שיבין את זה, יקלוט את זה, ויחדיר אותו עמוק בעצמותיו, שאפילו בשעה שמשחיתים - בנים חביבים הם לה', כלשון הגמרא בקידושין. האמת היא, שיש על זה פסוקים ומאמרי חז"ל לרוב, אבל כאן יש לנו מצות עשה מדברי סופרים, וצריך לעצור בשביל זה מלימוד התורה. מבטלין תלמוד תורה מפני מקרא מגילה. סגור את הגמרא שלך, התוועד עם כל בית ישראל ולמד כמה הקב"ה אוהב את היהודי גם בשעה שהוא עוסק בחטא. כך אומר ה'חתם סופר' וכך כתוב בתורה הקדושה, בפסוקים ובמאמרי חז"ל.

בלי זה אי אפשר להיות ירא שמים

ואם יבוא אדם וישאל: הלא נאמר 'השמרו לכם פן יתנה לבב וגו' וחרה אף ה' בכם וגו'', וכן הפסוקים מלאים מזה, שכאשר חוטאים יש חרון אף - נאמר לו: הפלא ופלא! ידענו שאתה צריך לעצור ולקרוא את המגילה, ידענו שאינך יודע איך ללמוד את הסוגיא. אמור בעצמך: לא

נס הריגת ושתי בסעודת אחשוורוש

ידועים דברי ה'חתם סופר' בתורת משה ונעתיק לשוננו: "נראה לי שעיקר הנס הוא הסיפור על המשתה שהכין אחשוורוש, אשר על-ידי כן נהרגה ושתי, כי מה ששמע ה' את תפילתם וצעקתם, אינו נס כל-כך, שהרי אפילו תשובת נינוה שהיתה עיר מלאה גוים קיבל, ולמה לא יקבל צעקת ישראל. וגם הנס שנעשה 'ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם' בפקודת אחשוורוש, לא היה כל-כך חוץ לטבע, כי המלך אוהב את המלכה וגם היה הפכפך, איש מוזר, כדאיתא במגילה (טו, ב) אמר רבן גמליאל אחשוורוש מלך הפכפך היה. אך ההכנה לנס הזה היתה הריגת ושתי, וזה היה ממש חוץ לדרך הטבע, כי קפ"ו יום עשה משתה כרצון איש ואיש ולא נשתגע בכל אותם ימים, וביום האחרון דווקא, נשתגע בשיגעון, וגם ושתי המלכה היתה משוגעת שהרי הפריזה בדברים כנגדו ושלחה לומר לו: שומר הסוסים של בלשצר אבי שתה יין כנגד אלף אנשים ולא נשתכר, ואתה שתית מעט יין ומיד השתכרת. וגם משפט אחשוורוש להעביר את המלכה ממלכותה ולהורגה על זה היה מעוקל, והכל היה חוץ לדרך הטבע רק בהשגחה עליונה להיות הכנה לנס האחרון, ואז הרי לא היו ישראל טובים, שהרי נהנו מסעודתו של אותו רשע, ולא היו ראויים לנס, אלא להתחייב כליה רח"ל, ובאותה

ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא

בתורה נאמר 'בנים אתם לה' אלוקים', וכבר הבאנו כמה פעמים מהגה"ק **רבי צדוק הכהן מלובלין** זיע"א^א בענין שאמרו **חז"ל** (סנהדרין מד, א) ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, ולמדהוה מעכשן שנאמר אצלו (יהושע ז, יא) חטא ישראל. ומוזנים שם העבירות שעשה: עבר על חמשה חומשי תורה, ומשך בערלתו, ובעל נערה מאורסה. הוא לא רק לקח מהשלל ועבר על החרם, אלא אף עבר על הכל כולל הדברים החמורים ביותר. ולכאורה יפלא מה ראו חז"ל צורך למנות העבירות שעשה? והתשובה היא כי היות שממנו לומדים שישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, רצו להסביר לנו שזה הולך עד הסוף.

אותו דבר בראש השנה. ראש השנה הוא זמן של תשובה, זמן של חשבון הנפש, זמן של יראת שמים, ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה. אם אין האדם לוקח את עצמו בידיים בראש השנה - מתי כן יקח את עצמו בידיים? אם אינך תופס את עצמך בראש השנה שעליך להיות ירא שמים אמיתי - מתי כן תתפוס את עצמך? מדוע אם כן צריך לומר בראש השנה את פסוקי הזכרונות? מדוע צריך לומר עכשיו 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לוי. מי היה אפרים? אפרים הם אלה שחטאו. אלא שיצאו ממצרים קודם הזמן ונהרגו. זה אמנם לא נזכר בתורה במפורש. זה סיפור לא נעים. אבל בני"ך זה מוזכר הרבה, וכן זה נזכר בתהלים. בני אפרים שחטאו, בני אפרים שלא שמעו לקול ה' ויצאו ממצרים קודם הזמן ועוד. והקב"ה אומר: בראש השנה תזכיר את הפסוקים שכתוב בהם **כמה אני אוהב אף את אפרים, ולא סתם אוהב אותם, אלא באהבה יותר**

צדקנו כשאמרנו לך לסגור את הגמרא? הן אתה רואה שאתה שואל שאלות כאלה, הן אתה רואה שאינך מבין ואינך קולט את זה. אכן כן, מאחר שמדובר ביסוד גדול ביהדות אשר בלעדיו אי אפשר להיות בעל יראת שמים. נאמר שוב: בלעדיו אי אפשר להיות בעל יראת שמים. לכן אמרתי לך לעצור את הכל.

המוח העקום אומר: אולי לא כדאי לי ללמוד את הסוגיא, כי היא עלולה לפגום ביראת שמים שלי. אני עלול לחשוב שמותר לי לחטוא כי הקב"ה אוהב אותי הגם שאני חוטא (וכבר אמר הרה"ק **רבי שלמה מקארלין** זיע"א: הלוואי שאאהוב את הצדיק הגדול ביותר כפי שהקב"ה אוהב את הרשע הגדול ביותר). אך הקב"ה אומר להיפך. הקב"ה אומר: זה, ורק זה, יביא לך יראת שמים, עד שלא תוכל לעבור לא על איסור דאורייתא ולא על איסור דרבנן. **אם תבין כמה אני אוהב אותך, תתרחק מן החטא כמפני האש, ולא תרצה לעשות אף לא דבר שיש בו נדנדוד עבירה**, ואף לא דבר שאסור מדרבנן, וכל זה גם כשתהיה במצב רוח רעוע.

צריכים אנו אם כן ללמוד את הסוגיא כדי להכין את עצמנו לזה, כי הקב"ה נותן לנו זמן שבו צריך ללמוד אותו גם ביום וגם בלילה, כדאיתא בגמרא שצריך לקרוא את המגילה בלילה ולחזור ולקרוא ביום, ומי לנו גדול מה'חתם סופר' שכתב ברוח קדשו שזוהי הנקודה העיקרית של מגילת אסתר. אכן מפני שהיא נקודה עמוקה, יש שהאדם אינו מבין אותה, ועוד יש שבמקומה אגר במוחו טעויות על גבי טעויות, והענין מסובך ומבולבל אצלו. הוא לא קולט אותו ולא מצליח להבין אותו, ובגלל כן אין לו יראת שמים ואינו יכול לעבוד את ה' כראוי.

א. רצה"כ כותב כן עשרות פעמים בספריו הק', ראה לדוגמא פרי צדיק שמיני אות ג.

יידע שאין חכמות, חייבים לציית. מה שאין כן אם ידבר על זה, אנשים יפרשו את זה לא נכון ויאמרו שמספיק להיות יהודי בלב. אני אוהב את ה', הוא אוהב אותי, הכל טוב, אני יכול לעשות מעתה ככל העולה על רוחי. לא צריך כיפה, ולא צריך כלום. אל תדבר על הנושא. עצה ממני להקב"ה. אל תגלה את זה. בראש השנה ידברו רק - רבותי! בלי חכמות. חייבים לדקדק בקלה ובחמורה...

את התשובה לכך חייבים לדעת, והיא שאם אין האדם קולט את הענין, נמצא שעמוק בנפש הוא מבין כך: הקב"ה אוהב אותי רק אם אני עושה מה שהוא רוצה. אם אינני עושה מה שהוא רוצה - זה נגמר. מעתה הוא כועס עלי כביכול, ואינו אוהב אותי. נדבר בשפתינו. אמנם צריך להיזהר כי מדברים כביכול על הקב"ה, אבל חייבים לדבר בשפתינו, כי חייבים ללבן את זה. אם לא נלבן את זה, נישאר כל החיים עם חוסר הבנה ביהדות. בין אדם לחברו זה הולך ככה: אם פלוני אוהב אותי רק כשאני עושה מה שהוא רוצה, ובו ברגע שאני עושה משהו אחד שאינו אוהב, הוא כבר שונא אותי ודוחה אותי ממנו, נמצא שגם עכשיו כשאני עושה ככל שהוא רוצה, הוא לא באמת אוהב אותי. הוא אוהב רק את מה שאני עושה. כל עוד יש לו תועלת, כל עוד אני נותן לו מה שהוא צריך, הוא מעריך אותי ונותן לי בערב יו"ט תמיכה לצרכי החג, וברגע שאני מפסיק לספק לו את צרכיו - הוא זורק אותי.

כשילד מרגיש שהאהבה תלויה בדבר

ילד שאביו מבקש ממנו לעשות איזה דבר, והוא מרגיש שאביו צריך את זה בשביל מעמדו בין החברים, אך קשה לו לילד לעשות את הדבר ואינו עושה אותו (מבלי להיכנס עכשיו לשאלה אם הוא עובר בזה על מצות כיבוד אב), ועכשיו אביו אומר לו:

חוקה מן האהבה שאתה הרגשת פעם לבנך. אתה מסובך. אינך יודע איך לבטא את אהבתך לבנך. לפעמים אתה מתרגש ממנו כי הוא עושה לך נחת, אבל זה לא אהבה נקייה. זה לא בבחינת 'המו מעי לו'. דע לך שאני אוהב את אפרים הרבה יותר. ואם האדם חושב שאם ילמד את הסוגיא זה יפגום לו ביראת שמים, הקב"ה אומר לו: אומר לך שוב שאינך מבין מה שאתה סח, כי אינך מכיר את הסוגיא ואינך מבין אותה.

פעם הגיע אדם פשוט אל **הרה"ק מרוז'ין** זיע"א, וכשהושיט לו את ידו, הצדיק האיר לו פנים באהבה גדולה, ומאהבה זו התעוררה אהבה גם בלב האיש כמים הפנים לפנים, ומרוב אהבה נתן נשיקה לצדיק. אמר לו הצדיק: אתה רואה את האהבה שאתה אוהב אותי? **דע לך שזה אפילו לא אחד מאלף מהאהבה שהקב"ה אוהב את הרשע הגדול ביותר שבישראל...** וכפי שראינו, כך כתוב בתורה, כך כתוב בדברי חז"ל והדברים פשוטים.

אהבה שאינה תלויה בדבר

נשאלת השאלה: מדוע צריך הקב"ה להודיע לנו זאת? נניח שזה כך, אבל מדוע הקב"ה צריך לדבר על זה? הלא זה עלול לגרום לאדם לחשוב שהוא יכול לעבור קצת על התורה כי הקב"ה בין כה וכה יאהב אותו. הקב"ה הרי כל-כך רוצה שבני ישראל ישמרו את התורה, וכשאין האדם מקיים את התורה כמו שצריך, זה לא טוב לאדם, לא להקב"ה ולא לעולם. מכל צד שמסתכלים על זה, כשהאדם עובר עבירה, הוא פוגם בעצמו ויצטרך אח"כ לתקן על-ידי יסורים, והשכינה מצטערת, וזה מחריב את העולם. ובכן, אף כי נניח שהקב"ה אוהב את היהודי בכל מצב, יש לי עצה טובה בשבילו - שלא יגלה זאת לאף אחד, וכך לא יהיה מי שיטעה בזה. כל אחד

לו צרכיו. זה נקרא תקשורת חולה. אין לילד כלום מזה שאביו מעריכו, כי הוא יודע היטב מה יקרה אם יעשה איזו טעות.

כעת אל הנמשל: לו היה כן שהאדם היה מרגיש שכאשר הוא עושה דבר שמצער את השכינה, השכינה אומרת לו: הסתלק מפה! אני שונאת אותך. גם כשהיו אומרים לו תסתכל בספרי החסידות ותראה איזה שמחה יש בכל העולמות כשאתה עושה מעשה מצוה, לא היה יכול להרגיש אהבת ה', לא היה יכול להגיע לידי דביקות בה', ולא היה יכול לקיים מצות ואהבת, על אף שהקב"ה מרעיף עליו טובות הרבה, כי הוא לא היה יכול להבין את המושג של אהבה שאינה תלויה בדבר, ובאופן זה לא היה יכול לקיים את התורה והמצוות, כי הכל היה מעוות אצלו, ואף כשהיה עושה, זה היה נעשה אצלו באופן מעוות, מתוך מחשבה שהקב"ה זקוק ממנו לאיזה דבר ומבקש ממנו שיתנו לו.

כמים הפנים לפנים כלפי הקב"ה

אכן אלו שחיים עם הרגשה זו שהקב"ה אינו אוהב אותם אלא את מעשיהם הטובים, בוחרים שלא לחשוב כלל. אל תחשוב על הנושא. תעשה מה שצריך וזהו זה. אם תחשוב על זה, זה יהיה לך מדי כואב, או שתסתבך לגמרי. תתאים את עצמך לסביבה. מה שהסביבה עושה - תעשה גם אתה. הם מחליטים לבנות את העבודת ה' שלהם על הרמה של הסביבה. הם רוצים להצליח למצוא שידוכים לילדים, הם רוצים להצליח להכניס את הילדים למוסדות הלימודים. האדם אומר: המוסד משגע אותי שאתאים את עצמי לתקנון. אין לי ברירה אלא להתאים את עצמי לכללים ולתקנות. הוא לא רוצה להיפלט מהחברה. לכן הוא לומד ומתפלל ועושה מה שצריך. אבל אין כאן קשר עמוק. הראיה תהיה

לא עשית מה שביקשתי ממך? לך-לך מכאן. איני צריך אותך, לא רוצה לדבר אתך יותר. ואם לא די בכך, הוא אף מצוה את נכסיו לאחרים מבלי להותיר ירושה לבנו. הילד מנסה לדבר עם אביו במלוא הערכה - אני רק רוצה להסביר את עצמי כמה רגעים. ואביו אומר לו: לא רוצה לשמוע ממך מילה. הילד מרגיש מלחמה פנימית, כי הוא רוצה להיות כנוע, אבל הוא מרגיש בפנים שאביו אינו מבין אותו. הוא רוצה להסביר לאביו שהוא לא התכוון לעבור על דברו, אבל אביו אינו רוצה לשמוע מה שיש לו לומר בשום פנים ואופן. לא מעוניין לשמוע אותך. לא עשית את הדבר שביקשתי ממך - לא צריך אותך יותר, לא מכיר אותך יותר, לא רוצה לתת לך מעתה ועד עולם שום דבר. הסתלק מפה. הילד מנסה לפייסו ולבקש את סליחתו, אבל אביו מסרב לשמוע אותו.

איך מרגיש הילד עכשיו? הלא הוא מרגיש פגוע באופן שאי אפשר לתאר. מדוע? כי הוא מרגיש שהוא לא יכול יותר לתקן. הוא אומר בלבו: אף שאצליח לתקן וליישר את ההדורים, הוא לא יאהב אותי. מעולם הוא לא אהב אותי. הוא אוהב את הצרכים שלו. נניח שהילד מצליח לבסוף ליישר את ההדורים ולספק לאביו את צרכיו, וכעת אביו אומר לו: איזה יופי! אתה עושה לי נחת רוח. מה הילד מרגיש עכשיו? הוא מרגיש חוסר נעימות, ואפשר שזה אף מרגיז אותו, כי הוא אומר בלבו: אינך אוהב אותי. אתה אוהב את מה שאני עושה. למה אתה אוהב מה שאני עושה? כי זה מנעים לך. זה נותן לך כבוד או תחושת ערך. אתה אוהב אפוא את עצמך ואני רק אמצעי לספק לך את צרכיך.

הצרכים הרי לא חייבים להיות צרכים גשמיים. הם יכולים להיות גם צרכים רוחניים. יש לו לאב צרכים רוחניים, והוא בודק כל הזמן שכל הסובבים אותו מספקים

סוף העולם. השכינה שרויה בצער נורא. עלינו לצייר במחשבה, והוא אמת לאמיתה, שכאשר אחד מדבר לשון הרע, או מתקוטט עם חבריו, או פוגם את ראייתו, או מחלל שבת, או מתגאה בכוחו ועוצם ידו, וכן הלאה, הרי זה דומה כאילו האב עומד בחתונת בתו, ובאמצע החתונה החתן פושט את בגדי התפארת שלו, ומתחיל להתנהג כחרש שוטה וקטן ולהשתכר ולהשתולל ולעשות את הדברים הגרועים ביותר. איך האב מרגיש אז?

עלינו לצייר את הציורים הקשים ביותר שאנו יכולים ולהבין שזה מה שהקב"ה מרגיש כשיהודי עובר עבירה. יש לו מזה צער עמוק ביותר. ולא עוד אלא האדם כשעושה עבירה, הוא מתנתק מהקב"ה והולך לינוק מהסטרא אחרא. הוא מנתק את הקשר מהקב"ה. הוא אומר להקב"ה: אני אוהב מישהו אחר יותר. וכאילו הוא אומר: אותך איני אוהב. רבוננו של עולם! אינך מספק לי את צרכי, ולכן אני עובר למישהו אחר. אני הולך לקחת תענוג ממישהו אחר. איני זקוק לך. הקב"ה שואל אותו: מה זה אומר? הלא אני מחייה אותך ונותן לך הכל! והאדם משיב: אני יודע, אבל רציתי עכשיו משהו אחר. שוב הקב"ה אומר לו: הלא אני עושה לך את הטוב ביותר בשבילך! והאדם בשלו: לא מעניין אותי. אע"פ שיכאב לי - אני הולך. **האדם מצער את השכינה באופן בלתי ניתן לתיאור, וכל זה חוץ ממה שהוא מנתק עצמו משורש החיים.**

רק אחרי שאתה מבין דבר זה, אתה יכול לקלוט מהו 'ואהבת'. אם העבירה לא היתה מצערת את השכינה, אם החורבן לא היה נורא כל-כך לך ולעולם ולשכינה, לא היית מוצא ראייה שהקב"ה אוהב אותך, כי היית אומר: הקב"ה אוהב אותי כי מעולם לא פגעתי בו.

כשדברים יתערערו, אז נראה אם הקשר היה תלוי בדבר או לא. אם כן עדיף לא לחשוב בכלל על הנושא. הרבה יותר קל לדקדק בכל שוא נע ושוה נח בק"ש, או להקפיד על ההכשר המהודר ביותר (ולפגוע בכמה אנשים בדרך), מאשר לחשוב על הפירוש של 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך', כי כך אפשר לטפוח על השכם ולומר: אני כל-כך נפלא. **הדברים החיצוניים נפלאים הם מאוד, אבל בשביל לבנות קשר עם הקב"ה, צריך להבין מה שקורה פה.**

והנה הדרך שזה עובד היא כמים הפנים לפנים. **האדם צריך לאהוב את הקב"ה, אבל האהבה שלו אינה נכנית בלא שייבין כמה הקב"ה אוהב אותו.** נמצא שזה בנוי על שתי דרגות. הדרגה הראשונה היא **שלא היה האדם יכול בכלל לאהוב את הקב"ה ולהידבק בו, כי לא היה מרגיש שהקב"ה אוהב אותו.** הדרגה השנייה היא **שאם הקב"ה היה עושה לו דבר שלא כרצונו, היה מתרגז עליו עד מאוד** (רח"ל), כי כמים הפנים לפנים. האדם היה אומר לעצמו: כשאני עושה דבר שאין הקב"ה אוהב - הקב"ה שונא אותי, עכשיו שהוא עושה לי דבר שאני איני אוהב - איך אוכל לאהוב אותו? **הדרך היחידה שיתכן שהאדם יאהב את ה' בכל המצבים, היא כאשר הוא מבין שהקב"ה אוהב אותו בכל המצבים, כי אז כמים הפנים לפנים אף הוא אוהב אותו בכל המצבים, וכשירגיש את האהבה בכל המצבים, לא ירצה לצער את הקב"ה.** הוא לא רוצה לצער את הקב"ה כי הוא מרגיש קרבה - **הקב"ה נותן לי שפע גם כשאני מצער אותו...**

הכרת חומר החטא

נסביר ביותר בהירות: התורה אומרת לנו מצד שני שכאשר האדם עושה עבירה, זה

רוח. הוא מקבל משיכה ליתן להקב"ה כמים הפנים לפניו... איך אני יכול לעשות נחת רוח לשכינה? מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי? אני רוצה להחזיר לו משהו.

קיימו וקבלו מאהבה

התבוננו! מדוע היהודים קיבלו אז את התורה מאהבה? מה קרה אז שכל אחד אמר: אני רוצה להחזיר להקב"ה, אני רוצה להתקדם הלאה...? התשובה היא: זה שכל אחד הבין שהקב"ה אוהב אותו הגם שהוא חוטא. כשאין פרק א' - אין אח"כ קיימו וקבלו מאהבה. קיימו וקבלו מאהבה הוא תוצאה. אם האדם מבין שבנים אע"פ שמשחיתים בנים הם, הגם שהוא מרגיש כל-כך רע בזה שציער את הקב"ה, הוא מרגיש יחד עם כן שהקב"ה עדיין אוהב אותו באהבה שאין למעלה ממנה, ולכן הוא עושה הכל כדי לפייס את הקב"ה, ואומר לעצמו: 'אלמדה פושעים דרכיך' כדי להסיר את הפגמים שעשיתי. אעזור לאחרים, אעשה דברים לפניו משורת הדין כי יש לי כזו אהבה להש"ת. יש לו קשר עם הקב"ה.

הקשר הוא הוא הצינור לכל התורה והמצוות. תורה ומצוות בלי קשר, הן דברים טכניים בלבד. התורה והמצוות הן אופנים לחזור ולבנות את הקשר עם הקב"ה. אבל אם אין האדם חושב על הקב"ה ואינו חושב שכאשר הוא עושה מצוה הוא מתקרב וכאשר הוא עושה עבירה הוא מתרחק, ואינו מבקש מחילה, והוא מתעלם מן הקשר, ועושה הכל 'מצות אנשים מלומדה'... כשיש לו איזו צרה, הוא הולך לדבר עם הקב"ה כדי שהקב"ה ימלא לו רצונו, אבל אין לו קשר של קורבה עמו - אזי אין לו כלום. אין הוא מקיים מצות ק"ש, ואינו מקיים את תכלית התורה והמצוות, את הנקודה שבעבודה באנו

על אף הצער שציערתי

נתאר לעצמנו עני ורש שחסך מפתו הדלה וקיבץ פרוטה לפרוטה עד שהגיע למאה דולר. יש לו עכשיו שטר של מאה דולר, והוא מלא התרגשות. הן מעודו לא ראה שטר כזה, וכעת הוא זוכה להחזיקו בידו לאחר עמל ויגיעה של כמה חודשים, והנה לפתע מגיע בנו עם גפרור בידו ושורפו. זה סיפור א'. וכעת לסיפור ב': עשיר גדול, מיליארדר, שאין לו מה לעשות עם כספו. יש לו נכסי דנייד ונכסי דלא נייד ומזומנים כחול אשר על שפת הים, והנה מגיע בנו ושורף שטר של מאה דולר. הנה אם זה האב השני אינו מתרגז על בנו, אין מזה ראייה שהוא אוהב אותו. פשוט לא כואב לו כל-כך. אך אם הראשון אינו מתרגז על בנו, ובמקום זה הוא אומר לו: אני עדיין אוהב אותך, ואני רוצה להסביר לך מה קרה. דע לך שאין ראוי לך לעשות מעשה כזה, אבל אהבתי אליך גוברת על הכל - הנה זה ראייה שאין למעלה ממנה שאהבתו אליו גדולה עד מאוד ואינה יכולה להתערער.

אם לא היינו מבינים את עומק הבעיה הנוצרת על-ידי העבירה, כמה זה מצער את השכינה כשיהודים מתקוטטים או כשיהודי מתגאה או כשיהודי מתחיל לקחת תענוג מראיות אסורות וכדומה - לא היינו קולטים כמה הקב"ה אוהב אותנו. נמצא שאחד בונה את השני. כשהאדם לומד מה שכתוב בפרשת בחקותי ומה שכתוב בפרשת והיה אם שמוע ומה שכתוב בראשית חכמה, ואז הוא לומד הפסוק 'אהבתי אתכם אמר ה', ואז הוא קורא את המגילה ורואה שהגם שחטאו בעבודה זרה ובגילוי עריות ובגאווה, אהבתו של הקב"ה גברה על הכל וכבר הכין להם אז את ישועתם - הרי זה מעורר אותו להזהר ככל יכולתו שלא לצער את הקב"ה, ולעשות הכל כדי לעשות לו נחת

זיע"א ולשאל את דעתו. הצדיק שמע את הצדדים, ופסק שהצדק עם החותן. לא ידע החתן מה לעשות עם עצמו - אם הרבי מצדיק את חותני ש'ואהבת את ה' אלוקיך' פירושו שאני מחויב לאהוב את הקב"ה, אני נשאר עם חוסר הבנה, ואז תוך כדי דיבור פרץ בשאגה: **מוכרח להיות שהקב"ה כל-כך אוהב אותי, שהוא רוצה שאף אני אאהב אותו לטובתי.** כיון ששמע זאת הצדיק, שיבח אותו הרבה, ואמר לו: אמרת עכשיו מה שכתוב בספרו של **רבי חיים ויטאל**. האיש הלז לא אמר זאת כמי שיודע ספר, אלא בתמימות פשוטה כמי שבא ממטה למעלה. הן לא יתכן שחסר לו משהו להקב"ה, ואני באמת לא נותן לו כלום, כמו שכתוב ב**איוב**: 'אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח', מה אפוא הפשט שהקב"ה מצוה שאאהב אותו? **אין זה אלא שזה לטובתי בלבד.**

אזהרות התורה לטובת האדם בלבד

האדם שחושב שזו אהבה התלויה בדבר. אם אפריד בין בשר וחלב - הוא יהיה מרוצה ממני; אם לאו - הוא יעכס עלי. **הוא אינו מבין שכל מה שהקב"ה עושה לו וכל מה שהוא מצוה אותו, הכל אינו אלא לטובתו.** הקב"ה הוא היחיד שנותן באמת שלא על מנת לקבל כלום. **הכל בלי יוצא מן הכלל אינו אלא לטובת האדם.** אך האדם יש לו שכל כה דל ולבו מטומטם שהוא בא מהצד השני, ולכן הוא צריך להתבונן הרבה כדי להבין את הפשטות.

אם האב אומר לבנו הקטן שלא יריב עם חבריו בכיתה ולא יחטוף מהם דברים. אל תתן מתנות לחלק מהחברים בלבד, כי האחרים ישמרו עליך טינה בלב. לטובתו של מי הוא מזהיר אותו? האם זה ענינו של האב? האם זה אכפת לו בכלל? הלא הוא מתכוון אך ורק לטובת בנו. אם הוא לא

לעולם - ועתה מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה. ואם כן, הוא עומד קצת בנקודת ההתחלה.

כדי שתוכל להתחיל לעלות בסולם העולה בית א-ל, עליך להבין את השילוב של שני הדברים - כמה גדול צערו של הקב"ה כשאתה חוטא, וכמה הקב"ה אוהב אותך בלי שום תנאי. שני הדברים האלה צריכים להשתלב במוח האדם. אלמלא כן, לא יוכל להתקדם הלאה.

החתן וחותנו בדין תורה אצל הצדיק

מעשה שהיה באחד שלא למד ולא שנה ולא ידע אפילו פירוש המילות. לאחר חתונתו, התיישב עמו חותנו ללמדו פירוש המילות של ק"ש. הסביר לו את הפירוש של הפסוק הראשון מילה במילה, והוסיף לו הסבר: הקב"ה ברא את כל העולם ומחיהו ומנהל כל דבר קטן כגדול. אז עברו לפסוק הבא: 'ואהבת את ה' אלוקיך' - הקב"ה צוה שתאהב אותו. כיון ששמע כן חתנו, קרא ואמר: לא! אינך יודע מה אתה סח, אתה עושה צחוק מעצמך במשך חודש ימים החדרת לי בראש שהקב"ה הוא זה שברא את העולם, את כל המדינות ואת כל בני האדם, הכל שלו, והוא יכול לעשות כל דבר בכל עת ובכל זמן, אם כן איך יתכן שהוא מצונוי לאהוב אותו? למה הוא צריך שאאהב אותו? אצל קרוצים מחומר, כשאחד משתוקק שחבירו יאהב אותו, הלא זה רק מפני שיש לו חסר פנימי, וכשאין פלוני אוהב אותו, הוא מרגיש שאינו אוהב ואין לו שום ערך. אבל הקב"ה, מאחר שאין חסר לו דבר, איך יתכן שיצטרך שמישהו יאהב אותו? חותנו ניסה להסביר לו שוב, אך הוא לא הסכים והוסיף לטעון שזה לא יתכן.

כיון שלא באו לעמק השווה, החליטו לפנות אל הרה"ק **רבי שמואל מסלאנים**

בלית ברירה השיב החסיד: אני ירא שהאהבה לא תתקלקל. סטר לו על פניו מתוך חביבות ואמר לו: **זו הלא היראה האמיתית... האדם אינו רוצה לחטוא. יש לו שייכות עם הקב"ה.**

שואלים את מי שעמד בפני נסיון לדבר לשון הרע: למה לא דיברת? והוא משיב: הקב"ה הרי עושה לי כל-כך הרבה טובות, וכי אדבר עכשיו על יהודי אחר? לא מפני שאני הולך להרוויח עכשיו משהו, אלא מפני שהקב"ה כל-כך קרוב אלי שאני יכול לעשות דבר כנגד רצונו. בדיוק כך! כדאי שהאדם יטעה, כדאי שהאדם יישל ובלבד שיגיע למקום זה שירגיש: אני לא יכול לעשותו. לא רוצה... אבל מותר! יש שיטה מקילה שרבים סומכים עליה. אבל יש לי קשר עם הקב"ה ואינני רוצה לעשות דבר כזה. לא רוצה...

כך אמר הרבי ר' זושא זיע"א שהוא ירא מהחטא עצמו הרבה יותר משהוא ירא מעונש החטא. אני מרגיש תיכף ומיד שאני מאבד את הקשר עם הקב"ה. אני רוצה לעשות דברים לפנים משורת הדין כי אני רוצה קשר עם הקב"ה.

לא להישאר ילדים קטנים

אנו צריכים לזכור שלא בגלל שאצל הילדים עורכים מבצעים כדי לעודד קנאת סופרים, או מסיבות שליליות, לראות מי החזק ומי החלש וכו' - מותר לנו להישאר ילדים. מי שנשאר ילד, הוא לא רק עובד שלא לשמה, אלא הוא בכלל לא התחיל. האברך שמרגיש שנמצא בתחרות עם הלומדים האחרים בכלל - חייב להתעורר, כי כעת כל כולו עסוק בשאלה מי יותר חזק ומי פחות חזק.

וכן הוא בעזרת נשים. אולי לילדות קטנות באמת מחנכים שאם יתלבשו באופן

רוצה לסבול כל החיים, הוא חייב ללמוד כבר מעתה איך דברים פועלים. כשהוא מזהיר אותו לא לרוץ לכביש, האם הוא מתכוון לטובת עצמו? - אתה חייב ללמוד איך הדברים פועלים...

כך הוא לגבי התורה והמצוות, מהחל ועד כלה, וכך הוא לגבי כל מה שהקב"ה עושה לאדם, כל מצב וכל סיבוך שהוא מביא לו, הכל הוא אך ורק לטובת האדם בהווה ובעתיד, כי זה מה ששיביאנו לידי דביקות בחיי החיים. על האדם להבין אפוא שזוהי האהבה שהקב"ה אוהב אותו. האם האהבה נחלשת בגלל שעשית עבירה? להיפך, הקב"ה כל-כך מרחם עליך עכשיו, כי הוא יודע כמה זה לא טוב בשילך. ואע"פ שזה כל-כך כואב לו להקב"ה, האהבה גוברת.

כשאומרים כל מקום שגלו שכינה עמם, מה הפירוש גלו? האם הכוונה לשינוי מקום בלבד? ברור שהכוונה היא גם ובעיקר כשהאדם נכנס לסיבוך יותר גדול... הוא הידרדר, הוא הסתבך, הוא הלך מדחי אל דחי... אף אז השכינה עמו ומכינה לו מהלך של גאולה. גאולה אין פירושה סתם מילוי הצרכים הגשמיים. גאולה פירושה יציאה מגלות הנפש, תיקון הטעות והריחוק שיש לו לאדם, מעין רפואת הנפש.

יראה שלא תתקלקל האהבה

זהו שהתורה מודיעה לנו, וזהו כל הספר תומר דבורה, שהקב"ה מטיב עם האדם אף גם בשעה שהוא מכניסו ומעורר בו חרון אף. תורה היא וחייבים ללמוד אותה. זה מה שמעורר אהבה בלב האדם וגורם לו לירא מן החטא. הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א שאל פעם לאחד מחסידיו: אתה ירא ממני? והלה השיב לו: אני אוהב את הרבי. שוב שאל אותו הצדיק: אתה ירא ממני?

הוא בונה את שני הדברים ביחד. **והוא מבין שהקב"ה מחכה לו אחרי החטא** ושואל אותו: אִיפֹּה? - אני רוצה לדבר אתך. אל תברח לי. לברוח הוא בעיה יותר גדולה מהחטא עצמו. אתה חושב שעכשיו שחטאת, אני שונא אותך?! לא הבנת אם כן את יסוד התורה. 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך'. **האדם זקוק לבהירות בין בחלק האהבה ובין בחלק החטא, ורק השילוב של שניהם, יגרום לו לקבל את התורה מאהבה.**

חלק אחד מהשיעור הוא, אך עכ"פ דבר יסודי הוא עד מאוד להתכונן עמו לפורים, ואם יש לו לאדם שאלות על זה ממאמרי חז"ל שראה או שמע - אדרבא ואדרבא! זוהי הדרך שהאדם מלבן זאת. אתה חייב ללבן זאת. עליך לשאול את השאלות עד שתגיע לידי בהירות, כי הבהירות שלך בנושא זה, יביא אותך ליראת שמים. לא תרצה לחטוא, לא כשאנשים יודעים ולא כשאינם יודעים. פעם אחת ולתמיד תהיה לך יראת שמים בינך לבין קונך. כך **הקב"ה רוצה שמגילת אסתר תביא את האדם הפרטי לקבל עול מלכות שמים באהבה.**

צנוע ויהדרו בלבושם לפנים משורת הדין - יקבלו כך וכך... בסדר, עם ילדים מתחילים ככה, כפי **שהרמב"ם** כותב **בהקדמתו לפרק חלק**, אבל אם כל החיים האשה בוחרת את דרגת הצניעות שלה לפי הלחץ החברתי, אם מפני שכולם מתלבשים כך, אם מפני שרצונה להיות מוברג היטב בחברה מסוימת - היא מסכנה. זה הנושא?! פלונית מוקצה מחמת מיאוס כי היא לבושה כך וכך, אני קרובה לה' כי אני לבושה כך וכך... הלא זה סגנון חשיבה של התכבדות בקלון חברי, כאשר כל המעלה שלה נובע מכך שהיא מעל האחרות. אין זה נקרא שהיא קרובה אל ה'.

אתה שואל אם אפשר להתחיל מלמטה? - יתכן. הן כך אמרו **חז"ל** 'לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה'. אבל להישאר שם?! שם נשאתר?! **כשאין לו לאדם קשר עם הקב"ה, יש לעבודת ה' שלו פנים כאלה.** נמצא שהוא לא רק עובר עבירות, אלא גם **כשהוא עושה מצוות, הוא עושה אותן בצורה מעוותת.**

כשהאדם מתבונן בזה, זה מעורר בלבו אהבה והוא מבין מה קורה כשהוא חוטא.

יום ראשון פרשת כי תשא ט' אדר תשפ"ה

מצוות הפורים מעמיקות ההבנה שאנו אהובים ללא תנאי

בנים אתם לה' אלוֹקֵיכֶם

בשיעור הקודם למדנו את דברי ה'חֲתָם סופר' שהדבר העיקרי שצריך להוציא ממגילת אסתר הוא שהקב"ה אוהב את עמו גם בשעה שהם חוטאים, כפי שאנו רואים שבשעה שהיו עסוקים בסעודתו של אחשוורוש, עם כל הפירושים של חז"ל על כל הפגמים שעשו, הכין להם הקב"ה את הרפואה למכתם על-ידי שאחשוורוש השתכר והשתטה וצוה להביא את ושתי ולהרגה, והגם שיש מגילה שלמה של ניסים נסתרים שהובילו אל הישועה, ההבנה הגדולה ביותר היא מה שהתחיל להכין להם הישועה בעודם שקועים בחטא, כי זה מה שמעורר את ההבנה בתורה שאהבתו של הקב"ה לעמו היא בכל מצב, ואע"פ שמשחיתים - 'בנים אתם לה' אלוֹקֵיכֶם'.

והסברנו שההכרה הזאת אינה גורמת ח"ו לזלזול בעבירה. אדרבא ואדרבא, זה כואב לשכינה והפגם גדול ונורא, אבל הקב"ה רוצה שנבין שהאהבה גוברת על הכל, וזה מה שמעורר באדם את האהבה כמים הפנים לפנים ואינו רוצה לגרום צער להקב"ה וממילא הוא נמנע מן העבירה. נמצא שסוף המגילה, 'קיימו וקבלו באהבה', היא תוצאה של הבנה זו, כי כשקלטו הקב"ה אוהב אותם, התעורר בהם הרצון לעבוד את ה' לפנים משורת הדין ובכל המצבים.

קבלת הארת היו"ט על-ידי המצוות

הנה פורים יש ארבע מצוות - קריאת

המגילה, משתה ושמחה, מתנות לאביונים ומשלוח מנות. והנה בקדושת לוי כתב שהמצוות שבכל יו"ט, הן הכלים לקבל את הארת אותו היו"ט. כשהאדם אוכל מצות בפסח, ומספר סיפור יציאת מצרים, ושונה ד' כוסות, ומקיים מצוות הסבה, הוא מקבל דעת של חירות, ומשמעותו שהוא מבין יסוד יציאת מצרים באופן עמוק, וכך הוא בכל יו"ט, ואף בפורים ארבע מצוות הפורים יש בכוחן להמשיך את האור הנ"ל בלב האדם. ובכן, קריאת המגילה היא הרי החלק של לימוד התורה. לימוד תורה מיוחד, לימוד תורה בזמנה, כמו שאמרו חז"ל מבטלין ת"ת מפני מקרא מגילה, כי עכשיו צריכה הנשמה לשמוע דווקא אור זה שבתורה. אבל גם שאר מצוות הפורים נועדו לכך, לחזק את האור של פורים אשר הנשמה חייבת להבין אותו. היו"ט מביא את האור, וקיום המצוות בגישה הנכונה הוא זה שפועל שהאדם יוכל לקבלו. נמצא שכפי שמקרא מגילה פועל על כך, כך גם מתנות לאביונים ומשלוח מנות ומשתנה ושמחה פועלים על כך.

רחמנא ליבא בעי

נלמד כעת מה צריך לחשוב בשעת קיום מצוות הפורים באופן שיועיל לו להמשיך על עצמו הארת הפורים. הנה כלל ידוע שהעיקר הוא שהלב יעבוד את ה'. בק"ש לא אומרים לך שתחשוב, אלא שתאהב - 'ואהבת את ה' אלוֹקֵיךְ בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך'. אף בכל מאודך עולה על הלב, כמו שדרשו חז"ל בכל מדה ומדה שהוא מודד לך, היינו בין אם אתה רוצה

שהלימוד יקרבנו אל ה', הוא צריך סך הכל ללמוד ברצינות וזה יעורר בו אהבה. כך כתוב ברמב"ם וכך היא המציאות.

מוח שליט על הלב

וכן ידוע מבעל התניא (פי"ב)^א שהטביע הלשון 'מוח שליט על הלב'. האדם חושב על איזה דבר וזה מה שקובע איך ירגיש בקשר לזה. אם האדם חושב, בדרך משל, שפלוגי אינו צודק וסתם מכריחו לעשות דבר נגד רצונו, זה מעורר בלבו שנאה וריחוק. ולהיפך, אם הוא מתבונן - פלוגי הרי אומר דברים של טעם, הוא אומר לי הערה נכונה שאפשר להתקדם ממנה - הוא מעורר בלבו אהבה. זוהי הסיבה שיש לו לאדם בחירה איך להרגיש, כי הרגשת הלב תלויה במחשבת המוח, והאדם יכול לשנות את מהלך מחשבתו, וכיון שישנה את מהלך מחשבתו ויחשוב מה שצריך לחשוב, הוא ירגיש ממילא את ההרגשים הנכונים.

זהו שאמרו בספרי על מצות 'ואהבת את ה' אלוקיך' אשר לכאורה תמוה איך אפשר לשלוט על הרגשות, ואמרו שהתשובה מבוארת מיד: 'והיו הדברים האלה על לבבך'. למד ותחזיק ראש, ותראה שזה יוליד בלבך אהבה נפלאה. וכן הוא באור החיים הק' פרשת ואתחנן ששכל שכאשר יתמיד אדם שימת הדברים על הלב, היינו שלא סתם ילמד, אלא ינצל את זמנו עד תום ללמוד בישוב הדעת - יתחבר לכך באופן רגשי ותיוולד האהבה בלבו.

אדם נפעל לפי פעולותיו

והמהלך השני הוא מה שכתב בספר החינוך על הלאו ד'עצם לא תשברו בו' (מצוה טז). אל תשבור עצמות, תתנהג כבן מלך, ותראה שאתה מתחיל להרגיש בן

את מה שהזמין לך ובין אם אינך רוצה, ואף אם נפרש שבכל מאורך עולה על הכסף, עדיין פירושו כך, כי האדם קשור רגשית לכספו, כידוע שאין זה קשור למוח, כפי שרואים תמיד שכאשר האדם מוזיל מכספו או עוצר את כספו, זה קשור ברגשותיו ולא בכמות הכסף שיש לו. אם הוא מרוצה מאוד, הוא פותח את כיסו, וכן אם הוא חפץ באיזה דבר, הוא משלם עליו גם אם אין לו, ולהיפך, אם הוא מתוח, אינו רוצה ליתן גם אם הוא עשיר כקורח.

נמצא שהיהדות של האדם תלויה בלבו, וכבר אמרו חז"ל (סנהדרין קו, ב): רחמנא ליבא בעי. כי היהדות היא להתדבק בה', והתדבקות הלב חזקה מהתדבקות המוח. המוח חושב באותיות ומתבונן בדברים, אבל הלב הוא הכלי של אהבה ודביקות, ובו חיי האדם תלויים.

ממעלה למטה וממטה למעלה

נתן לנו הקב"ה את התורה והמצוות לעורר את הלב. אכן כל תרי"ג המצוות מעוררות את הלב. אך באופן כללי ידוע שיש שני מהלכים מרכזיים. המהלך האחד הוא שמחשבות האדם משפיעות על הלב, ובלשון הספרים - מוח שליט על הלב. המהלך השני הוא של אדם נפעל על פי פעולותיו. על-ידי העשיות שהאדם עושה, הוא נעשה מחובר רגשית לדבר.

ובתורה אנו רואים שהיא מלמדת אותנו את שני המהלכים, ובמדה מסוימת אפשר לקרוא להם: תורה ומצוות. כשהאדם לומד תורה, הוא לא רק רוכש ידיעות, אלא לבו מתעורר ומתחבר לדבר. האדם יכול לראות שכאשר הוא לומד בענין דבר מסוים, הוא מתחבר אליו רגשית. וכן הלימוד מעורר בו אהבה להשי"ת. אם הוא רוצה

א. על פי רעיא מהימנא פרשת פנחס. ראה זוהר הק' פרשת פנחס דף רכד, א.

בעוה"ז - חיבור בין משפיע למקבל. זהו האופן היחיד של התאחדות, ואז כשהם מתאחדים והיו לבשר אחד, יוצא מהם תולדות. כשמעמידים שני שולחנות זה לצד זה, הם לא באמת מתאחדים. אך **כשעושים חיבור בין משפיע ומקבל - וזה דורש הרבה יגיעה - הם מתאחדים ממש, וכיון שמתאחדים, יוצא מהם שפע חדש, תולדה חדשה.** זוהי הדרך היחידה. כך פועלים כל העולמות וכך צומחים הפירות, כפי שאמרו **חז"ל** גדול יום הגשמים, שיש סדר בין משפיע ומקבל, וכך הוא סדר כל הבריאה, הכל פועל באופן זה. האב מלמד לבנו, והרב מלמד לתלמידו, ואם התלמיד באמת מכניע את עצמו ורוצה לשמוע והרב יושב ביראה וברצינות ומסביר לו פנים, ואם הוא רואה שאין התלמיד מבין, הוא מפורר לו את הסוגיא לפירושים ומסביר לו אפילו ארבע מאות פעמים, כל פעם באופן ובסגנון אחר, כי הוא רק רוצה שהאור ייכנס לנשמתו, אזי **כיון שאינם מתכוונים להנאת עצמם, אלא להאיר את הנשמה - יוצא מביניהם שפע גדול.** זהו הכלל: **כל מה שנפעל בעוה"ז הוא על-ידי משפיע ומקבל.**

צונו הקב"ה שנתדבק בו על-ידי שני האופנים. **אינך יכול להיעשות יהודי המבין את התורה היטב, רק אם אתה עושה זאת בשני האופנים.** פירוש: **כדי להיות דבוק באור התורה, אתה צריך שזה יקרה גם מהצד הזה וגם מהצד השני.** אלמלא כן זה לא יהיה מפולש אצלך. מצד אחד אתה צריך להיות במצב של **'מקבל'**. מה הקב"ה אומר? נעשה ונשמע. אני רק רוצה לשמוע מה שהקב"ה אומר. **הוא מכניס את התורה בתוכו.** מה הקב"ה אומר? אני רוצה להבין. **אם איני מבין - אתייגע להבין. אני רוצה להכניס את זה בתוכי.** ומצד שני אתה צריך להיות **'משפיע'**. קח את מה שאתה לומד, ותן אותו למישהו אחר. אם יהיה לך זה בלא זה, יחסר לך בהבנת הדבר עד הסוף.

מלך. אם האדם כועס על בנו כי יש לו תכונת נפש שונה משלו או כי הוא מעיר אותו בלילה, יתן לו משלו בכל מיני אופנים ומתוך כך יתחיל להרגיש רגשי אהבה כלפיו, ואף הוא ירגיש בעתיד שהוא מרגיש אהבה כלפי ילד זה שהוצרך ליתן לו הרבה יותר משהוא מרגיש לשאר הילדים, כי חלקים ממנו נכנסו בו מאחר שמסר לו נפשו, וכיון שהוא אוהב את עצמו, הוא אוהב אותו ג"כ. **הכלל הוא שהאדם נפעל לפי פעולותיו, ועיקרן של כל הפעולות הכתובות בתורה הוא להפוך את האדם לנותן.**

וכשנתבונן עוד, נראה שהקב"ה רצה שהאדם ילמד את היסודות הנצרכים לעוה"ב על-ידי שיתדבק בו יתברך בעוה"ז באמצעות התורה והמצוות. את הגוף הרי משאירים בקבר, ולכן אם האדם עושה דברים רק באופן חיצוני, הרי הוא כאילו תולה את כל התכשיטים הנעשים מן התורה והמצוות על גופו, וכיון שהגוף נשאר בקבר, הוא מגיע לעוה"ב ריקן. **המהלך האמיתי של התורה והמצוות הוא שיתאמץ האדם לעשות הרבה בכמות ובאיכות באופן שיחלחלו לנשמה, כי אז כשהנשמה תעלה למעלה, היא תהיה מלאה מאחר שהוצרך להתאמץ.**

זהו באמת היסוד של נהמא דכיסופא. אין הפירוש שהקב"ה אינו יכול ליתן שכר רק כשזה מגיע על-ידי התאמצות, אלא המציאות היא שרק כשהאדם מתאמץ על הדבר... קשה לו לעשותו והוא מתאזר בגבורה ועושהו... אז הדבר מחלחל עמוק בתוכו ונהפך לו לקנין. כי תורת ה' חפצו, אבל לאחר הלימוד - ובתורתנו יהגה יומם ולילה. עכשיו היא כבר התורה שלך.

דביקות על-ידי קבלה והשפעה

כשאנו מבינים זאת, אנו יכולים להבין עוד דבר. יש רק אופן אחד של דביקות

'משפיע' ואת כל חלקי הנפש של 'מקבל'.
תכניס את המצב בתוכך... יש לי הרהור
 תשובה - קדש ורחץ... רבונו של עולם! אני
 רוצה להבין את התורה... **ויחד עם כן תהיה**
משפיע. ספר סיפור יציאת מצרים כפי
 שמעודך לא עשית. תנסה לחדור ללבו של
 הבן שאינו יודע לשאול עם חיוך, עם סיפור,
 עם משל, עם רגש, עם חיות. תנסה כמה
 שאתה יכול. **אם תעשה כן - תיכנס בלבך**
ההבנה שהקב"ה הוציאך ממצרים, ושהוא
יכול להושיע בכל המצבים, כי הוא השליט
ביום וביבשה ובאוויר ובכל מקום.

ומשלוח מנות איש לרעהו

ולגבי חג הפורים, כמה שה'חתם סופר'
 מלמד אותנו שהוא **מיועד לשמוע כמה**
שהקב"ה אוהב אותנו יהיה מה שיהיה
ולעולם לא תיבטל, הוא נתן לנו ארבעה
 מצוות ששתים מהן הן מצוות של קבלת
 אור התורה, ושתיים מהן הן מצוות של
 נתינה, בכדי שהאדם יוכל לזכך עצמו
 בשתינה. **לימוד התורה של מקרא מגילה**
היא קבלה, משתה ושמחה היא גם קבלה.
 התבונן, רקוד, שתה עד דלא ידע, נסה
 לעבוד על הדעת שלך, נסה לחשוב בשעה
 שאתה רוקד: **הקב"ה אוהב את כל בני**
ישראל, הקב"ה מכין ישועה אפילו במצבים
שנדמה שהתרחקנו לגמרי. אמור את זה,
 רקוד את זה, רקוד את זה בריקוד יותר
 מהיר, עם עוד כוס יין. תכניס את זה בתוכך
 בכל אופן אפשרי.

ובד בבד אומרים ליהודי: **עכשיו קיים**
את זה למעשה. לך ליהודי שלא מגיע לו
ותן לו. בירושלמי איתא על כל הפושט יד
 נותנים לו: בין אם מגיע לו, בין אם לא
 מגיע לו - תן לו. בדרך כלל יש מהלך שלא
 ליתן צדקה לעני שאינו הגון, אך בפורים
 תתן גם למי שאינו הגון. בפורים אין
 בודקים בציציותיו של אף אחד. **תרבה**

ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים

לכן צריך האדם גם ללמוד - ללמוד
ולשמוע עוד ועוד ולגלות חלקי הנפש של
'מקבל' באופן הנעלה ביותר, וזה כולל
להיות כנוע ולהתייגע עד שהוא מבין וזה
כולל להיכשל ולהבין את טעותו, כי אין
אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל
בה, וזה כולל התמדה, והרבה התבוננות.
 אני רוצה לשמוע, אני רוצה ללמוד. הבה
 אשמע את טעותי, הבה אחזור על זה. **וזה**
כולל להתגבר על בושה, כי לא הביישן
 למד. אני הולך לקום ולשאול שוב. אני
 הולך לנסות שוב להבין. עשיתי מאה
 טעויות, אבל אני הולך לנסות ללמוד בפעם
 המאה ואחת ואולי הפעם אצליח ללמוד
 בלי טעות. **וזה כולל הרבה בטחון שיזכה**
להבין, כי אם אין לו לאדם בטחון, ישאל:
 איך אוכל להצליח להבין את אור התורה?
 הלא זה דבר שמימי. הוא מקבל ומקבל
 ומכניע את עצמו הרבה.

ואז הקב"ה אומר לו: בסדר, **עכשיו אתה**
צריך להוציא את כל חלקי הנפש של
השפעה. לְמַד את מה שלמדת לאחריים.
 אבל לא רק ללמד תורה לאחריים. **תהיה**
'נותן' כשקשה לך. תן מתנת חיים למי שיש
 לך טענות עליו. ולא סתם לתת. סתם לתת
 זה קל. אפשר גם לשלוח עם שליח. לא! לך
 תראה לו אהבה. איך אוכל להראות לו
 אהבה? אני מרגיש שאינני מסוגל! - **תעשה**
וכך תדלה את חלקי נפשך מצד המשפיע
באופן שפלוני יתדבק בך.

מי שמזכך את עצמו לדלות חלקי נפש
עמוקים הן מצד המקבל והן מצד
המשפיע, הוא זה שנשמתו נעשית רכה
מספיק, ראויה ומוכנה לקלוט את אור
התורה. זהו באופן כללי.

כשהיודי יושב בליל הסדר, הקב"ה
 מבקש ממנו: **תדלה את כל חלקי הנפש של**

יכול להבין דבר מלימוד לבד. אצל השוחט יש מושג שנקרא הרגשה. הוא צריך להרגיש את הסכין. כך הוא לגבי המוהל ולגבי הסופר. זה לא ענין של רכישת ידע בלבד. זה הרגשה. בשביל להרגיש - אתה צריך לעשות למעשה. **אתה צריך גם ללמוד וגם לעשות. שם נמצא אורו של הקב"ה. זה לא רק הרגשים לגוף. זה אור עמוק לנשמה אשר אין לך את הדרך להשיגו אם לא תעשה את המלאכה משני הצדדים.**

שמחתם הפנימית של הנותנים

מי ששובר קצת את גאוותו ואת צרות העין שלו ומרגיל את עצמו לתת שלא על מנת לקבל פרס, הוא זה שמתחיל להבין את התורה. אחרת, אין האדם מבין כלל את הקורה אתו. ואת הכל עושה הקב"ה לטובתנו, כי אם האדם מסתלק מן העולם מבלי שתפס את הענין, אין הוא יכול לתפוס אותו בעוה"ב, וקשה לו מאוד להתדבק להקב"ה שם. הוא צריך אז לעבור עוד זיכוך כדי שיוכל לתפוס. אך **אם האדם זוכה לתפוס את הענין בעוה"ז, חיים נעשים נעימים ומתוקים.** אפשר להתחקות אחר הדבר ולראות שאין בזה יוצאים מן הכלל. **'נותנים' אמיתיים שנותנים מלב טוב ונותנים גם כשקשה להם, הם אנשים שמחים ביותר.** רואים אותם נותנים במאור פנים ואין הדבר מוכרח כלל שכך היו בתחילה. הרבה בתחילה לא רצו לתת, אבל **נלחמו עם עצמו לתת עם חיוך גם כשהיה להם קשה, ולאט לאט נעשו אנשים שמחים מבפנים.**

סיבת הדבר, כי הנשמה רוצה לתת. זה משמח אותה. אם אינך נותן לנשמתך את האור לתת לפלוני הגם שהוא עושה לך עוול - היא אינה מרוצה, ואתה מתמרמר, ולא תוכל להנעים לעצמך. אולי תוכל להנעים לך מבחוץ, אבל מבפנים לא תהיה

רעות דווקא עם האנשים שאתה לא מסתדר אתם. לא רק מפני שאתה צריך לעשות דבר כה נפלא של הרבות רעות בין בני ישראל, אלא גם כי **כדי שלבך יקלוט כמה הקב"ה אוהב אותך, אתה צריך לקום ולעשות זאת עם מישהו אחר.** כלי הוא המשפיע על הלב. אדם נפעל לפי פעולותיו. אינך יכול לעבוד עם הכלי של המוח שליט על הלב בלבד, אינך יכול רק לקרוא את המגילה - לא רק מפני שאינך מקיים אח"כ מה שלמדת, אלא גם כי לא תבין את זה מספיק לעומק עד שתוכל לבוא עם הפורים לעוה"ב. הדרך היחידה לשכנע את לבך היא שתעשה את זה משני הצדדים, גם מצד המוח וגם מצד העשייה.

ההבנה באה עם העשייה

מצוי הדבר שהילדים אחרי נישואיהם מתחילים לקלוט כמה ההורים השקיעו בהם, ויש גם שבת השלושים כותבת לאמה המבוגרת מכתב מחורז - התמסרת לי כל כולך, וטיפלת בלי גם באמצע הלילה, והתחצפתי אלייך כשהייתי צעירה, ואני בושה ונכלמת, ועכשיו כאמא אני קולטת מה עשית עמי... ולכאורה הדבר מעורר תמיהה: מה היה לה כל-כך קשה לקלוט עד כה שאמה היתה ערה בשבילה לילות שלימים? מה כל-כך קשה? שתעשה אחת ועוד אחת. יש לילה? בלילה ישנים? בסדר, אמך לא ישנה בלילות. האם אי אפשר להבין את זה בגיל שבע עשרה? אכן אי אפשר להבין את זה בגיל שבע עשרה, כי **אם האדם אינו 'נותן' - חסר לו בהבנה. הלב אינו תופס את העומק. אחרי שהוא נותן עוד ועוד, או אז לבו תופס. עכשיו אני יכול ללכת ולחזור בתשובה.**

הדבר דומה למי שצריך לעשות שימוש אצל רב, אם זה מי שלמד יו"ד חלק ב', אם זה מי שלמד כתיבת סת"ם או שחיטה. אינך

הקב"ה נותן מתנות חינם

איתא באמרי נועם לפורים כדלהלן:
הקב"ה מתנהג עם בני ישראל בדרך מתנת חינם, והנה המן הרשע נלחם בנקודה זו. קליפת עמלק היתה שלא יבינו שהקב"ה אוהב אותם מעבר לכל חטא. לא משנה מה הם עושים - **הקב"ה ממשיך לאהוב אותם, כי אהבה היא שאינה תלויה בדבר**. המן לא רצה בזה, ולכן דווקא ליתן מחיר בעד ישראל כמו שכתוב עשרת אלפים אשקול. הוא רצה לבטל את האוצר מתנת חנם כדי שיתעורר גם למעלה בשמים שבני ישראל לא יקבלו במצב כזה. אם הם ראויים - יקבלו, ואם לאו - לא יקבלו. והקב"ה ברוב רחמיו, הפר עצת המן, ואמר לו: **הכסף נתון לך, כידוע שסתם מלך הכתוב במגילה הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה**. **הקב"ה התנהג בהנהגה שתביע שהאהבה אינה תלויה בדבר**. וכן רואים כמה פעמים במגילה, כגון אסתר יקרוקת היתה וחוט של חסד משוך עליה. על פי טבע לא היתה ראויה למלך, כלומר למלך מלכי המלכים, אבל נשאה חן בעיניו. **בני ישראל מוצאים חן בעיני הקב"ה**.

והחן הנאה ביותר הוא 'רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו'. הלב הנשבר. 'לב נשבר ונדכא אלוקים לא תבזה'. **הוא לא מתגאה, ואחת מהסיבות העיקריות שאינו מתגאה היא מפני שהוא יודע איזו קופה של שרצים תלויה מאחוריו**. הוא מכיר היטב את חטאיו, אבל הוא בורח אל **הקב"ה**. הוא בא לדבר עם הקב"ה ואומר לו: אני מאמין שאינך משליך אותי. אדרבא, עזור לי. אינני רוצה להיות כך. **הן בראת צינורות בעולם שמחברים את היהודי אליך בכל מצב חשוך מעבירות שבו הוא נמצא, ובכן, אני משתמש עכשיו עמהם**.

הוא מבאר בזה הפסוק 'חנותי את אשר אחון'. מעוררים את זאת שהקב"ה נותן

מרוצה. **עליך להכריח את גופך להתאים את עצמו לנשמתך**. זו באמת עבודה - עבודת חיים. זה לא קורה בשתי דקות. אבל זוים קדימה. עוד פעם לתת כשקשה, ועוד פעם... מתנות לאביונים...

מתנות לאדם מדולדל

אביון הוא מושג שתלוי במוח. זה לא תלוי בסך הכסף שיש לו לאדם. **רש"י מפרש בפסוק (שמות כג, ו) לא תטה משפט אביונך בריבו: אביונך - לשון אובה, שהוא מדולדל ותאב לכל טובה. כשאתה נותן לאביון, אתה נותן למי שאינו מסודר (צורודרט) ואינו רגוע. אתה עוזר לאדם שבור**.

והנה בדרך כלל אם האדם נמצא במצב כזה, מן הסתם הוא נותן לך להרגיש את זה. הוא לא סתם מגיע אליך ואומר: אולי יש לך... לא רוצה להפריע לך... חס ושלום... רק חשבת, אם יש לך... אם לא, זה בסדר גם ככה... אולי העני מתנהג ככה. לא כן האביון. האביון ממורמר, ובפעם האחרונה שנתת לו, הוא החזיר לך מנה אחת אפיים בטענה שזה מעט מדי. סיבת הדבר כי **חסרונו של האביון אינו מוגבל לתחום אחד בלבד**. חסרונו של העני מוגבל, יש שהוא עני בדעת, יש שהוא עני בממון. לא כן האביון שהוא תאב לכל דבר. אין לו כסף, והוא מתמודד עם הבחורים שלו באופן נורא, ויש לו שלושה בנות שהגיעו לפרקן, והוא גדל בבית קצת קשה, ואין לו מצב רוח. סיפורו מורכב. מדובר בפרשיות מחוברות. לא שתי פרשיות, אלא קצת יותר. אדם כזה מדולדל מחמת מצבו, וכשהוא מוסר לך את הדלדול ואתה מחזיר לו במאור פנים כל מה שאתה יכול ליתן לו, כך, ורק כך, אתה יכול להרגיש את המתנות חינם שהקב"ה נותן לך.

להציל את המצב, אבל האדם אינו מגלה את כל האמת, שהרי הוא צריך להשאיר קצת כסף לעצמו, ועוד יש לו סודות שאינו מעוניין שמישהו יידע מהם. אך לאדם זה שהוא בטוח בו כי בדק אותו חמש פעמים ואף פעם לא נטש אותו אף לא במחיר של בושא, הוא מגלה את כל הסודות בלי יוצא מן הכלל. הוא אומר לעצמו: אני יכול להיות אמיתי עמו, כי נאמנותו של פלוני אינה תלויה במה אני עושה או לא עושה. הוא יאהב אותי בין כה וכה.

ובכן, **ההרגשה הזו שיש לו לאדם שהקב"ה לא נטש אותו, מעוררת בטחון באדם**, ואין האדם יכול לקלוט זאת באמת עד שאינו עושה מה שהקב"ה מצווה לעשות, כי זה דבר עמוק ואי אפשר לקלוט אותו בשמיעה בלבד. אתה צריך לקרוא את המגילה, אתה צריך להכין את עצמך לקראת המגילה על-ידי תענית. אכן השנה כולם צמים לפני קריאת המגילה. בין הפרזים בין המוקפים באים אל קריאת המגילה הראשונה קצת יותר מזוככים ומוכנים לשמוע מה שצריך לשמוע. **הצדיקים** דיברו מזה הרבה - לשמוע מה שצריך לשמוע מהמגילה.

המגילה מספרת את הסיפור שלנו

המגילה מספרת את הסיפור שלנו: חטאתי, השתטיתי, ואז באה הצרה, והצרה הלכה והחמירה, והחמירה עוד... ואם מישהו חושב שאין המגילה מתכוונת אליו כי צרתו מורכבת מדי ואי אפשר לצאת ממנה, המגילה לוקחת אותנו עד הסוף ומספרת לנו שהגזירה כבר היתה חתומה, **כי אף במצב כזה התשובה מועילה, והכל נהפך לששון ולשמחה**, ואז האדם מקבל הבנה חדשה - מה, באמת! הקב"ה הפך הכל לטובתי! הלא חטאתי! - נכון, אבל חזרת בתשובה. ומה היה קודם שחזרתי

מתנות חינם. אחון נטריקון 'ותהי אסתר נושאת חן'. זה מה שמבטל את כח הקליפה. הוא מוסיף שיסדו משלוח מתנות ומתנות לאביונים והמושג 'כל הפושט יד נותנים לו' אע"פ שאינו הגון לעורר ענין זה של מתנת חינם שהקב"ה נותן לבניו. אבל לא רק כדי שהקב"ה יוסיף ליתן לנו מתנות חינם ושנזכה לישועות, אלא יותר מזה, **כדי שנקלוט בשכלנו שהקב"ה נותן לנו מאוצר מתנת חינם**, אשר זה מה שמעורר את האדם שיהיו לו הרגשים להקב"ה ושישתוקק להתעלות ושיתחרט על עוונותיו ושיבטח בו יתברך. זה מועיל לבטחון, כי האדם אומר: הקב"ה לא עזב אותי אע"פ שחטאתי! אם כן אני יכול לסמוך עליו, כי אני יכול להיות בטוח שלא יעזוב אותי.

העשיר שכספו נעלם יחד עם החברים

אתם יודעים איך זה הולך אצל בני תמותה. היו לו לעשיר חברים בלי סוף, ובשמחות החתונה של ילדיו הראשונים, היתה תמיד השתתפות של כמאה איש חבושי שטריימל שלא מקרב המשפחה - חלקם אנשים שבאו מארץ ישראל מיוחד בשביל השמחה. ויהי היום ואיבד את כל כספו, ולא רק זה, אלא הוא נשאר בעל חוב גדול ואף יצא שם רע. הנה יהודי זה כשעומד לקראת חתונת ילדו הבא בתור, דבר ראשון הוא בודק לראות מי נמצא אתו, מי נמצא אתו לפני החתונה, ומי מתכוונן להיות עמו בחתונה. מי זה שלא נטש אותי על אף שאין לי מה לתת, ואף מוכן לשלם את המחיר שיש בלהיות חברי. כשהוא רואה אחד שלא נטש אותו, הוא מוכן לתת בו את אמונו כמים הפנים לפנים. יש לו דברים אישיים שאפילו לאלו שעוזרים לו הוא לא מגלה. כך הרי הולך הסיבוב בעיני הכספים. יש שלושה עסקנים שמנסים

עם עצמו להראות אהבה בלי שום חשבון ובוזה יקנה את חלקו בתורה להבין באמת עד כמה הקב"ה אוהב אותו בכל מצב. אין עוסקים כאן בשאלה איך יתנהג עם בנו. זהו נושא אחר, ויתכן שלפעמים הדבר הנכון הוא להגבילו ולדבר אתו ברורות: יש כאן בית וזה מפריע לבית. אני מבקש ממך לא להגיע כשאתה לבוש בצורה כזו. צריך לזה אולי בית דין של כ"ג, אבל ברור שיש לפעמים שצריך להבין שכעת צריך להתנהג קצת אחרת. אך אנו מדברים עכשיו על האהבה שבלב. האדם יכול להגיד לעצמו שכל מה שנראה מבחוץ, אינו אלא לבושים, אך בפנים יש נשמה טהורה, ונשמה אוהבת נשמה. **יתבונן בזה, ויתאמץ ליתן לו עוד ועוד על אף שאינו רוצה,** ויאמר: אני עושה כן, כי אני לומד עכשיו תורה. כן, צריך לדעת לעשות הצגה. האדם שואל: מה, אני צריך לעשות הצגות ולפעול כנגד הרגשת הלב? - כן! **אתה צריך לעשותו כי האדם נפעל לפי פעולותיו.** תתן משלוח מנות ומתנות לאביונים אע"פ שאינך רוצה. מתנות לאביונים היא רעיון. זה לא המעשה גרידא. יש משהו מאחורי המעשה.

עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה

יתכן לומר שמפני כך אמרו חז"ל 'עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה', כי אי אפשר לתת מתנות לאביונים לפני קריאת המגילה. לפני קריאת המגילה עדיין אין לו לאדם את הרגש למתנות לאביונים. זה הולך ביחד. **אחרי שהאדם מקבל את האור שהקב"ה נותן לנו הגם שאנו אביונים והגם שאיננו ראויים, הוא יכול לתת לאביון. תשמע ותעשה, תשמע ותעשה. אז זה חודר ללב האדם ומחלחל לכל המצבים.** האדם צריך להבין שיש לו הזדמנות. יש לי עכשיו הזדמנות לתפוס איזה ענין בתורה שלעולם לא הייתי יכול לתפוס אותו.

בתשובה? - קודם שחזרת בתשובה, הקב"ה אהב אותך ועזר לך לחזור בתשובה, ואדרבא, מפני כך הכניס אותך למצוקה, כדי לעזור לך... את ההבנה הזו האדם צריך לקבל הן על-ידי 'קבלה', הן על-ידי 'השפעה'.

מן השמים מכריחים את האדם להיות 'נותן'

והנה על האדם להבין שכפי שהקב"ה מביא צרות או קשיים לאדם כדי שיפושש במעשיו, כך הוא מזמין לו מצבים שבהם הוא מוכרח להיות 'נותן' (או מצבים שבהם הוא צריך לבחור עכ"פ אם להיות 'נותן') באופן שהמקבל אינו מחזיר לו מאומה, וזה נחוץ לו עד מאוד כדי שיוכל ללמוד את חלקו בתורה. אכן אם האדם משחק את המשחק שאומר: אני נותן רק לפלוני ולפלוני, אך לא לפלוני כי אני ברוגז עליו - הוא עצמו אינו יכול ללמוד תורה.

פעמים שיש לו לאדם אנשים בקרבתו שהוא מסוכסך אתם, אם זה חברים, אם זה שכנים, אם זה ההורים. הוא כועס על הוריו כי הוא סבור שבעבר פגעו בו הרבה. הוא רוצה להראות להם אהבה, אך מה יעשה שהוא מרגיש שאינו מסוגל, כי הם אלה שעקרו מנפשו את היכולת להבין מה זו אהבה, כי אף פעם לא נתנו לו אותה. וכן יש לפעמים שיש לו לאדם ילד כזה. הילד בועט ומצפצף ועושה לי בעיות קשות. הוא ילד נשוי והחליט להתלבש כפי שהוא מתלבש תוך כדי התרסה מופגנת, ומגיע אלי הביתה וסתם עושה לי עגמת נפש. מדוע אתה צריך לבוא אלי? אל תבוא לשבת. איני צריך שתבוא. יש לי עדיין ילדים קטנים בבית ואיני צריך שילמדו ממעשיך.

אכן על אדם כזה להבין שהקב"ה מזמין לו את המצבים האלה כדי שיוכל להלחם

זוכה ונפתחים לו אוצרות שמים

והנה מי שיש לו אמונה במצוות שניתנו לנו על-ידי התורה ועל-ידי החכמים, ונלחם עם לבו לקיימן, ובפורים הוא עושה שלום עם מי שקשה לו מאוד להשלים אתו... הוא קונה מתנה, וכותב מכתב, ומתקשר לפלוני ואומר לו: אני מבקש ממך ברחמים. השתטיתי, בא נפתח דף חדש... בזה הוא מקיים מצות משלוח מנות וגם פותח את לבו, והרי הוא זוכה שנפתחים לו אוצרות שמים, כמבואר בספרים שאיש עולה על הקב"ה שנקרא איש מלחמה אשר נותן משלוח מנות לבני ישראל. הקב"ה הרי מקיים את כל התורה כולה, ובכלל זה מצות משלוח מנות. מי שנותן משלוח מנות למי שקשה לו ליתן לו, הקב"ה יתן גם לו משלוח מנות.

למצוות יש כח להפוך את האדם לאיש

אחר, וכשהאדם מבין זאת - זה באמת קורה לו. הוא נהפך ליהודי מסוג אחר. לימודו, תפילותו, השבת קודש שלו, כולם מקבלים צורה אחרת.

נצייר לעצמנו: כמה אלפי אנשים יש להם כזו השתוקקות - הלוואי שיהיה לי רגש לשבת קודש! - אבל אין להם. לא הולך להם. האדם נוקט בעצה זו ובעצה אחרת, ואפס. אין לו רגש לשבת קודש, אין לו רגש לתפילה... איך בונים את הרגש לדברים שבקדושה? ובכן, שבת ותפילה וכל השאר, תלויים ברגש שיש לו לך כלפי הקב"ה. מה הרגש שלך כלפי הקב"ה? האם אתה מרגיש שיש לך אתו משהו? - אני לא יודע. הוא לא יודע מה לענות. האם אני מרגיש אם יש לי משהו אתו? אני יהודי, נו... אבל הבה נחשוב רגע, כשהאדם מתפלל והקב"ה עושה לו נס, ורואה את הנס בעיניו, איך הוא אומר מזמור שיר ליום השבת? איך הוא מדבר אל הקב"ה? יש קשר. הוא מרגיש את

הגמרא אומרת בסנהדרין - לפי מהרש"א - שמי שאינו מלמד לתלמידו כפי שרבי פרידא לימד את תלמידו, הרי הוא גוזלו מנחלת אבותיו שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. הביאור הוא כזה: יש לך משהו לתת אבל הלה אינו שומע. הלה מתווכח אתך. הוא אומר לך: אינך יודע מה אתה אומר. ללמד כרבי פרידא אין פירושו שהלה אינו מבין מחמת תפיסתו החלשה בלבד, אלא פירושו שהלה מביא אותך למצב שאינך מעוניין יותר להשפיע עכשיו. כבר אמרתי, כבר הסברתי, אין לי כבר כח. לך תשאל מישהו אחר, או למד משהו אחר... לא! אתה צריך לדעת לפורר את זה. אתה צריך להתאזר בסבלנות. אני רוצה להשפיע ואני מרגיש שאינני יכול כי הלה אינו מקבל, אין לו את הכשרון, אין לו את הכלים. אינני יכול להשפיע עליו. בסדר, עכשיו המלאכה היא לעשותו מקבל. איך יכול המשפיע לעשות את המקבל מקבל? לכאורה זו העבודה שלו. התשובה היא: על-ידי סבלנות ועל-ידי הסברת פנים. על-ידי מערכת חדשה של כלים שאתה צריך להשתמש בו עד שתגיע אל היעד.

כך אנו רואים שאחת מהעבודות של המשפיע הוא להיות 'מפייס'. פיוס פירושו שהאחריות מוטלת עלי להביא את פלוני לנכונות לקבל. צריך אפוא המשפיע לרדת מן ההר אל העם. להכין את החומר הנלמד, להאיר פנים, לדבר רכות ולעשות כל מה שצריך כדי שהתלמיד יוכל לקבל. אפשר שאף זה שאמרנו חז"ל כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, אין פירושו שלא לומר אף פעם. אלא פירושו: עכשיו מצותך עדיין לא לומר, למה כי עכשיו מוקדם מדי. אתה צריך לעבוד שפלוני ייעשה 'מקבל' ואז תוכל לקיים את המצוה לומר דבר הנשמע.

לבו לא קלט. אין לו את הרגש, אין לו את הבטחון, הוא לא מרגיש שהקב"ה יכול לעזור לו עכשיו, הוא מרגיש שהקב"ה נטש אותו, הוא לא קולט את האהבה. כן עבירה, לא עבירה... הוא מסובך לגמרי. מעולם לא חגגת פורים?! בן כמה אתה? למה לא קנית את ההרגשה? איך יכול להיות שזה מה שקורה לך בחודש תמוז כשאתה מתמודד עם צרה קשה? איך יתכן שאתה מקבל החלטה להפסיק להתפלל לשני שבועות? **פורים היה צריך לתת לך את ההרגשה. לאן אתה בורח? עליך לברוח אך ורק אל הקב"ה ורק ילך וייטב לך.**

אכן את ההרגשה הזו קונה האדם **על-ידי שהוא נותן לזולתו גם כשאין לו חשק. אז ירגיש שהקב"ה אוהב אותו גם כשעשה את השטות הגדולה ביותר.** הוא נכשל בכעס, הוא ביזה את עצמו ברבים, הוא עשה את הדבר הנורא ביותר, הוא התלכלך לגמרי. אולם אח"כ הוא יכול להרגיש אחד משני אלה. או: אני לא שווה כלום, אף אחד לא צריך אותי, אני בעל עבירה, אני כבר יודע את זה, אתה לא צריך לומר לי את זה, כבר אמרו לי את זה בתור בחור, אני יודע היטב, למה לי להתפלל? איפה להתפלל? מה להתפלל? הסתלק מפה! זוהי אפשרות אחת. האפשרות השנייה היא שירגיש ויאמר: הקב"ה יקבל אותי, הקב"ה מקבל גם את אפסי ארץ, אני הולך להיות ה'חלבנה' של המנין. בלעדי אף אחד אינו יוצא שם כי אין שם חלבנה. אני מתנדב להיות החלבנה. למנין זה יש כבר חלבנה? כהן יש כבר, חלבנה יש ג"כ? אה, אני אהיה החלבנה שלהם. **והקב"ה יאזין לתפילתי, כי לב נשבר ונדכא אלוקים לא תבזה. אתה חייב להבין את זה, ועל-ידי עשיית המצוות ככוונה מבינים את זה, כל ארבעת המצוות כאחד.**

הקב"ה. הוא מדבר עם הקב"ה, הוא מקושר אליו. כשמגיע אל התפילה, יש לו רגש, כי אליו הוא שופך את לבו.

כשקשה מדברים עם הקב"ה - מעשי גדולים

בתקופת המלחמה היה חסיד מחסידי ויזניץ בשם **רבי שאול יהודה גאנץ** זצ"ל שהתגורר בהונגריה במקום שהנאצים ימ"ש לא הגיעו לשם. אשתו של אותו חסיד חלתה בעיניה והיה צריך לנתח אותה בשתי עיניה להסרת קטרקט, וכיון שהיה הזמן זמן מלחמה, לא ניתן היה לנסוע לרופאים הגדולים, ולכן ניתח אותה רופא סנדלר. הלה ניתח אותה בשתי עיניה בבת אחת, דבר שהרופאים המומחים אינם עושים, ועל-ידי הניתוח איבדה לגמרי את כח ראייתה. בבת אחת נהפכה לסומא החשוב כמת. כשנודע הדבר בחוץ, כולם נבהלו והלכו כסהרוריים, אך החסיד נכנס לחדר ואמר את כל ספר התהלים במשך כמה שעות. כשיצא, שאלוהו הבנים: נו, עכשיו האם תקבל בחזרה את כח ראייתה? השיב להם: איני יודע, אבל **כשיהודי נמצא בצרה, הוא משוחח על כך עם הקב"ה. מתפייסים אתו, מבקשים ממנו, ואז אפשר ללכת לעשות מה שצריך.**

זוהי גישתו של יהודי שזכה להרגיש את הקשר שיש לו עם הקב"ה. הוא יודע מה לעשות במצוקתו הגדולה. הוא לא עושה את השטות של האומר: איני מתפלל כי אין לי כח להתפלל כי אני מתמודד עכשיו עם פרשה גדולה... לא יודע אם אני יכול להתפלל עכשיו... כבר שבועיים שאיני מתפלל מגודל המצוקה... זהו מסכן אמיתי. זה שיש לו צרה - ניחא, אבל זה שאינו מתפלל בגלל זה, הופך אותו למסכן אמיתי.

יום שני פרשת כי תשא י' אדר תשפ"ה

והשתיה כדת אין אונס - הסחת הדעת מהדברים המפריעים לקרבת ה'

בין יין למרי נפש ליינה של תורה

נפתח בשאלה: מה החילוק בין מי שיש לו חובות כספיים לרוב ואין לו כח לחשוב עליהם ומשתכר כדי לשכוח מהם, או מי שפגע באחרים וצריך לפייסם ויודע שצריך לפייסם, אבל זה עולה לו ביותר מדי כוחות נפש, ולכן הוא שותה קצת לשכרה ושוכח מכל מה שמוטל עליו לעשות, או יותר מזה, מי שהריקנות הפנימית כל-כך כואבת לו... הוא כל-כך ריק בפנים. הוא לא מרגיש שהוא מגיע לאן שהוא. אין לו שום דבר שיוכל לספק לו את ההרגשה שהוא מועיל משהו. אין לו כלום בפנים... והוא שותה ומשכיח את כאבו. מה החילוק בין אלו למי שמחנך בדרך משל את בתו, וביום החתונה מסלקים את בנו הקטן מן הישיבה בקול רעש גדול על כל המסתעף מזה. המשגיח מתקשר לאם הבחור, שהיא גם אם הכלה, וצועק בקולי קולות. וכעת האב מגיע אל החתונה ואינו יודע מימינו ומשמאלו מרוב תלאות שעברו עליו ואינו זוכר בכלל שהוא אבי הכלה, והוא מרגיש שאי אפשר להמשיך ככה, ואומר לעצמו: אין לי ברירה. אני יודע שהייתי צריך להתבונן וללמוד ספרי חסידות, אבל אין לי עכשיו את הראש לזה. ובכן, אולי... לא יותר מדי... צריך הרי להחזיק ראש, אבל אולי כוס אחת של יין. משהו שבמשהו כדי שיוכל לשמוח בחתונה. או כעין זה בליל שבת כשהאדם מרגיש שיש לו כל-כך הרבה פרשיות וענינים, ורוצה שתהיה לו היכולת להרגיש כאילו כל מלאכתו עשויה ולשיר צמאה לך נפשי. הוא רוצה לשיר עכשיו ב'באטע' (שבת אחים בליל

ש"ק) כאילו תערוג על אפיקי מים, אך לאלוקים דומי נפשי, אלקא די ליה יקר ורבותא. הוא מרגיש שמוחו בורח לכל עבר והוא צריך משהו שיעזור לו. איננו אומרים שזוהי העצה תמיד. אנו רוצים רק לעמוד על הנקודה. מה החילוק בין הקבוצה הראשונה למי שמבקש להיות בחתונת בנו או לשמוח בשבת קודש?

החילוק מאוד פשוט וברור. **הקב"ה הכניס בבריאה כח של התעלמות ממצבים.** אתה יכול להתמודד עם דברים הרבה בעולם, אתה יכול לסחוב הרבה פרשיות, ואתה יכול להסיח את דעתך מהם. לעיתים יש לו את הכוחות הנפשיים לעשות זאת בכוחות עצמו, פעמים שהוא מוצא מזור בדף גמרא, לעיתים בספר חסידי, ובמקרים אחרים - הוא נזקק ללגימה. אמנם, היו **צדיקים** שמאסו במהלך זה - להסיח את הדעת על-ידי הטיפה המרה, אבל כשמגיעים לפורים, מדברים על נקודה שנוגעת ליו"ט פורים עצמו.

כוחה של הסחת הדעת

היסח הדעת הוא כח נפלא, כי **אם האדם אינו יכול להסיח את דעתו מענייניו, הוא משועבד תמיד לעניינים החיצוניים ואינו יכול לעשות מה שצריך לעשות ואינו יכול להיות נוכח במקום שצריך להיות נוכח,** כי מה יעשה והוא עסוק בהרבה פרשיות אחרות שעוברות עליו. נניח שבנו חוזר מהת"ת ורוצה להראות לו כמה פסוקים הוא למד היום או שמילא בצבע ציור של קבר רחל ולא יצא מהקווים, והוא

זקוקה לעזרתו עם הכנת הילדים, אך בדרכו הוא פוגש חבר, ומתחיל לדבר דברים של מה בכך, ומסיח את דעתו ממה שהוא צריך לעשות. כשהוא סוף סוף מגיע הביתה, הוא אומר לאשתו: מאוד מאוד רציתי לחזור בזמן, אבל נתקלתי בדרך במשהו דחוף ביותר... זהו ההיסח הדעת שהאדם משתמש בו כדי להשיל אחריות מכתפיו.

הסחת הדעת - הוללות דקדושה

הכלל הוא פשוט: **כאשר האדם משתמש עם ההיסח הדעת מפני שהוא רוצה להתנתק מהדברים שמפריעים לו מלהיות במקום שהוא צריך להיות - זה הפלא ופלא.** זה דבר נפלא ביותר. כל אדם, לפי מדרגתו, **צריך לבדוק באיזה כלים הוא יכול להשתמש להסיח את דעתו מהדברים הסובבים אותו, כדי שיוכל לחיות את החיים האמיתיים.** כך, למשל, בשבת קודש על האדם להסיח את דעתו מטרדותיו. הטרדות, החובות, הפרשיות... הוא באמצע איזה ענין. הוא צריך להשתמש עם כלים להשליך אותן. זהו זה. נגמר. השלכתי אותן. **זו הוללות, אך הוללות של קדושה.** היכולת לעזוב באמת ולהתמסר לקדושת השבת.

כמה סיפורים מסופרים על צדיקים שהיתה להם חנות מלאה חמץ, ובערב פסח הם פשוט הפקירו את הכל לכבוד החג. אחרי פסח נראה איך מתחילים מחדש... הם הורידו את כל המנעולים, פתחו את הדלתות לרווחה - זהו זה. וכן בערב שבת, אם ספינה הגיעה ברגע האחרון, השאירו את הכל והלכו להתפלל ולשיר לכה דודי. אחרי שבת נראה כבר מה עם כל הכבודה שנתרה מאחור... **הכח של היסח הדעת הוא כח עצום, בתנאי שמשתמשים בו בדרך הנכונה.** כשהאדם רוצה להיות היכן שהוא צריך להיות, הוא צריך להשתמש בכלים שיוכל להיות שם באמת.

אומר לו: תגיד לי! באמת נראה לך שמעניין אותי איך צבעת את הציור?! אתה יודע איזו פרשיות אני סוחב עכשיו? אם אין לאדם את הכח להסיח את דעתו, הוא לא יוכל להתכופף אל הילד ולחייך אליו, מפני שהוא באמת נושא משא כבד. לא מדובר בדברים של הבל, אלא בעניינים חשובים - חבילות שהקב"ה הטעין עליו, שעליו לשאת באחריות מלאה.

ואכן, **היסח הדעת הוא כח נפלא.** הוא יכול עכשיו להניח את טרדותיו בצד לכמה רגעים, להתיישב עם הילד ולומר לו: פשפש, כזה יפה. מעודי לא ראיתי ציור כזה יפה. אתה נעשה כבר ילד גדול. ומה עוד? איזה סיפור סיפר היום הרבי? אני רוצה לשמוע... **בלי היסח הדעת אי אפשר להראות זאת.**

הסחת הדעת מצד הקליפה

בוודאי, לצד מעלתו של היסח הדעת, יש בו גם צד אחר. יש בו כוח המסייע לאדם להתנתק לא רק ממה שמכביד עליו, אלא גם ממה שהוא **כן** צריך להקדיש לו מחשבה.

יש זמנים שבהם האדם מרגיש שהמשימות המונחות לפניו כבדות מדי עבורו. מחוסר חשק ורצון, הוא מנסה להימנע מהן, ובכך משתמש בהיסח הדעת לא ככוח של שחרור נכון, אלא כתחבולה של בריחה. הוא משכנע את עצמו: הפלא ופלא! למה לי עכשיו לחשוב מה יאמר פלוני ומה יהיה עם הכסף? הרי אני יכול להסיח את דעתי ולהמשיך הלאה כאילו הבעיה אינה קיימת. וכך הוא פונה לעשות את מה שנוח לו, במקום את מה שהוא צריך.

למשל, אדם חוזר בדרכו מבית הכנסת ויודע שאשתו מצפה לו בכליון עיניים,

את האדם. עצות הן מבחוץ לעשות דבר שהוא תענוג גדול לאדם, והתענוג הוא מה שהוא נפגש עם עצמו.

התפשטות הנשמה מלבושיה

נסביר קצת יותר: לאדם יש הרבה עומק, עומק לפנים מעומק. נשתמש לצורך הענין במספרים, הגם שזה בוודאי הרבה מעבר למספרים. נניח שיש לנשמה מאה לבושים זה על גבי זה, והאדם צריך להסיר אחד אחרי השני כדי שבסוף יגיע לנשמתו. **לנשמת האדם יש כוז עשירות נפלאה, שכאשר האדם רק מרגיש קצת את נשמתו, כלומר, שמסיח את דעתו מספיק מהדברים החיצוניים, שהוא יכול להרגיש את ההרגשים שלו עצמו - הוא מגיע לאותה עשירות ומרגיש קרבה עצומה להקב"ה.** וקרבה זו טבעית היא. אין צורך להביאה מבחוץ, כי לנשמה יש רצון מוחלט להתדבק ולעשות מה שכתוב בתורה, כי היא יודעת שמוזה היא יונקת חיות, אך מרוב דברים המתרחשים סביב סביב לנו, איננו יכולים להרגיש דבר זה, עד כדי כך שלפעמים התורה והמצוות עצמן מסתירות.

מרוב עצים לא רואים את היער

יש פתגם השגור בפי כל האומר: מרוב עצים אי אפשר לראות את היער. מה הפשט בזה? הלא העצים הם היער! מה זה יער אם לא עצים רבים העומדים צפופים? התשובה היא שיש חילוק גדול בין מי שרואה את הפרט למי שיכול לצאת קצת ולראות את הכלל. כשהאדם רואה עץ, אינו רואה את היער. הוא חושב שיש כאן עץ אחד בלבד. הוא צריך להתרחק קצת כדי להבין שאין מדובר כאן בעץ אחד בלבד, אלא באלפי עצים צפופים.

אתה רואה לפעמים התנהגות של אדם וראיתך מצומצמת עד מאוד. אתה רואה

להיות עם הקב"ה בלי מחיצות

כשמדברים על פורים, יש מצוה של עד דלא ידע. אמנם מנהגים שונים יש בזה, יש שמהדרים בזה ויש שיוצאים ידי חובה, אבל מה הנשמה שמאחורי מצוה זו? אפשר לראות מי שתמיד יש לו איזה רצון להיות פעם משוחרר ולומר לפלוני בדיוק מה שיש לו לומר לו. אני רוצה להפליק לו באיזה ענין, אבל אין לי את האומץ. עכשיו שאשתה קצת - אוכל לומר לו מה שיש לי לומר לו. זה מה שנקרא להשתמש עם היסח הדעת כדי להתרחק מן האמת. הוא מסיח את דעתו כדי שיוכל להיצמד לרצונותיו האחרים. **הכח שיש בזה לעזור לאדם לשמוח עם הקב"ה, הוא חשבון פשוט.** עוד פעם, יש בזה בוודאי דרגות שונות, אבל עכשיו נדבר על מושג השמחה בדרגה של נניח: כוס אחת של יין, או שתי כוסות, או שלוש. נקודת הדבר היא **שהאדם רוצה לחיות עם האמת, וכל כך קשה לו, כי כל-כך הרבה דברים מטרידים אותו מלחיות עם האמת,** מלהיות קצת עם עצמו, כלומר, עם הנשמה שאינה נפגמת, מלהיות קצת עם הקב"ה בלי מחיצות. ובכן, **לפעמים צריך האדם עזר מבחוץ.** הקב"ה נתן לנו ימים טובים לעזור לו לאדם להתקשר קצת אל עצמו, אל הנקודה שבנשמתו אשר יש לה הרגשים עמוקים והבנות בתורה, אשר צריך להסיר הרבה לבושים כדי לגעת בנקודה זו.

זוהי הדרך הנכונה לגשת אל המשתה ושמחה, כאשר היהודי יודע לאן הוא רוצה להגיע. הוא רוצה שתהיה לו היכולת לשיר לרבנו של עולם. זה שיש כאן עוד אנשים, הם אולי יכולים לעזור לו למצוא את עצמו ואת הקב"ה. האדם רוצה שתהיה לו היכולת לעבוד את ה' בלי מחיצות. זה מה שהוא מחפש. **ואם כן יש משתה ושמחה לשמח**

לדעת מי אתה רק ביחס לדברים חיצוניים. וכיון שהשואלים שואלים באופן זה, המשיבים משיבים ג"כ באופן זה, וכך כולם חושבים באופן זה, ולכן אין האדם חושב אף פעם מי הוא באמת, וזה נורא נוראות, כי **האדם יכול לחיות שנים הרבה מבלי יכולת לשמוח במה שהוא בעצמו. אין הוא יכול להגיע לשמחה אמיתית, כי אינו יודע בכלל לחדור למקום זה.**

כלומר, יש שאינו חושב כלל על הצלחותיו האמיתיות. הוא חושב רק על מה שאנשים אומרים, והכל נמדד אצלו בהשוואה לאחרים. זוהי חיצונית שבחיצוניות. ואז יש שהאדם מצליח לחשוב על ההצלחות של עכשיו. הוא אומר לעצמו: אני אדם מוצלח. השגתי היום מה שרציתי. אכן כשהאדם נעשה קצת יותר עמוק, הוא אומר לעצמו: מה אכפת לי מה היה עכשיו ברגע זה? התמונה הלא גדולה בהרבה. הוא בודק את עצמו לראות אם הוא מצליח באופן כללי. בדיוק היום לא הלך לו כל-כך. דווקא בדבר האחרון שהשקיע - הוא הפסיד. אבל באופן כללי, ברוך ה', בלי עין הרע. הוא מסתכל על בניו לראות האם הוא מצליח לחנכם. **הוא מסתכל על אלף דברים, אך על עצמו עדיין אינו מסתכל.**

וכשהאדם מעמיק עוד יותר, הוא בודק את המצוות והעבירות שהוא עושה. הוא נזכר שראש השנה מתקרב ומוסיף בלימוד ובתפילה. אבל זה עדיין לא מספיק עמוק. זה אמנם יותר טוב מהקודמים. **הוא לוקח את הדברים שמסביבו, את הדברים הנכונים, דברים שיש להם משקל, תורה ותפילה וגמילות חסד שעשה ובודק לראות את איכותם וכמותם, אבל עדיין זה רק העשיות של האדם.** זה הכל מה הוא עשה. עדיין הוא לא מגיע אליו עצמו. ואף כשהאדם בודק את הרגשיו, את כעסו

אותו איך הוא אוכל, אתה רואה אותו איך הוא משתטה, ואתה חושב עליו באופן של גנות, או יותר חמור מזה, אתה מתכבד בקלונו במוחך. דע לך שלא ראית את האדם. ראית עץ אחד לרגע אחד באותו רגע של חולשה. לא זהו האדם שראית. צדיק! יש לך טעות גדולה. מדובר באדם גדול, ואתה ראית אצלו התנהגות אחת מתוך אלף, ורק כשתסתכל על הכלל כולו, תקבל איזו תמונה עליו.

כך הוא גם לגבי האדם כלפי עצמו. הוא לא רואה את עצמו. הוא לא יכול לראות את עצמו. מדוע? כי הוא עסוק בלרוץ אל התפילה וללמוד עם החברותא ולעסוק בגמילות חסד ולעשות בשביל הפרנסה, ואח"כ להתאוורר קצת. **הוא לא רואה את עצמו אף לא בשעה שהוא עוסק בתורה ובמצוות, משום שאין לו נפש ועומק לעזוב כל מה שהוא עושה ולחשוב: מי אני בעצמי?**

שאלת הזהות העצמית

רוב בני אדם, כששואלים אותם: מי אתה? אין להם תשובה, ועונים שלא כענין. הם משיבים תשובה שרחוקה מן האמת. אכן אחת מהסיבות שבני אדם אינם עונים את האמת היא, משום שמבינים שגם השואל לא התכוון לכך. הוי אומר: כשאדם צעיר שואל אותך, אתה מבין שהוא מתכוון אולי לשאול לאיזו קהילה אתה משתייך. כשאדם קצת יותר מבוגר שואל אותך, אתה מבין שהוא מתכוון אולי לשאול מה אתה עושה לפרנסתך, והאדם היותר מבוגר, כבר לא שואל בכלל: מי אתה? הוא שואל: בנו של מי אתה. כן? הוא רוצה לדעת - אההה, תגידי כן! הכרתי את סבך. היינו גרים דלת מול דלת. אתה נכדו של ברוך. אמור ככה. סוף דבר, אתה מבין שהשואל אינו מתכוון לדעת באמת מי אתה. הוא רוצה רוצה

צדיקים אמרו שצריך להיזהר שלא להעמיק יותר מדי, כי קשה לנו בעלי גבול להשיג את עומק הענין. אבל זו המציאות. ועכ"פ **כשהאדם מסלק את הדברים החיצוניים, הוא יכול להרגיש אותה השתוקקות ואותה שמחה שיש לו בתוך לבו.**

להפריד את היצר הרע מהזהות העצמית

והנה כשהאדם מכין עצמו ליו"ט שיוכל לערוך משתה ושמחה ולרקוד עם הקב"ה, לשמוח בזה שהוא יהודי, לקיים את המצוה דרבנן אשר יש לה בכח היותי בו רושם לכל השנה, שיוכל תמיד לראות את עצמו במבט הנכון, הוא צריך שתהיה לו היכולת להסיר לבושים.

דוגמא לדבר: אחד בא אליך ואומר לך: איני רוצה לפגוע בך, אבל ראיתי את בנך הבחור מתפלל בבית הכנסת בחיפזון. איני יודע אם הוא אומר בכלל את כל המילים. אני חושב שאתה צריך לחנך אותו. ואתה אומר לו: זה לא בני. זה בנו של מישהו אחר. הלה מיד מתנצל: אה, סליחה, סליחה.

כעת עליך לדעת שאתה יכול לומר כן לעצמך גם כשבאמת מדובר בבנך. הוי אומר: **למד להפריד דברים ממך עצמך. זה שדברים מתרחשים סביבך, אין זה אומר שזה מהותך.** כשאתה מרגיש שיש לך יצר הרע - היצר הרע אינו אתה בעצמך. **היצר הרע הוא כח הבא מבחוץ שמנסה להזיקך בכל דרך אפשרית. הוא מנסה למשוך אותך לעצבות ולקרירות. אתה צריך להתבונן בכך שהוא מבא מבחוץ, אך אתה בעצמך נקי וטהור ומקושר להקב"ה.**

מחשבות מועילות בעת הריקודים

על האדם לשמוח בדבר זה, והוא יכול להביע זאת בכמה אופנים. **הוא יכול להביע**

וקנאתו וכו', עדיין מדובר בדברים מוספים, כי הם בנויים על רצונותיו. אם הרבה רצונותיו לא התמלאו, הוא מרגיש לא יוצלח.

הקב"ה מתענג אפילו מרשע גדול

אכן מי שיכול לפשוט את כל הלבושים האלה, ולחדור פנימה, **לראות כמה קדוש וטהור ומרומם הוא - הנשמה עצמה. יש לו נשמה שהיא חלק אלוה ממעל, והקב"ה אוהב אותו ומשתוקק אליו כמו שהוא.** שוש אשיש בה'. הקב"ה רוצה לשמוח עם כל יהודי במצב שבו הוא נמצא. איננו רגילים לסגנון זה. ברור שהקב"ה רוצה שהאדם יחזור בתשובה, אבל אין זה מוריד מן האמת. לשון ה'מאור עינים' פרשת מצורע הוא: **"השית מקבל תענוג מכל אחד מישראל אפילו מרשע גדול - כפלא הרמון רקתך אפילו ריקנים שבך מלאים מצות כרימון".** הוא מדבר על התענוג. אפילו רשע גדול כשעושה מצוה, יש לו להקב"ה נחת רוח מזה, כי יש קרבה עצומה ביניהם.

האדם בוודאי יכול להרגיש את זה. הוא צריך רק להסיר את כל המחשבות האחרות שמהוות לו מחיצות. כשהוא עסוק באלף דברים, אינו יכול להרגיש את האמת. האדם עוצם את עיניו משום שעניו מביאות לו ידיעות חדשות. עצום את עיניך. הנח! אל תביא עכשיו דברים חדשים. אופ! מישהו נכנס עכשיו באיחור. יפה מאוד. מה עוד נשמע? אוהו! פלוני קנה לו טלית חדשה. מעניין, חמיו קנה לו אותה? - עצום את עיניך לרגע. **האדם יכול להיות עם עצמו ועם הקב"ה ולתת להשתוקקות להתפרץ החוצה, וכך יוכל לשמוח הרבה - אני לדודי ודודי לי.** אני שמח עם הקב"ה שנהנה ממני. למה הוא נהנה ממני? לא יודע. זה למעלה מהשכל. עד דלא ידע.

מותר לי לומר גם שורה זו? כן, מותר לך. אדרבא, היום יש לזה עומק יותר גדול. כך הוא לגבי כל אחד מהפסוקים באשרי. בסומך ה' לכל הנופלים מתווסף בכל יום עוד שש שבע פירושים אצל כל אחד ואחד. וכן הוא הדבר בעיני כל אליך ישברו.

כשהאדם מבין שהטובות שהקב"ה עושה עמו הן ביטוי של קרבה ושל אהבה, הוא מנצל את הריקודים להחדיר את הנקודה. הוא מנצל את היו"ט להחדיר בתוכו יסוד אשר כל הדברים מסביב סביב לא יוכלו לפגום בו.

להיות עם הקב"ה בעצמו בלי עיסוקים

יש את היסוד שהראשונים מביאים, ומהם בספרי החסידות, בין לגבי שמיני עצרת ובין לגבי שבת, ובמדה מסוימת אפשר להבין אותה גם לגבי שבת. בשמיני עצרת הקב"ה אומר כך: הקרבתם פרים, קיימתם מצות ד' מינים ומצות ישיבה בסוכה וערבה - עכשיו אני רוצה להיות אתכם בלי כלום. אני רוצה לקיים אתכם יו"ט בלי מצוות. לשמיני עצרת אין שום מצוה. הריקודים עם ספר התורה, הם מנהגים שנתייסדו אח"כ. מן התורה ואף על פי חז"ל אין לו ליום זה שום דבר חוץ ממצות שבייתה ממלאכה. מה הפשט? הפשט הוא כזה: נכון הדבר שכאשר אתה מקיים מצוות, אתה מתקרב להקב"ה, אבל לפחות פעם אחת, אתה צריך להיפגש עם הקב"ה בעצמו בשביל התכלית שהמצוות מובילות אליה. אם אתה עסוק כל הזמן בקיום המצוות, אשר מקרבות אליך, אבל אין לך אף פעם את הזמן להרגיש את הקרבה, הנקודה חסרה במדה מסוימת. כתוב בשם הרמ"ע מפאנו ז"ל ומעוד מן המקובלים, שזהו סדר המועדים. מתחילים בפסח, עוברים לשבועות, אח"כ לסוכות

זאת על-ידי תשוקה להקב"ה. הוא חושב על תשוקה להקב"ה בשעה שהוא רוקד. הוא מתבונן בפסוקים ובהרגשים של תשוקה להקב"ה. עוד מחשבה שהאדם יכול לחשוב בשעה שהוא רוקד ושר ושמוח בפורים: **הטובות שהקב"ה עשה עמי הן סימן לקרבה שיש לי עמו.** אל תודה על הטובה בלבד. להודות על הטובה - נשאר חיצוני... 'שכויח' רבונו של עולם! שכחתי לומר לך 'שכויח'... רציתי לקנות לך משלוח מנות, פשוט שכחתי... הוא מאסף מכמה משלוחי מנות שקיבל - רבונו של עולם! הנה אני נותן לך משלוח מנות. ממש בושות. שכחתי לומר לך 'שכויח'... העיקר הוא ההבנה - למה הקב"ה נתן לי את כל הטובות האלה. כל אחד עם דברים כל-כך אישיים, דברים שמדויקים בשביל נשמתו. **הקב"ה קרוב אליו כי יש לו נשמה טהורה מאוד, והקב"ה אינו נוטש אותו על אף כל ההבלים שלו.**

ככל שהאדם הולך ומתבגר, כך הוא מבין יותר ויותר לעומק מה זה ארך אפים. אומרים שלוש פעמים ביום: ארך אפים וגדל חסד. למה? כי תאר לך מי שחייב כסף לאדם בבית הכנסת. בפעם הראשונה שהוא פוגש אותו, הוא אומר לו: כן, בוודאי, ביום ראשון מישהו צריך להביא לי כסף, ומיד אני מחזיר לך החוב. מגיע יום ראשון ופשוט שאין לו, ומראה לו כאילו הוא עומד באמצע התפילה - נו, אה... התכוונתי ליום ראשון הבא... והלה אומר לו בכל עת: זה בסדר, אם ירצה השם, כשיהיה לך... אני ממתין, אני נותן בך אמון, אני יודע שאתה ירא שמים... לארך אפיים יש הסבר חדש בכל יום. פשוט שכך.

כלפי הקב"ה, ככל שהאדם מתבגר והולך, הארך אפיים עולה ועולה, כי ככל שהזמן עובר, האדם מוסיף לעשות טעויות, והקב"ה אומר לו: אתה יכול לומר אשרי.

ושהות שם לאחר לידתן, והוא מצליח ללכת לישון בזמן ולקום בזמן ולומר ברכות השחר בכוונה ובישוב הדעת - אז יש לו את הדירה. הוי אומר: לא כשהלך לישון ואמר בקורת רוח: אתה רואה? ידעתי שאני צריך אחד עשרה חדרי שינה. לא! אז עדיין לא היה לו כלום. רק כשאינו חושב על זה, אך במציאות כשהוא לומד בבוקר בחברותא, או הוא עם הקב"ה, יש לו את מלוא ישוב הדעת, רק אז אפשר להבין את מה שהוא אומר שהיתה לו איזו תועלת מכל השקעתו.

אחד אלוקינו שבשמים ובארץ

בחזרה אל התורה והמצוות. כשיהודי עושה חסד, ברור שהחסד עצמו הוא מצוה גדולה. צריך לזכור לומר להבדיל כשעוברים מגשמיות לרוחניות. אבל כשהאדם עסוק כל הזמן בטרדות, ועסוק כל הזמן בחינוך הבנים, ועסוק כל הזמן בהגשת סיוע לחולים, ועסוק בכל מיני דברים טובים - דבר ראשון, ברוך ה', שיבורך מן השמים, הלא הוא עוסק בדברים טובים, אין שום ספק בדבר. אבל הקב"ה אומר: דבר ראשון אני רוצה לדעת, בלילה כשאתה קורא ק"ש שעל המטה... אתה הרי כבר כן אדם על רמה, אדם עם עומק, לא אדם שטחי, ואתה מנסה להיות עסוק בדברים טובים, אבל מה אתה חושב אז? אם המחשבה היחידה שצצה במוחך היא: אתה רואה? ברוך ה', לא רע, הספקתי הרבה דברים טובים היום - זה בוודאי נפלא מאוד, אבל זו דרגה קטנה בהשוואה לאדם גדול. **הבין משהו מעבר לזה. מה אתך בעצמך? אינך מגיע לחשוב על עצמך ועל הקב"ה.**

הן אנו מכינים כבר עצמנו לפסח על פי הסדר של הסמכת גאולה לגאולה. אחרי עריכת הסדר, אנו אומרים: אחד מי יודע. אחרי שעשינו כל-כך הרבה מצוות, מצוות

ולהושענא רבה, ואז הקב"ה אומר לאדם: עכשיו הגעת אל הנקודה. סעד עמי עכשיו סעודה קטנה ואל תעשה כלום. רק תהיה אתי. אני רוצה לשוחח (פארברענגען) אתך. אני רוצה את התענוג של השיחה אתך. אני לא רוצה את הדברים מסביב...

אפשר לראות גם בשלום בית שיש שמחליטים שצריך מדי פעם לשבת לבד בלי הילדים ובלי כל הרעש מסביב, ובכן, מה הם עושים? אם הם כבר יושבים לאכול כמה דקות, הם מנצלים את הזמן ללבן את כל הבעיות. כך הם לא מצליחים לחזק את הקשר... עוזב עכשיו את הבעיות. אין עכשיו שום דבר אחר חוץ מהקרבה.

הקב"ה אומר לנו בשמיני עצרת כעין זה. וכך הוא לגבי שבת. שבת שבתון. מה נעשה בשבת? - מזמור שיר ליום השבת. זוהי העבודה. 'באטע'. גנן במנגינות פיך ושוחח אתי בניעמות - אומר הקב"ה.

עד שבעל הדירה מוציא את השקעתו

נתקדם עוד על פי משל מכיוון אחר. תארו לכם מי שהשקיע חמש שנים לבנות לעצמו דירה, או יותר נכון ארמון. במשך חמש שנים היה עסוק בכל הפרטים, וכעת הוא זוכה לברך על המוגמר. בוודאי הוא צריך להראות עצמו בעיני חבריו. כאן הוא התקין ברז שיועיל לו לפריסת המפה של פורים המשולש, וכאן הוא עשה עוד איזה ענין שיועיל לו אחת לעשרים שנה, וכן הלאה. ובכן, כל עוד האדם עסוק להראות לכולם מה עשה וכמה השקיע והוא עדיין נזהר ששום דבר לא יתלכלך - עדיין אין לו את הדירה. הוא כבר דר בה, אבל עדיין אין לו אותה. רק כשהקב"ה עוזר לו והוא מצליח להתנהל בדירתו בישוב הדעת בלי לחשוב על שום דבר, ויותר מזה, הוא מצליח לנצל את היות דירתו רחבה, כגון שיש המולה גדולה בבית כי שתיים מבנותיו

מגדלותו האמיתית של הקב"ה. **ה'באר מים חיים' בפרשת בהר** מדבר על נקודה זו. אתה יכול ללמוד קבלה, אתה יכול ללמוד כל התורה כולה, ועם כל זה לא תגיע אף לא לקצה חוט של טעמי המצוות, כי הן בלי סוף. כך היה **הבעש"ט הק'** מפרש **הפסוק** תורת ה' תמימה, שאפילו ילמד האדם מתחילת חייו ועד סופם בלי הפסק - היא עדיין תישאר בתמימותה כאילו לא נחסר ממנה דבר. דומה הדבר למי שמגיע לאוקיינוס עם כוסית לחיים ומתחיל לשאוב ולשפוך החוצה, וכשואלים אותו על מעשיו, הוא משיב: לאט לאט עד שארוקן את כל הים הגדול. אם כך הם פני הדברים, מה אפוא גדלותו של מי שמסיים את הש"ס... פששו, ממש נפלא, הוא סיים את כל הש"ס, הוא סיים את כל התורה כולה...

העיקר הוא לעורר את הנשמה

התשובה היא, מבאר **ה'באר מים חיים'**, **שהתורה שאתה לומד יש לה יכולת להביא לידי התפעלות מהקב"ה**. זה מה שאתה צריך לעשות. זה מה שאני רוצה שתעשה. אינני רוצה שתסיים. לא קיבלת דבר שאתה יכול לסיימו. **אכן ככל שהאדם מוסיף בלימודו, כך התפעלותו הולכת וגוברת**. אם הוא יודע ידיעה אחת בלבד בתורה, אין לו התפעלות. אם הוא מחדש ומדמה מילתא למילתא ורואה איך בעל התוספות שוזרים חוט בין כמה סוגיות, אזי הוא מתפעל עוד ועוד. **וכך כל מה שהוא לומד בנגלה ובנסתר, מלהיב את נשמתו, וכשהיא מתלהבת - היא משתוקקת הרבה**. הרי זה כאילו הוא מפיח רוח על הגחלת ללבותה. כשהאדם לומד תורה ביראה, הרי היא כאילו מפיח על הגחלת, ואז היא מתחילה לבעור. **אה, זה בדיוק מה שרצייתי, שהיהודי יהיה בזה העולם וישתוקק להקב"ה. שיהיה בעוה"ז וירגיש - אינני**

קדושות דאורייתא ודרבנן, ואנו מרגישים אותן בעצמותינו, אנו אומרים: יש ארבע אמהות, יש שלושה אבות, יש שני לוחות הברית, ויש אחד אלוקינו שבשמים ובארץ. הוי אומר: כל הדברים הם נפלאים מאוד, יש ברית קודש, יש חמשה חומשי תורה, יש שנים עשר שבטיא. כל אלה הם כדי להגיע אל אחד אלוקינו שבשמים וארץ, שפירושו **שאני שמח עם הקב"ה בעצמו. כל המצוות מעוררות בי את הנשמה שאוכל לשמוח גם כשאין לי את הדברים האלה**. אני רוצה שיהיו לי, אבל גם כשאין לי אותם, לא התנדפתי ברוח, ולא נתבטלה תכלית הבריאה. **תכלית יש ליהודי שהוא נמצא כאן בעולם והקב"ה שמח בו - ישמח ה' במעשיו, והתורה והמצוות מועילות לכך שהנשמה תוכל לצאת מן הכח אל הפועל**.

לקחת את ההתקדמות בפרופורציה

זו נקודה עמוקה קצת לאדם להבין איך להחזיק בשני החלקים בבת אחת. כל היום הרי אומרים לאדם: נו, התקדם הלאה, תתעלה, תעלה תמיד לדרגה הבאה. ואז אומרים לו: דע לך שאף שאין לך כלום - אתה עדיין יהודי. על האדם להחזיק בשני אלה ולהבין שאין ביניהם סתירה, אלא אדרבא, האחד משלים את השני. דיברנו על זה ביום חמישי שעבר, ועכשיו אנו מגיעים לזה מנקודת מבט אחרת. **ככל שהאדם מרגיש מה זה יהודי כי הרגיש את זה פעם, יש לו תשוקה ויעשה יותר מצוות ויביא את עצמו לגאולה ויעשה יותר דברים נכונים**. צריך לתת את הדעת לנקודה זו **שהקב"ה אשר מלוא כל הארץ כבודו רוצה להשרות את שכינתו עלי, וכשאני בשמחה, זה יכול לקרות**. הוא שורה עלי כשאני בשמחה, ואני שמח אתו.

גדלותו של הקב"ה שאנו יכולים להשיג ולהרגיש, הוא גם לא טיפה מן הים

החסדים ואת המרורים ואוכלים אותם יחד כששומן הבשר נוטף מביניהם.

פירושו של דבר שאינו מודה על זה ואח"כ על זה, כי כל המצבים שמסביב האדם אינם המהות. הראיה הגדולה ביותר היא שכאשר אתה מתקדם הלאה בחיים ומסתכל אחורנית, אתה צוחק: אה, אתה זוכר? זה היה כל-כך... אז אינך רואה את זה כמצב כל-כך נורא. רק כשאתה נמצא בתוך המצב, נדמה לך שזהו כל העולם ושהצרה כה גדולה. באמת מדובר בדבר קטן, והשאלה היא רק מה אתה לומד מהמצב. המצב יחלוף. המצב הקשה ביותר חולף. הוא עוד חלק מהבריאה, עוד חלק מהתכלית, עוד חלק מהעצה עמוקה של הקב"ה. **עליך לזכור שזו דרך שהקב"ה מדבר אתך, ותשמח עם עצם המציאות שהוא מדבר אתך.** אני שמח עם הקב"ה שמדבר אתי. **פעמים שהוא מדבר אתי בשפת סתרים שאינני מבינה לגמרי, פעמים שהוא מדבר אתי בשפה גלויה, וזה מגלה על זה, והכל אותו אלו-ה, והכל אותו טוב, והכל אחד. את זה אני רוצה לזכור, ולכן אני לוקח דווקא את שניהם בבת אחת ורוקד אתם.** זה מה שנותן לאדם את היכולת לזכור שה' אחד ושמו אחד.

הצרה אינה כה קשה

אם האדם ייצא קצת מהמצב, הוא יראה דבר מעניין. זמן הוא הרי דבר שקיים רק בפרופורציה. כשאחד נוסע מעיר לעיר אשר בדרך כלל זה לוקח עשרים וחמש דקות ועכשיו הקב"ה מסבב שזה יקח ארבעים וחמש דקות, ולא מיד זה נקרא שזה יקח ארבעים וחמש דקות. בתחילה זה נקרא שזה יקח עשרים וחמש, אח"כ זה עולה בחמש דקות, אח"כ בעוד חמש דקות, אח"כ זה קופץ לשלוש שעות, ובהמשך זה חוזר ויורד. כך זה כשזה לקח ארבעים וחמש

יכול לעשות שום דבר לבד, הקב"ה מחייה אותי עכשיו, ואני מודה לו על כך ואני מרגישו.

זה מה שהקב"ה רוצה, והאדם צריך לפנות זמן לקיים דבר זה. כמה פעמים יש שהאדם מכין סעודה נאה, כי הוא רוצה שייהנו ביחד ויתקרבו הלבבות, ולמעשה הוא עסוק במטבח בהכנת הסלטים ודואג שיהיה מקום לכל אחד... אתה יכול להתיישב לכמה רגעים? התיישב בבקשה. הבה נהיה אתך גם בסעודה. אתה רק עומד ומשמש. חבל. אנחנו יושבים, אבל אתה לא אתנו. אנו רוצים להיות אתך. כך הקב"ה אומר לאדם. **השמחה צריכה להיות תלויה בהכרה שהאהבה אינה תלויה בדבר.**

על מצות ומרורים יאכלוהו

האדם צריך לקלוט את הנקודה. הוא צריך להבין שאינה תלויה בדבר. והמחשבות שהאדם מעלה במוחו בשעת המשתה והשמחה והריקודים, מועילים לכך. לעיל דיברנו על התשוקה, וכן דיברנו על כך שהטובות הן סימן לאהבה. וכעת למחשבה שלישית. האדם צריך לדעת לעשות חברותות. ראיתם פעם בישיבה שלוקחים בחור משיעור ג' ומשדכים אותו עם בחור משיעור א'? זה מצוי בעיקר בסדר שלישי שבו כולם לומדים אותו דבר... האדם צריך כעין זה לקחת דבר שהוא מתמודד אתו ולחשוב באותה עת על ישועה גדולה שיש לו, ולהודות על שניהם כאחת. בנשימה אחת תודה על שניהם. יש להודות על חושך, יש להודות על אור, ויש להודות על שניהם ביחד. כי כשאתה מודה על שניהם ביחד, אתה מכניס באופן ממיילא אור בתוך החושך, כי אתה מבין שהקב"ה אינו עוזב אותך. זהו 'חסד ומשפט אשירה' - אני שר על שניהם כאחד, בבחינת 'על מצות ומרורים יאכלוהו'. מאחדים את

הגדולה - הם קטנות, ואם אני מסתכל על התמונה היותר גדולה - הן עוד יותר קטנות.

ובכן, אם האדם יכול לחשוב על טובותיו של הקב"ה ועל גדולתו... זהו גדול ה' ומהולל מאוד ולגדולתו אין חקר. אין סוף ותכלית לגדולתו. וכאן אני יכול לשייך את עצמו לתמונה הקטנה ולשייך את עצמי לתמונה הגדולה. **אני יכול לשייך את עצמי לתמונה הקטנה ולחשוב על בעיית האישית הקטנה שיש לי עכשיו, ואני יכול לקשר את עצמי לתמונה הגדולה ולומר: יש לי נשמה שהיא נצחית ואני יכול לרקוד עם הקב"ה שהוא אין סוף, והבעיה הקטנה שאני מתמודד אתה, איננה משמעותית עכשיו.**

תארו לכם מי שמתחתן ובשעת החתונה חושב לעצמו: ברוך ה' שהגעתי עד הלום, הגעתי לשלימות... דא עקא שכאשר הזמנתי את המשקפיים, ביקשתי דגם קצת שונה, ולא היה להם, ונאלצתי להתפשר על הדגם הזה... שטות והבל! זה לא תופס אצלו מקום עכשיו. המצב מדי גדול ועמוק ורחב שדבר פעוט כזה יוכל להתחמק פנימה.

כשהאדם יודע מי הוא ומי הקב"ה ומה השייכות שיש להם, כל הדברים החיצוניים אינם תופסים אצלו מקום. אכן האדם צריך לעשות כל טצדקי שבעולם, ולנקוט בעצות ובמהלכים לראות קצת יותר את התמונה הגדולה, להסיח את דעתו קצת מהדברים שמרחיקים אותו מעצמו, לא מהדברים שהוא צריך לטפל בהם מתוקף אחריותו, אלא להיפך, מהרעשים הסביבתיים שמפריעים לו. רקוד עם הקב"ה, השתוקק אליו, תן לו תודה על הקשר שיש לך אתו, שמח עם אני לדודי ודודי לי, שמח עם הקרבה ועם הידיעה שהקב"ה מטפל בך ועוזר לך ומחנך אותך

דקות. כעת נניח שזה לקח לו שלוש שעות. נסיעה של ארבעים וחמש דקות התארכה לשלוש שעות וארבעים וחמש דקות. הכביש נסגר תוך כדי הנסיעה ולא ידעו כמה זמן זה יקח.

הנה בשעת מעשה... צריך לשמוע אך האדם מדבר - זה לא נורמלי. אנטישמיות... מרתק לשמוע מה שהאדם פולט מפיו בגלל המצב שאליו נקלע. אולם כשהוא מסיים את הפרשה, אין הוא הולך ללעוס את זה שוב בליל הסדר ולומר לבניו: כל אחד מתמודד עם מצבים בחיים. אני זוכר שפעם הייתי תקוע בפקק תנועה. המציאות הזו לא קיימת... יש ה' מְלַךְ ויש ה' ימלוך. כפי שאומרים באדון עולם. לפני הבריאה היה רק את הקב"ה בעצמו, ואחרי ככלות הכל ג"כ לבדו ימלוך נורא. נמצא שבאמצע יש זמן מאוד קצר באופן השוואתי לעבר ולעתיד הנצחי, ואז התכלית היא שיתגלה כי ה' מְלַךְ. ה' מלך ה' ימלוך מסודרים כבר. על ה' מְלַךְ אתה צריך לעבוד קצת כדי שתוכל להבינו בכל המצבים. אבל במטותא מינך, קצת פרופורציה. הצרות אינן כה גדולות. כשאומרים לו לאדם: התאזר בסבלנות - הוא מתקומם: אתה יודע כמה שנים אני כבר מחכה?! אכן בהשוואה לתחילת התנוצצות רצונותיך, זה נחשב להרבה זמן, אבל בהשוואה לבריאה... כשהאדם יודע... הגאולה השלימה קיימת... עוד מעט קט והיא מתגלית... התכלית של ישמח ה' במעשיו היא במדה גדולה עד מאוד.

להתקשר לתמונה הגדולה

ולכן יכול האדם לקח את בעיותיו ולזכור שעד כמה שהן גדולות, הן באמת קטנות, כי תלוי במה אני מסתכל. אם אני מסתכל בי וברצונותיי - באמת גדולות מאוד, אבל אם אני מסתכל בתמונה

תראה בחיך, ולכן נתן לנו מצוות שיעזרו לנו בזה, **ועל כן אנו צריכים לעשות הכל כדי להטיח את הדעת מכל הדברים האחרים, ואז יתקיים בנו שוש אשיש בה'.**

ומדריךך... זה גופא מביא שמחה עצומה לאדם, כי כשהוא מרגיש את הנשמה, הוא מרגיש חיים. וזה מה שהקב"ה רוצה, שנוכל לטעום מטעם העוה"ב, שיתקיים בנו עולמך

מדור אור החיים

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

הרגשת טעם השבת תלויה בשמירת הפה

תורה, ואפילו דיבור של חול אסור (שבת קיג, ב) דכתיב (ישעיה נח, יג) ממצוא חפצך ודבר דבר (וחמור הדבר עד מאוד, כדאינא בזה"ק פרשת ויקהל שהמדבר דיבורים של חול בשבת קודש, נחשב כמחלל שבת ר"ל), והכל לצד תוספת נשמה העליונה לעשות לפניה כסדר עולם שבאה ממנו, והוא מה שצוה ה' באומרו ושמרו בני ישראל את השבת, פירוש נשמה הנקראת שבת (היינו שישמרו את הנשמה היתירה לכל תברח מהם).

ועיי"ש בהמשך דברי האור החיים הק' שעל ידי השמירה חוץ ממה שהנשמה לא תברח מן האדם, האדם אף יזכה על ידה לעלייה ויוכל בבוא עת להתענג נפשו בגנזי עליון.

כנגד יצר הרע דיברה תורה

והנה על אף שדברי האור החיים הק' נשגבים מאוד, יש בהם גם פשטות בדבר הנראה לעיניים. הנה להרבה מאוד אנשים יש תשוקה להרגיש טעם בשבת, אך חושבים שהדרך להגיע לזה, קשה ביותר. וכל זה מפני ששומעים דיבורים מצדיקים שהם בוודאי אמיתיים בתכלית האמת, כגון

ושמרו בני ישראל את השבת

על הפסוק "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" כתב האור החיים הק': וענין נשמה זו היתירה רמזו מקומה רבותינו באומרם מתנה טובה בבית גנזי (האור החיים הק' מפרש שהנשמה היתירה שמקבלים בשבת קודש, זוהי המתנה טובה), וידוע הוא מקום הנקרא גנזי המלך שהוא בחינת עולם עליון, ונשמה זו מחצבה שם היא, ולזה תקרא שבת (הנשמה היתירה נקראת שבת) באומרם ושבת שמה^א, כשם העולם שממנו היא שנקרא עולם שכולו שבת (ר"ה לא, א) ועולם זה אין בו עצבון, ועליו לא בא כדבריהם בו אלא עונג ושמחה, ולזה צוה ה' להרחיק ביום שבת כל אותם בחינות החול המלאכה והעינוי, כי באחת מהנה תגעל הנשמה משבת בקרב איש (כשהאדם משתמש עם הנשמה היתירה באופן שאינה רגילה בו, אינה יכול לסבול זאת וצער גדול יש לה מזה והרי היא בורחת ועוזבת את האדם לנפשו).

ולזה תמצא שעיקר איסור אזהרת מלאכות שבת באר ה' שהם במחשבה, באומרם (ביצה יג, א) מלאכת מחשבת אסרה

א. כך כתב באהבת שלום פרשה זו שיש ענין גדול להזכיר בשבת מילת שבת, כגון לכבוד שבת, גוט שבת וכו', כי זה מעורר את הנשמה היתירה ומוסיפה קדושה.

הק'. הוא אומר בפירוש שהנשמה היתירה אינה יכולה לסבול את הדברים בטלים, ובגלל הדברים הבטלים, היא בורחת מן האדם. יותר מזה כתב **הרה"ק מקאמאראנא** זיע"א **בשולחן הטהור שמי שמדבר בשבת דיבורי חול ומבזה אותה, בוודאי צד מינות ואפיקורסות יש בו.** אך עכ"פ **לדיבורים הבטלים יש את הכוח החזק ביותר לכבות את האש הפנימית.**

ונדבר בשפתינו: האדם יכול להישאר אדם מן השורה שמנהל את עניני הבית בערב שבת על כל המשתמע מכך, אך מדבר אחד אחד עליו להיזהר, מדיבורים בטלים... הוא שומר על פיו, זה הכל... ואף בשבת קודש עצמה, הגם שיש לו בני בית שהוא צריך לטפל בהם מתוקף תפקידו, מכל מקום הוא שומר על פיו מדיבורים בטלים, ואינו משתמש בו אלא לדברי תורה ולשירות ותשבחות ולמה שצריך מטבע הדברים, ואם הוא מוצא שיש לו זמן מיותר, הוא מנצלו ללימוד אור החיים הק' או לימוד מאור עינים או אמירת תהלים.

אדם לעמל פה יולד

הן כך אמרו **חז"ל במסכת סנהדרין** (צט), **ב) על הפסוק** (איוב ה, ז) **"אדם לעמל יולד"** שהאדם נברא לעמל פה, וכוונת דבריהם כי לסחוב משאות על הגב - גם חמור יכול האדם שונה מן החמור בכך שהוא יכול לעמול בפיו. ובכן, אומרים לו לאדם: **השתמש בפיו גם בשבת** כי לכך נולדת, אבל **השתמש בו לדברים השייכים לשבת בלבד, כי הדיבורים שאינם שייכים לשבת, מושכים את האדם כלפי מטה יותר מכל דבר אחר.** אפילו מי שאוכל הרבה בשבת ומתעייף, אין זה מושך אותו כלפי מטה כמו הדיבורים בטלים. וה'אור החיים' הק' מסביר לנו מדוע הוא כך.

מה **שאמרו:** טהורים יירשוה, שרק אנשים טהורים השמורים מכל וכל, זוכים לרשת את השבת, וכן מה **שפירשו:** ששת ימים תעבוד, שכל ששת הימים צריכים להיות חטיבה אחת של עבודה, ורק אז: יום השביעי שבת לה' אלוקיך. הללו סבורים שרק אדם כזה שכל השבוע עובד את ה' במדרגות רמות ונעלות ופרוש מכל עניני העוה"ז, הוא זה שכאשר מגיעה השבת, מתלהב ומתלהט באש קדושת השבת. מליל שישי כבר אי אפשר לדבר אתו, ובערב שבת... ובערב שבת אחר חצות... אז הוא כבר פרוש לגמרי ואינו זוכר אפילו שיש לו אשה ובנים, ובשבת עצמה הוא כבר עולה למדרגת מלאך ושרף, ובשבת בקדושת כתר... אז הוא כבר זקוק להחזיק בקופסת הטבק כדי שתישאר לו אחיזה בזה העולה ולא תפרח נשמתו מרוב דביקות...

אולם אחד ממהלכי היצר הרע הוא המבקש לגזול מאתנו את השבת. אכן כן, גזילה נוראה היא. למי נתן הקב"ה את המתנה? - לדעת כי אני ה' מקדישכם. לכל יהודי ויהודי. למי שהקב"ה נתן את התורה ואת התפילה ואת שאר המצוות, הוא נתן גם את השבת. הן ידוע מה שאמר ה'**אחידושי הרי"ם** **שמי שיש לו שייכות עם מחלליה מות יומת, יש לו שייכות עם המדרגות הנעלות ביותר של השבת.**

אדם פשוט שאינה מבזה את השבת

ובאור החיים הק' כאן מובא מהלך פשוט שעל ידו יוכל כל אחד לפי דרגתו לקבל שייכות לשבת ולהרגיש בה טעם. הוא אומר כך: קח בחשבון שעליך לתת לנשמתך את מה שהיא רגילה לו, וכשתעשה כן, תרגיש טעם נפלא בשבת קודש. אכן אחד מהדברים שהורסים את עבודת השבת אצל האדם, הוא הדברים בטלים. כך הוא בהלכה ובזוה"ק, וכך הוא כאן באור החיים

הקב"ה רצה שנטעם את טעם השבת, על כן צוה אותנו: ושמרו בני ישראל את השבת. **השמרו עליה.** וכן הכביר בזה **רבי שמעון בר יוחאי בווה"ק,** ואף **הצדיקים** בכל הדורות התחננו והפצירו בשומעי לקחם ובמסתופפים בצלם **שייזוהרו בכל זהירות מדברים בטלים בשבת קודש.** קבל על עצמך את הדבר הזה, קיים אותו במשך כמה שבתות, ותחזור עם דרישת שלום. אבל אז תודיע לרבים איזה שינוי התחולל בך...

הרי אכשר דרא ויש לנו כל-כך הרבה על מה לדבר בשבת קודש מלבד דברים בטלים. הן יש כל-כך הרבה גליונות בימינו מכל הגוונים, אפשר לספר סיפורי צדיקים וסיפורי השגחה פרטית, אפשר לשיר שירות ותשבחות, אפשר לומר פרפראות על הפרשה, אפשר ללמוד עם הבנים. אתה יכול אפילו ללמוד א"ב עם בנך הקטן. למי זה אכפת? אדרבא! הנשמה כל-כך נהנית מזה. היא לא צריכה שתלמד זוהר. **היא צריכה דבר אחד שלא תדבר דברים בטלים, כי הפה הוא דבר המקשר את האדם מהחלק העליון ביותר עד החלק התחתון ביותר, ושמיירת הפה היא זו ששומרת על קדושת האדם.**

הנותן בעין יפה או נותן

הן ידוע הדין שהנותן מתנה, בעין יפה הוא נותן, ואמרו **במסכת בבא בתרא** על פי זה שהנותן לחבירו בור בחצירו, כיון שהוא נותן לו בעין יפה, אנו אומרים שמתמא התכוון ליתן לו גם דרך להגיע אל הבור. כתב על פי זה **הרבי ר' אלימלך מליזענסק** זיע"א **שכיון שהקב"ה נתן לנו את השבת, הוא נתנה לנו בעין יפה, היינו שנתן לנו גם את הדרך להגיע אליה.** הוא לימד אותנו **כדת מה לעשות כדי להרגיש את טעמה.** והדרך שנתן לנו, איננה דרך שצריך לטפס בה מאה שנים עד שמגיעים. אמנם כן, אם יש לו לאדם בעיות קשות ביותר, זה כבר

אמנם כן, אם האדם רוצה להתקדש יותר בקדושת השבת, הוא יכול לקום בצפרא דשבתא באשמורת הבוקר ולהשתעשע בשירות ותשבחות לריבונו של עולם. אבל בשום מקום לא תמצא כתוב שמי שישן הרבה בשבת - חילל את השבת. הוא היה עייף, הוא מתבייש לומר, אבל הוא ישן בליל שבת שמונה שעות - עדיין לא חילל את השבת. הוא יכול להמשיך הלאה בסדר יומו. הוא קם, נוטל את ידיו, אומר ברכות השחר ומתחבר אל השבת. אבל **מי שמדבר דיבורים בטלים בשבת, הוא מאבד את השבת.**

והעד הנאמן ביותר לזה, הוא האדם עצמו. הוא יכול לבדוק זאת ויראה שכך הם פני הדברים. על האוכל מאכלים דשנים לא כתוב שהוא מאבד את השבת. להיפך, **במה ידידות** אנו אומרים: להתענג בתענוגים ברבורים ושליו ודגים. כך אנו מוצאים **בשולחן ערוך** על כמה וכמה דברים גשמיים שאפשר לקיים על ידם עונג שבת. רק לא על דיבורים. אכן כן, כשהאדם לומד שולחן ערוך, יוצא לו שמוותר לו לעשות הרבה דברים גשמיים, הרי שמדובר באנשים פשוטים, ועם כל זה לדיבורים בטלים אין שום היתר.

וקראת לשבת עונג

וה'אור החיים' הק' מסביר לנו למה הוא כך. הנשמה באה ממקום של עונג, ולכן אם אתה נותן לה דברים של עונג, הגם שאין זה עונג מהמדרגה העליונה - לא פגמת אותה. אמנם אתה תמיד יכול להתעלות עוד ועוד, אבל אם אכלת עוד שוקולד וכדומה, לא ביישת אותה, לא ביזית אותה. אבל **אם אתה מדבר דיבורים ריקים, אתה מבזה אותה.** חבל! בזבות את חיותך על איזה דבר אחר, ונשמתך אינה מוצאת לה מקום. אכן יתכן שהאדם יבוא לקידוש ליל שבת כשכבר אבד מזמן את נשמתו היתירה. ואפשר להרגיש זאת. לא צריך להיות בשביל זה בעל מדרגה.

יצר הרע לזה. רק על יום כיפור כתוב שאין לו רשות, אבל בשבת, הגם שהוא נרגע קצת כמו שאומרים ב'כגוונא', הוא עדיין עובד, ולכן צריך לבקש על סייעתא דשמיא.

רק זה לא

נסיים בעוד משל אחד: הנה כשאיש ואשה מקימים את ביתם, או כשעובד ומעביד מתחילים לעבוד יחדיו, בתקופה הראשונה יש עדיין חוסר הבנות ביניהם, ולכן מצוי הדבר שהאחד נפגע מהשני מבלי שהלה יתכוון לפגוע בו. ועם הזמן, כשמתחילים להבין זה את זה היטב, אז יודע כל אחד שיש דברים הרבה שהוא יכול לעשות מבלי שהשני ייפגע, אך דבר מסוים, אותו לא יוכל לעשות בשום אופן. הוא לומד בדרך משל שעל מעמדו הוא חייב לשמור מכל משמר, או שהוא צריך להזהר בזהירות יתירה שלא לאחר בזמנים, כי זה מה שהשני מקפיד עליו, אבל חוץ מזה, הוא יכול לעשות הכל כפי הרגלו, כי הלא אינו קפדן...

השבת במדה מסוימת נותנת לך לעשות הרבה דברים. אינך כזה מוגבל. הנשמה יתירה איננה כזו שכאשר מסיחים דעת ממנה, מאבדים אותה. אתה יכול לעשות הרבה דברים מבלי לאבד אותה. אתה יכול לנגון ניגונים, אתה יכול לאכול מטעמים, ואתה יכול לנוח כפי הצורך. אבל דיבורים בטלים, מהם היא נפגעת. כשיש דיבורים בטלים, היא בורחת.

ואף כשהאדם נקלע לשבת במקום נדח ואינו מוקף בעדת חסידים, כגון שהוא שוהה בבית החולים, כל שהוא נזהר מדיבורים בטלים, הוא נשאר מחובר אל השבת. ולכן יכולים לראות אנשים שהיו במצבים כאלה ומדברים על אותה שבת בערגה. היא זכורה להם לטובה, כי הרגשת

ענין אחר. אבל אנו מדברים על היהודי הממוצע. דיבר אליו הקב"ה ואמר: היזהר שהנשמה לא תברח ממך. ובכן, אם האדם מדבר דיבורים בטלים בשבת, הרי הוא בבחינת שוטה המאבד מה שנותנים לו.

ירידה לצורך עלייה

יש שהאדם מצד תכונת נפשו, יש לו צורך עז לדבר. כידוע שיש מי שיכול לשהות בין ארבע קירות זמן רב. פעם כשאחד ביקש להגדיר איזה יהודי, אמר: הלה אם יישב לבד בחדר סגור וילמד, אם לא יפריעו לו, הוא יישאר שם כמה שנים, וכאשר יפתחו אז את הדלת, יאמר: אתם יכולים לתת לי עוד כמה דקות? אני רק רוצה לסיים את הסוגיא. ומצד שני יש מי שמצד תכונת נפשו יש לו צורך לדבר עם אחרים. הוא איש נחמד ונעים שיחה ויש לו חברים רבים. אי אפשר לסגור אותו במסגר.

אדרבא! אפשר לדבר, אפשר לשוחח. זה אפילו רצוי. יש כל-כך הרבה נושאים שאפשר לדבר עליהם בכל מיני אופנים, דיבורי קודש, פרפראות, סיפורים. והדברים האלה רק מוסיפים קדושה. הציווי אינו לבלום את הפה, כי אם להימנע מדברים בטלים. וכאמור לעיל, כשהאדם מדבר דיבורי קודש, אפילו ידבר עם ילדיו הקטנים, כגון שידבר אתם על הפרשה לפי דרגתם, זה לא ימשוך אותו כלפי מטה, אלא להיפך, יוסיפו קדושה על קדושתו. ומאידך, אם ידבר דיבורי הבל, אפילו ידבר עם גדולים בני גילו, יימשך מטה מטה ויאבד את נשמתו היתירה.

יש שהאדם טוען שקשה לו להשפיל את עצמו לילדיו הקטנים. מעדיף הוא לדבר עם בני גילו. אבל ההיפך הוא הנכון. תעלה אל הטוהר והזון של ילדיך הקטנים, תעלה אל תמימותם. אכן אין זה אומר שאין לו לאדם

ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל -
לך והודיעם. **תודיע להם שהאדם יכול
לזכות לכל המדרגות של שבת קודש
על-ידי שמירת פיו, כי אחרי שהאדם טועם
את טעם השבת, הוא רוצה לטעום עוד
ועוד.**

טעם השבת אינה תלויה בשירים מסוימים
ובסביבה מסוימת. כל אלה יכולים בוודאי
להוסיף, אבל היא תלויה בשמירת הפה
מדיבורים בטלים. האדם יכול לבדוק זאת
ולראות שכך הם פני הדברים. ועל זה אמר
הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת תצוה כ' אדר א' תשפ"ד

אין בעל החנות נמצא בחנות למכור סחורה

מוכר הנעליים שלא התרגו

לרגל יומא דהילולא של הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל מאוסטרובצה זיע"א* נספר סיפור שהתרחש השבוע בחנות נעליים. מעשה שהיה כך היה: שני אברכים נכנסו לחנות לקנות נעליים והנה שמו לב לכמה בנות שמבקשות ג"כ לקנות נעליים, ומטריחות הרבה את בעל החנות, כפי שמצוי בחנות נעליים, בפרט בתחומן של הבנות, וכך הן פותחות עוד ועוד קופסאות של נעליים כדי למדוד, כשערימת הקופסאות הולכת ומתנשאת אל-על. כשסיימו, אמרו למוכר: תודה רבה, בסוף אנו לא צריכות את הנעליים. ובדרך החוצה, נשמעו אומרות זו לזו: נקנה את הנעליים באמזון. התברר שבאו לחנות רק כדי למדוד איזו מדה ואיזה צבע מתאים להן, כאשר בדעתן להזמין את הנעליים בזול מסין.

האברכים בטוחים היו שבעל החנות יתרגו על העוולה שנעשתה, והביטו בפניו לראות את תגובתו, והנה ראו שהוא ממשיך במלאכתו כאילו לא היה. הוא שם לב היטב למה שקרה, אבל נראה היה שלא אכפת לו. ניגשו אליו ושאלו: איך יתכן שאינך מתרגז?

קרא להם בעל החנות והוביל אותך אל אחורי הדלפק והראה להם שיש לו תלוי על הקיר צילום ובו סיפור מהרה"ק מאוסטרובצה, וזה עוזר לו למצבים כאלה.

הסיפור התלוי מאחורי הדלפק

אביו של הרה"ק מאוסטרובצה היה יהודי פשוט המשמש לפרנסתו כאופה לחמים וכעכים, אותם היה אופה בלילה וביום היה יוצא לכפרי הסביבה ומוכרם לתושבים, והנה כשהרה"ק מאוסטרובצה היה ילד קטן, היה מתלווה אליהם בנידודם, ואביו היה אומר לו תמיד: זכור שאנו לא נודדים עכשיו למכור את מיני המאפה שלנו, אך מה? **הבעש"ט הק'** זיע"א פירש: 'מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ' - **הקב"ה מוביל את האדם במסלול שהוא צריך לצעוד, ורק הקב"ה יודע לאן הוא צריך ללכת ומדוע צריך ללכת לשם.** עוד אמר לו אביו: האדם חושב שהוא הולך לסיבה אחת, ובאמת הוא הולך בשביל סיבה אחרת. לימים העיד הרה"ק מאוסטרובצה שזה חדר לבלו, ובכל מקום שהוא נמצא, הוא זוכר שלא בגלל הסיבה שהוא חושב שהוא נמצא שם - הוא באמת נמצא שם, אלא בגלל סיבה אחרת הידועה להקב"ה.

פעמים שהאדם מתבטא בכאב: אתה יכול לומר לי מדוע אני צריך להיות כאן עכשיו? מדוע אני צריך להיות כאן לחינם? אומר לו הבעש"ט הק': אתה שואל את השאלה כי אתה בטוח שאתה מוכרח לדעת מה הסיבה שאתה נמצא כאן, ואתה בטוח שהסיבה היא מה שחשבת כשהחלטת להגיע לכאן, ולכן כשאתה רואה שהדבר שבגללו באת אינו מצליח - אתה מתרגז. עליך להבין, ראשית כל, **שלא אתה באת לכאן, אלא הקב"ה הוביל אותך.** 'מה' מצעדי גבר כוננו'. הוא מוביל אותך והוא זה שהוביל אותך לפה. ועוד **עליך להבין שאינך יודע מה הסיבה שבגללה הובילך הקב"ה הנה.**

כשהאדם מכניע את עצמו, הרי הוא אומר כך: מדוע באתי? איני יודע. עוד מעט נראה. אני חשבתי שבגלל סיבה פלונית, אך עוד מעט נראה אם זו באמת הסיבה או שיש סיבה אחרת. כך מסופר על **הרבי ר' זושא** זיע"א אשר היה מכתת את רגליו למען עניי ישראל שאמר: כשאני נכנס לעיר - איני יודע למה אני נכנס בה, וכשאני יוצא - לפעמים אני יודע למה נכנסתי. אכן כשהאדם פוקח את העיניים ואת האזניים, יש שהוא רואה באופן ברור שלא בא לא בגלל זה ולא בגלל זה, כי אם בשביל יהודי פלוני, וכל הדברים האחרים לא היו אלא כדי לגרום לו לקום ולנסוע לשם.

כשיחיה האדם באופן זה, הוא יהיה מלא שמחה. בדרך כלל האדם בוחן את מצבו לפי הסיבה שהוא רוצה להיות כאן, ובגלל כן הוא נתקל באבני נגף בכל עת. ולמען האמת, אינו כאן בשביל סיבה זו. מדוע אתה כאן? לא יודע. אבל **הסיבה שאתה חושב עליה - היא בוודאי לא, כי היא הרחוקה ביותר מן האמת מאחר שעירבת בה רצונות עצמך.**

אמר בעל החנות לשני אברכים: אתם רואים? הסיפור הזה תלוי כאן על הקיר, וכך אני זוכר בכל עת שאינני עומד כאן למכור נעליים. מן השמים נתנו לי נעליים כדי שאצטרך לעמוד כאן. למה אני עומד כאן? לעבוד את ה'...

דוגמה חיה של אמונה

אכן כן, אחרי שהסביר זאת לשני האברכים, אנו יודעים כבר היטב מדוע הוא עומד שם בחנות הנעליים. הוא עומד שם לדבר עם אברכים, להודיע להם שיש אלוקים בעולם וש אפשר להתקרב אליו, ולהכניס להם 'גאט אין הארץ' (אלוקות בלב). בדרך כלל כשאדם מדבר על אמונה עם אחרים, הוא מתאר להם על פי הכתוב בספרים איך צריכה להיות האמונה ומספר להם סיפורים מאחרים. אך פה ראו האברכים דוגמה חיה של מי שחי עם אמונה אמיתית, והראיה הלא גדולה היא מן השמייעה, והיא חודרת הרבה יותר עמוק. **ילדים קטנים שרואים את הוריהם בעת נסיון...** הם עדיין לא לומדים ספרי חסידות, ועדיין לא יכולים להסביר באותיות את מה שהם רואים, אבל הם רואים אותם מתמודדים בגבורה ומתקדמים הלאה... **האמונה חודרת בעצמותם ובדמם ומלווה אותם לכל ימות חייהם.**

מה' מצעדי גבר כוננו

אף אנו צריכים ללמוד מזה לדין להרגיש כך בכל מקום שאנו נמצאים. כבר דיברנו כמה פעמים **מספר העיקרים שעצבות נובעת מכך שיש לו לאדם רצון ואינו מתמלא.** ובכן, כשאדם נמצא במצב ה"נל", בדרך כלל הוא נעצב על לבו כי הוא אומר: אני לא מועיל, אני לא עושה כאן כלום. הוא מנסה לשנות ולא מצליח, ואז הוא נשבר עוד יותר. אך הצדיקים אומרים לו: **אינך כאן בגלל הסיבה הנראית לעיניך, אלא בגלל סיבה אחרת.**

אחרת משום שהוא מנסה לדחוף בכל הכח להשיג את כספו.

אך כשהאדם יודע שאינו נמצא במסחרו בשביל הכסף, אלא בגלל סיבה אחרת, ומחדיר זאת בילדיו כמו שעשה אביו של הרה"ק מאוסטרובצה - הוא ניצל מן העצבות ומתהלך כל ימיו שמח וטוב לב. כמה פעמים יש שהאדם מנהל חנות, והוא עצמו יושב והוגה בתורה כאילו אין זה נוגע אליו, וכשאנשים רואים אותו בכך, הם מתחזקים, והדבר ברור כשמש שהוא נמצא כאן רק כדי שיתחזקו ממנו אחרים. וכמה פעמים יש שהאדם נמצא במקומו רק כדי לעזור לאחרים בעסקנות וגמילות חסדים. רואים את זה כל-כך הרבה אצל יראי ה' אשר מכירים בכך. וכמה פעמים יש שהאדם יושב בחנות מסוימת שמושכת נערים הנמצאים תוך כדי נפילתם, וכיון שבר דעת הוא, הוא מצילים מרדת שחת, והרי הוא מבין שאינו נמצא שם בשביל הכסף. את הכסף הקב"ה נותן לו, והסיבה שהוא יושב שם, היא כדי להציל נשמות.

יש כל-כך הרבה דוגמאות לכך, וכיון שהאדם פוקח את עיניו, הוא שם לב לכך, וממילא אינו עסוק בשאלה אם פלוני קנה את סחורתו או לא קנה, כי זה לא הנושא החשוב אצלו. הדבר דומה למי שמעתיק את מגוריו ומוכר את תכולת דירתו הישנה, שאם הוא אדם נורמלי, אינו עושה מזה עסק גדול. הוא הרי עסוק עכשיו במשהו אחר. אמנם הוא החליט למכור את התכולה הישנה כדי לחסוך קצת כסף, אבל הוא לא עסוק בזה עד שיחשב כל שקל שנכנס או לא נכנס. אף כאן, האדם אומר: אני לא נמצא כאן בחנות בשביל למכור. אני נמצא כאן בשביל משהו אחר. אם אני כבר נמצא כאן, אני מוכר נעליים על הדרך. אתה רוצה לקנות נעליים? כן קונה, לא קונה, לא מעניין אותי...

אפשר כבר לספר את הפרק הראשון

כיון שהאדם מבטל את עצמו, הוא אומר מראש: **אעשה מה צריך ולאט לאט אראה מה שיהיה כאן.** זה עתה סיפר לי יהודי חלק ראשון מסיפור שמתרחש עמו, והגם שעדיין לא התרחש החצי השני, הוא סיפר לי אותו ברגשי שמחה כאילו כבר התרחש. הוא אמר לי שטלטל עצמו לאיזה מקום לפרוע שם חוב מסוים, ובהיותו שם, גילה שחסרים לו כמה אלפי שקלים. עד כאן הסיפור לעת עתה. מבחינתו כבר יש כאן סיפור - סיפור דרמטי. מדוע? כי כבר חסרים לו כמה אלפי שקלים. הוא כבר ראה כל-כך הרבה פעמים שהקב"ה הביאו למקום מסוים לצורך איזה ענין שלא העלה בדעתו, ובטוח שגם הפעם יתגלה לו עוד מעט קט מדוע היה צריך להגיע לשם הגם שאין הכסף בכיסו.

כשאדם עוקב אחר הסיפור המתפתח בחייו, רק אם אינו בטוח שיהיה המשך לסיפור, הוא צריך לדעת את כולו מראש, אבל אם הוא בטוח שיהיה לו המשך - הוא יכול להתחיל כבר לספר על החלקים שכבר התרחשו בידיעה שיהיה לזה המשך נפלא.

נסיונו והזדמנותו של העוסק במסחר

הדבר יכול להכניס הרבה שמחה לחיי האדם, בפרט אם הוא עוסק במסחר. כשאדם עוסק במסחר, הוא שוקע הרבה יותר מהר בעצבות, כי כל פעם שמישהו דוחה את סחורתו, זה פוגע בו. אפשר לראות את זה. כשאחד מציע לחבירו מנת קוגל וחבירו מסרב לקחתו - הוא כמעט ולא נפגע, אבל כשהוא מוכר אותה מנת קוגל תמורת שני שקלים ורואה מי שאינו רוצה לקנות - הוא נפגע... הא אתה לא רוצה לקנות אצלי? אתה מעדיף לקנות בחנות אחרת? הוא נפגע בצורה כזו או

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

גילוי אהבת הקב"ה לבניו כשאינם מתנהגים כשורה

האהבה והתשורה והחיבה וקיבול שכר של ישראל כשהם בבחינת פנים ועושים רצוני, היינו **האהבה והשכר שיהיה להם לעתיד מחמת שעושים רצוני - לא תוכל לראות**, כי עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו ולא תוכל לראות בעולם הזה.

אהבתי אתכם אמר ה'

עד כאן דברי ה'אורח לחיים', וכעת נבאר: הקב"ה ברא עולם ובעולם יש חסרונות ויש יצרים ונסיונות, והאדם נראה כפי שנראה, וכשהקב"ה מגלה לנו את אהבתו, לכל היותר יכולים להשיגו רק לפי המושגים האלה. ונמצא בענין מה שכתוב (מלאכי א, ב): אהבתי אתכם אמר ה', וכן שאר הפסוקים המדברים על גודל אהבתו אותנו, אשר הקב"ה רוצה שנלמד אותם ונחדיר אותם בלבנו וכפי שאנו אומרים כל היום אהבת עולם אהבתנו ה' אלוקינו וכו', אומר ה'אורח לחיים' שהכוונה **לאותה אהבה שהקב"ה אוהב אותנו על אף שאנו עדיין זקוקים לתיקון גדול**, כי על האהבה שהוא אוהב אותנו כשאנו מתוקנים אין לנו מה ללמוד כי ממילא לא נשיג אותה.

אמנם כן, היצר הרע מבלבל אותנו, ולכן אנו רואים שכאשר האדם נכשל בחטא, הוא נעשה כה שבור ברוחו ובטוח שאינו יכול לחזור בתשובה. ולמען האמת, כל העולם בנוי על זה. **החידוש של העולם הזה הוא להראות עד כמה הקב"ה אוהב אותנו גם כשאנו נכשלים.**

לא היו ראויים לאותו מעשה

וסוגיא זו היא באמת אותה סוגיא בלתי

וראית את אחורי לפני לא ייראו

משה רבינו ביקש לראות את הקב"ה והקב"ה אמר לו: "וראית את אחורי לפני לא ייראו" (כי תשא לג, כג). ואיתא **במסכת ברכות (ז, א)**: "מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין". כתב על זה **באורח לחיים**: ואפשר לומד בביאור הענין מדוע הראה לו קשר של תפילין ומה תועלת היתה לו בזה, כי הנה אמרו שם (ו, א) מנין שהקב"ה מניח תפילין? שנאמר (ישעיה סב, ח) נשבע ה' בימינו וברזע עוזו; בימינו - זו תורה, שנאמר (וזאת הברכה לג, ב): מימינו אש דת למו, וברזע עזו - אלו תפילין, שנאמר (תהלים כט, יא): ה' עוז לעמו יתן. ועוד אמרו שם: אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרב חייא בר אבין: הני תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו? אמר ליה: ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ (דה"א ז, כא). ומי משתבח קודשא בריך הוא בשבחייהו דישראל? - אין, דכתיב (כי תבוא כו, יז): את ה' האמרת היום, וה' האמריך היום. עיי"ש.

והנה ידוע שכאשר ישראל עובדים את השי"ת כרצונו, אז הם ממשיכים רחמים גדולים ואז הם נקראים בבחינת פנים, וכשאין עושים רצונו של מקום חס ושלוה, הם נקראים בבחינת אחור והם בבחינת דין, וכמו שכתוב (ירמיהו ב, כז) כי פנו אלי עורף ולא פנים. וזהו שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין מאחוריו לרמז לו שאף כשישראל הם בבחינת אחוריים בבחינת דין, אעפ"כ הוא קשור עמם עמו אנכי בצרה (תהלים צא, טו) ובכל צרתם לו צר (ישעיה סג, ט). וזהו וראית את אחורי, את האהבה שיש לי לישראל כשהם בבחינת דין ואחוריים - תוכל לראות. אבל לפני לא ייראו, כלומר

הדברים החמורים ביותר שעשה ועושה מהם מור ואהלות, וכלשון **נעים זמירות ישראל** (תהלים מה, ט) מור ואהלות קציעות כל בגדותיך, וכמו שפירש **בירושלמי** (פאה א, א) שהקב"ה לוקח את כל הבגידות של האדם ועושה מהם בשמים העולים לנחת רוח לפניו. בזה עוסקת פרשתינו, ואנו צריכים להבינו, כי זה נותן לנו הבנה חדשה בגדלות הקב"ה ובגדלות האיש הישראלי.

התקשרות קב"ה וישראל על-ידי התפילין

ועוד יש להוסיף בזה הבנה נפלאה. הנה תכלית מצות תפילין היא להזכיר לאדם מה שכתוב בפרשיות קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע, אך אם כן ראוי היה לכאורה שיהיו הפרשיות פתוחות ופרושות על השולחן, ולמעשה הן מגולגלות בתוך הבתים ומניחים אותן על הזרוע והראש, כי הפרשיות באות להעיד לא רק על גדלותו של הקב"ה אשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו, אלא כשלוקחים אותן ומניחים אותן על היהודי, היהודי מבין את גדלות נשמתו ג"כ.

אכן **על פי סוד** מוח האדם מתרחב כשהוא מניח תפילין. התפילין הן מעין בליטה היוצאת ממוחו. קרקפתו מתרחבת. הוא עצמו מתנשא. לכן כשהאדם מתקשר אל הקב"ה, הוא לוקח את גדלותו של הקב"ה וקושרה על גופו להורות שיש לו השגה בה. **הקב"ה שהוא כה גדול אוהב אותי**, וזהו סימן **כמה אני עצמי גדול בעצם היותי יהודי**.

וכן הוא לגבי תפיליו של הקב"ה. הקב"ה מעיד כמה גדולים הם ישראל, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, כך כתוב בתורה. ומה נתחדש במה שהקב"ה כותבו בתפיליו? נתחדש בזה **עד כמה הקב"ה מקשר עצמו אל היהודי**. פחד פחדים! לא הפסוקים הם

נעימה של בני ישראל שחטאו מיד לאחר מעמד הר סיני. כזו נפילה! עבודה זרה!!! **וחז"ל** אמרו לנו (ע"ז ד, ב) **שלא היו ישראל ראויין לאותו מעשה, אך הקב"ה סיבב זאת להראות על אהבתו זו של הקב"ה**. לשון הש"ס שם הוא: ולמה עשו? לומר לך שאם חטא ציבור - אומרים לו: לכו אצל ציבור. ובפשטות הכוונה כמו שפירש **רש"י** שם: ליתן פתחון פה לשבים. אך הצדיקים הסבירו שיש בזה עומק יותר גדול שהכוונה שנבין **עד כמה הקב"ה אוהב את ישראל הגם שהם חוטאים**.

כן מובא **בילקוט קדושת לוי** שהמשיל משל במלך שהיה לו בן יחיד ואהבו כנפשו, אך השרים הוציאו תמיד את דיבתו רעה באזניו, וכיון שראה המלך שאינם מפסיקים לקטר על בנו, קרא את בנו וצוהו לחטוא בפניו ובפני השרים, ואז פנה אליהם ואמר: רואים אתם? ראיתי אותו חוטא ואעפ"כ אני אוהב אותו. אתם יכולים להפסיק לספר עליו לשון הרע. מה אתם רוצים לספר לי, שהוא חוטא? הנה אני יודע ורואה ועדיין אני אוהבו כנפשי, ובוזה נסתתמו דבריהם של המקטרגים וחפו פניהם.

בוזה מבאר ה'קדושת לוי' מה דאיאתא **במדרש על הפסוק** (כי תשא לב, כד) "ואומר להם למי זהב התפרקו ויתנו לי וְאֶשְׁלַכְהוּ בַאֲשֵׁר יֵצֵא הַעֵגֶל הַזֶּה", שהיה זה טס של זהב שהיה חקוק בו השם הקדוש, ולכאורה תמימה גדולה היא איך יתכן שמשם קדוש ייצא העגל? אך הדבר מבואר על פי המשל, **שאמר הקב"ה: הבה ואודיע לכל באופן הברור ביותר שאהבתי לישראל שנתגלתה במתן תורה אינה תלויה בשום דבר**. אדרבא! **אם יחטאו, אעזור להם לחזור ולשוב אלי**.

מור ואהלות קציעות כל בגדותיך

כשהאדם מבין עד כמה הקב"ה מקרבו אליו ומסייעו לחזור אליו ולקוח את

שהיהודי עושה כן מצדו, כך הקב"ה עושה כן מהצד שלו. אף הוא מברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. כשבני ישראל אינם נוהגים כשורה, אומר הקב"ה: אני מניח תפילין. לתפילין יש פנים ויש קשר. וכשמשנה רבינו ביקש להשיג את אהבתו של הקב"ה, אמר לו הקב"ה: **אראה לך מה שנוגע לך, כמה אני אוהב את בני ישראל כשהם חוטאים.**

הבנה זו צריכה להוציא את האדם מעצבותו כמו גם מהבוץ ששקע בו, לצאת בריקוד ולפצוח בשירה וזמרה, לחטוף עוד מצוה ועוד איזה מעשה טוב, ולחזור אל אביו שבשמים עד שיקוים בו וארשתין לי באמונה וידעת את ה' (הושע ב, כב).

אלה שנתחדשו בתפיליו של הקב"ה. הפסוקים כבר כתובים בתורה. מה שנתחדש הוא שהקב"ה מניח אותם כביכול מקשר את עצמו אל ישראל כאומר: אני מאוחד עמם. ולדבר זה יש ראש של תפילין וקשר של תפילין, פנים ואחור, כפי שראינו, **להורות שהקב"ה קושר עצמו לישראל גם כשהם במצב של אחור.**

אכן אף היהודי מצדו מקשר עצמו אל הקב"ה בין בתפילין שעל הראש ובין בקשר שעל העורף, דהיינו בין כשהקב"ה מתנהג עמו בגילוי פנים ובין כשמתנהג עמו בהסתתר פנים, באלוקים אהלל דבר בהוי"ה אהלל דבר (תהלים נו, יא), הוא מברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. וכפי

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה צאנז	זית רענן
	מקווה דושינסקי	שמואל הנביא
בית שמש	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	חדש! קיסק שע"י מקוה פופנהיים	נהרדעא 18
בני ברק	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק נסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
	מעדניית יאצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש לעלוב	רחוב ברויער 27 שיכון ה'
	סאטמער מרקט	רחוב חזון איש 33
אשדוד	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
ביתר עילית	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
חיפה	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
פתח תקוה	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
קריית גת	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
מודיעין עילית	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
	בית מדרש באיאן	גרין פארק
גבעת זאב	ביהמ"ד בעלזא	רחוב גור אריה
צפת	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
נתניה	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבית' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאגרא
50 Division Ave	Central Market	וויליאמסבורג
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישיניץ	מאגסי
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
5665 Park Ave	Copy BQ	
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangenastraat 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
belgielei 80	חדש!! בית הלל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד הגדול ישמוח ישראל	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפורד	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482